

פנינים יקרים
מפרד"ס התורה
על סדר פרשיות השבוע

עו – פרה

מאוצר שיחותיו ומאמרו
של הרב"ג מו"ר המקובל
רבי בניהו ושישבר שמואלו שליט"א

התשפ"ד

כל הזכויות שמורות
למכון "בני יששכר"
שע"י ישיבת המקובלים "נדה שלום" תכב"ץ

ניתן להשיג את הספר בישיבתנו הקדושה

רחוב שילה 6 י-ם

02-6249000

או בחנויות הספרים,

הפצה ראשית

"סגולה"

02-6443300

ניתן לשלוח הארות והערות

למכון "בני יששכר"

באמייל: m6222560@gmail.com

לזכר עולם יהיה צדיק

לעילוי נשמת

מורנו ורבנו

שר התורה ועמוד ההוראה

גאון ישראל ותפארתו

הרועה הנאמן פוסק הדור

ראש ממשלת התורה

מרון הראשל"צ הגאון כמוהר"ר

עובדיה יוסף

זצוקלה"ה זיע"א

נפטר ג' בחשוון התשע"ד

ת.נ.צ.ב.ה.

אשת חיל מי ימצא

לעילוי נשמתה
הטהורה
של מרת אמנו
הרבנית הצדקנית
מזכת הרבים

מרת **שולמית רהל**

שמואלי

בת **מזל ע"ה**

נלב"ע ביום ז"ך אלול ה'תשע"ט

ת.ג.צ.ב.ה.

ברכת האילנות

הנכם מוזמנים

לברכת האילנות ברוב עם

יחד עם המקובלים ובראשם

כבוד מורנו ורבנו המקובל הצדיק

רבנו בניהו שמואל'י שליט"א

ושאר רבני הישיבה ביום שלישי - א' ניסן

פרטים נוספים להשתתפות במעמד

בטל: 02-624-9000

ברוכים הבאים

כולנו שותפים בך

ברכת מורינו ורבינו שליט"א:
מי שנותן למצוה זו יקבל מהקב"ה
כל מה שצריך בכל המובנים

קול קודא ממור"ר שליט"א

בניהו יששכר שמואלי
Yeshiva Hamuchalim "NAHAR SHALOM"
ישיבת החכמים "נחור שולום"

ק"ו קוב"ל לשנת ה'תשפ"ג
פ"ס תשל"פ

אמרונו בית הנהלת הקהילה הוא חסידים אלהי העדה
וואפע, הי אליהו יונו

יחד אצל בעלזא שולו חסיד קהילה זכה עם כולנו לזאת
אחת ישיבת, אולם אג שנים הקדוה ומספיקו לנו ונחנו
במחלוקת אצלנו ובמחלוקת אצלנו ונמנענו לעשות שיתוף
הקדוה לעולם אלא ברובת כלל אלהי חסידים ונמנענו לעשות
קב"ה אצלנו שולו או אצל בעלזא שולו חסידים אלהי חסידים
ולמנוע אלא זכר ונאמרו או החלוקים כל אלה למחשבות קודם
ועם הקבלה אחרת אלא חסידים אלהי חסידים אלהי חסידים
ואצלנו אלא חסידים אלהי חסידים אלהי חסידים אלהי חסידים
ועתה קו להחלוקתו ובמחלוקתו פירושנו וכו'

ואכיון שבעלזא חסידים ברוב הם אלא ונמנענו לעשות אג חסידים
ובמחלוקת כל החלוקים אצלנו ונמנענו לעשות אג חסידים
הקדוה אצלנו שולו אלא זכר ונאמרו אלא חסידים אלהי חסידים
הקדוה וכו' אלא חסידים אלהי חסידים אלהי חסידים אלהי חסידים
הקדוה אלא חסידים אלהי חסידים אלהי חסידים אלהי חסידים
לעולם אלא חסידים אלהי חסידים אלהי חסידים אלהי חסידים
לעולם אלא חסידים אלהי חסידים אלהי חסידים אלהי חסידים

החוקק אלהי חסידים אלהי חסידים אלהי חסידים אלהי חסידים
הקדוה אלא חסידים אלהי חסידים אלהי חסידים אלהי חסידים
הקדוה אלא חסידים אלהי חסידים אלהי חסידים אלהי חסידים
הקדוה אלא חסידים אלהי חסידים אלהי חסידים אלהי חסידים

אם אתה משמח את שלי...
אני משמח את שלך!!!

בתרומת
סל מלא למשפחה
תקבל גם קמיע על קלף
סגולה לפרנסה
ממו"ר שליט"א

בחדכם ליל הסדר שלהם נראה אהדת

לא משאירים אותם לבד...
היצו עשיתם *6431

02-6221881 02-6221889 02-6221887 טל. 02-6221899
6, Shilo St., P.O.B. 28267 JERUSALEM Tel. 02-6221899, Fax. 02-6223691

מחולק
ל-700 משפחות
עד לביתם של המצרכים

בנשיאות ופיקוח
מו"ד הגאון הגדול
רבינו בניהו שמואל'ל שליט"א

הסל המלא למשפחה - 1000 ש"ח

מצות, יין ומוצרי יסוד - 620 ש"ח

סל פירות וירקות - 380 ש"ח

אפשר לפרוס לתשלומים התרומה מוכרת לזיכוי מס הכנסה לפי סעיף 46

חייגו עכשיו: 02-6249000

ספרי פסח עכשיו על המדף

הגדה
כונת

הגדה
שמע בני

הגדה
מוסר אברהם

הפצה ראשית

סגולה - החנות של ספרי הישיבה

תשמישי קדושה • ספרי קבלה • סגולות • קמיעות ועוד

רחוב שילה 4 ירושלים 📞 02-644-33-00

הלכות פרשת פרה

הלכות פרשת פרה

- א.** גם מי שאינו נזהר לטבול בער"ש ישתדל מאד עש"ק פר' פרה לטבול זכר למקדש. וכן יתן צדקה בערב שבת זו, להפריש איש איש כפי יכולתו לצדקה, יתר על שאר הימים^א.
- ב.** בשבת שלפני פרשת החודש מוציאים שני ספרי תורה. בראשון קוראים בפרשת השבוע, ובשני קוראים פרשת פרה^ב שהיא מתחילת פרשת חוקת עד "והנפש

עיונים והארות

מעשה הצדקה, כי אין עבירה מכבה מצות הצדקה, כמו שאין מכבה את התורה, ועל ידי זה הוא זוכה לפתוח את שער החמשים של חמשים שערי בינה. שבא משם הגאולה. עכ"ל.

ב. מרן שו"ע (סי' תרפה). וזמנה בשבת שלפני פרשת החודש בלי הפסק ביניהם, מפני שכן היתה שריפתה במדבר סמוך לניסן, כדי להזות בה את בני ישראל מיד אחר הקמת המשכן, שיהיו טהורים ויוכלו לעשות הפסח בזמנו. וקורין פרשה זו להתפלל לפניו יתברך שגם עלינו יזרוק מים טהורים במהרה. ועוד רמזו בספה"ק, שמפז"ר של המן נעשה פר"ה ומפרה נעשה טהור ויכול להקריב קרבן פסח.

עוד כתוב בספרים הקדושים, שקודם קריאת פרשת פרה יקבל על עצמו להיות שפל

א. כ"ב במועד לכל חי (סי' לא אות קב) וז"ל: ערב שבת פרה יטבול במקוה המים על כל פנים, אפילו דבשאר ערבי שבתות אין לו פנאי לטבול, הנה בשבת זו יעשה זכר למקדש, ואם הוכרח לקיים מצות עונה, יטבול בשבת בבוקר בבוקר אם אפשר לו, ואם לאו לפחות יעשה טבילת ידים, כי פרשה זו ראויה לקרותה טהר גברא טהר יומא, וכתב במעשה הצדקה (דף קכח ע"ב אות מא) וזה לשונו, והיתה לכם לחוקת עולם, שענין פרה נוהגת לעולם ועד, בין בדיבור בין במעשה, הדיבור הוא לקרות פרשת פרה בציבור, והיא מצות עשה לקצת פוסקים, והמעשה שלם יהיה על ידי מצות הצדקה בערב שבת זו, להפריש איש איש כפי יכולתו לצדקה, יתר על שאר הימים, ואין דבר המטהר את האדם מן הקליפות שהם אבי אבות הטומאה דרגא דמותא, כמו

הנוגעת תטמא עד הערב"ג, ומפטירים "בן אדם בית ישראל יושבים על אדמתם"

עיונים והארות

והמבואר בזה"ק בסוד פרה אדומה, שהכונה היא כדי שתלבש המלכות דקדושה בתוך קל"י נוגה ותברר ותוציא הניצוצות הקדושות שנשארו בתוכה בעת תקון העולמות, וזה תכלית כל עבודתינו בעוה"ז לברר את הניצוצות שבקל"י נוגה, ובכך נטהר האדם ונעשה טהור וקדוש ומוכן לגאולה, אמן.

וחייב כל איש מישראל להאמין, שכשם שבזמן שהיה אפר פרה היה נטהר האדם על ידי זה ממש מטומאתו, והיה יכול להקריב את קרבן הפסח בפועל. כן גם עתה בגלותינו המרה, ע"י קריאת הפרשה בזמנה בספר התורה, נטהרים נפשותינו כל אחד ואחד כפי זכותו והארת נפשו, ואז ראוי הוא לקדושה העליונה שתשרה עליו בליל חג החירות.

ג. כתב מו"ר בחזון עובדיה (הלכה ט), אם טעה הקורא בתורה וסיים פרשת פרה בפסוק "ולגר הגר בתוכם לחוקת עולם", לא יצאו ידי חובתם, ואפילו כבר קראו גם הפטרה בברכותיה חוזר ופותח הס"ת ומתחיל לקרות (בברכות שלפני ס"ת ולאחריה) מראש הפרשה עד והנפש הנוגעת וכו'. ואפילו אם הפסיק בפסוק "מים חיים אל כלי" ג"כ לא יצא, וחוזר וקורא כאמור. ומ"מ אם כבר בירך על הפטרה לפניו ולאחריה ואח"כ נזכר, אין צריך לחזור ולברך ברכות הפטרה כשמפטיר שנית.

ובן אם שכחו ולא קראו פרשת פרה כלל, יכולים להשלימה בשבת שלאחריה, באופן שבשבת

אצל עצמו, ואז קריאה זו מטהרתו כי אפר רומז למדת הענוה.

סוד פרה אדומה נתבאר בזה"ק פ' חוקת (דף פ), ושם כתב רשב"י, כי סוד פרה אדומה היא במלכות דקדושה, כשמתלבשת בקל"י נוגה כדי לברר ניצוצות קדושות מתוכם, ומוציאה בלעם מפיהם וחוזרים הניצוצות אל הקדושה. ונמצא שהפרה אדומה שהיא בחי' המלכות - "מטהרת את הטמאים" פי' הניצוצות הקדושים שנטמעו בתוך הקליפות. "ומטמאה את הטהורים" פי' המלכות הטהורה שמתלבשת בין הקליפות מתחללת טהרתה וקדושתה כביכול.

והמלכות [השכינה] "פרה אדומה תמימה", "פרה" - כלומר שאות ה' שהיא השכינה מקבלת מהגבורות שבשמאל פ"ר דינים שהם ה"ג מנצפ"ך הרי פר"ה, וכך היא מתלבשת בקל"י נוגה לברר מהם ניצוצות. "**אדומה**" - פי' אדומה כמו שושנה, דהיינו כמו שבשושנה יש מעט לובן באדמימות שלה, כמו כן המלכות שנקראת פרה אדומה, מעורב בה רחמים שהם דינא רפיא, בסוד כשושנה בין החוחים, שהם הקליפות, והיא יורדת שם ומבררת הניצוצות, ומעלה אותם מתוקות וטובות. "**תמימה**" - גימ' מלכות, שהמלכות תמימה מכל מו"ם מבחינת שור ת"ם. "**אשר אין בה מום**" - היינו המלכות דאצילות, בבחי' כולך יפה רעייתי ומום אין בך, כלומר אפילו שירדה לקל"י נוגה לברר בירורים אין בה מום של אחיזת הקליפות.

(יחזקאל לו, יז), שכתוב בה "וזרקתי עליכם מים טהורים" וכו'.

ג. מאחר ולדעת הרבה פוסקים קריאת פרשת פרה היא מצות עשה מהתורה, לכן יקראוה בספר תורה הכשר והמהודר ביותר שבבית הכנסת^ד, ויכונו לצאת ידי חובה מן התורה^ה. וטוב שהעולה מפטיר יאמר לפני כן לשם יחוד וכו'. (נוסח הלשם יחוד מסודר לקמן).

ד. יש אומרים שאין מעלין קטן למפטיר לארבע פרשיות ויש מתירים. ומ"מ פרשת פרה שלדעת מרן והרבה פוסקים גם היא מן התורה אין להעלות קטן למפטיר, אלא שאם כבר עלה הקטן לא ירד. והשליח ציבור יקרא בס"ת להוציא הציבור ידי חובתם^ו.

פרשת החודש:

א. בשבת שלפני ראש חודש ניסן, מוציאים שני ספרי תורה, בראשון קוראים בפרשת השבוע, ובשני פרשת "החודש הזה לכם ראש חדשים", ומפטירין ב"כה אמר ה' בראשון באחד לחודש" (יחזקאל מה, יח) ולעולם אין להפסיק בין פרשת פרה לפרשת החודש^ז.

ב. אם ראש חודש ניסן חל בשבת, מוציאים שלשה ספרים בראשון קוראים ששה בפרשת השבוע, והשביעי משלים חובת היום בספר השני של ר"ה, ומתחיל "וביום

עיונים והארות

ה. חזו"ע (הלכה ד).

ו. מרן החיד"א בברכי יוסף (סי' רפד ס"ק ב). מו"ר בחזון עובדיה (הלכה י) עיי"ש.

ז. מגילה (כט), רמב"ם (פרק יג מהלכות תפילה הלכה כ), טור שו"ע (סי' תרפה סעי' ד). ורש"י בגמרא שם כתב וז"ל: ששם פרשת הפסח, ובש"ס ירושלמי גרסינן א"ר חמוא בדין הוא שיקדים החודש לפרשת פרה, שהרי באחד בניסן הוקם המשכן, ושני לו נשרפה הפרה ומפני מה הקדימוה שהיא טהרתן של ישראל. עכ"ל.

שאחריה שהיא פרשת החודש יקראו בספר שני פרשת פרה בלא ברכה. (אור לציון ח"ד עמוד שב), והמפטיר יקרא בספר שלישי פרשת החודש, ויפטירו בהפטרות החודש.

ד. בן כתב הרשב"א בחידושיו לברכות, ונפסק בשו"ע (סי' קמו וסי' תרפה), שפרשת פרה דאורייתא. וכן כתב המשך חכמה בפרשת חוקת (דף רלא). והביא ראיה ממסכת יומא (דף ב ע"א), שדרשו שם מן הפסוק: 'צוה ה' לעשות' - זה מעשה פרה, 'לכפר עליכם' - זה מעשה יוה"כ.

השבת שני כבשים" וכשמסיים אומר קדיש, ואחר כך עולה המפטיר וקורא בספר השלישי בפרשת "החדש הזה לכם ראש חדשים" ואומר קדיש. ומנהג הספרדים לקרות אחר ההפטרה פסוק ראשון ואחרון של השמים כסאית.

מאמרי הזוה"ק

שבת פרה

ר' יוסי מבאר החילוק בין וזאת התורה לבין זאת חוקת התורה שהראשון הוא חיבור ז"א ונוק' ובפסוק השני זה הנוק' לבדה שהיא בית דינו של הת"ת
דברי התורה קדושים הם, עליונים הם ומתוקים הם

חוקת דף קעט:

וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל מֹשֶׁה וְאֶל אֶהֱרֹן לֵאמֹר זֹאת חֻקַּת הַתּוֹרָה אֲשֶׁר
צִוָּה יְהוָה לֵאמֹר וְגו'. רַבִּי יוֹסִי פָתַח רַבִּי יוֹסִי פָתַח בְּשֵׁבַח הַתּוֹרָה

כדי לפרש מה ההבדל בין זאת חקת התורה לבין זאת התורה ובתחילה יקדים לדבר בשבח התורה.
שהנה כתוב (דברים ד, ב) וְזֹאת חֻקַּת הַתּוֹרָה אֲשֶׁר שָׁם מֹשֶׁה לְפָנָיו בְּנֵי יִשְׂרָאֵל.
תָּא חַוִּי, מְלִין דְּאֹרְיִיתָא קְדִישִׁין אַנּוּן, עֲלָאִין אַנּוּן, מְתִיקִין
אַנּוּן בא וראה דברי התורה קדושים הם מעולם הבריאה, עליונים הם מהיצירה, מתוקים הם

עיונים והארות

ת. כף החיים סופר (סי' תרפה אות כה), ומו"ר בחזון עובדיה (הלכה ה).

מהעשיה. **כְּמִה דְּכַתִּיב** כמו שכתוב (תהלים יט, יא), **תִּנְחַמְדִּים מִזֶּהב וּמִפָּז רַב וּמִתּוֹקִים מִדְּבַשׁ** ונפת צופים. **מֵאֵן דְּאִשְׁתַּדַּל בְּאוֹרֵייתָא, כְּאֵלוֹ קָאִים כָּל יוֹמָא עַל טוֹרָא דְּסִינֵי וְקַבִּיל אוֹרֵייתָא** ולכן מי שמשתדל ועוסק בתורה נחשב לו כאילו עומד כל יום על הר סיני ומקבל את התורה, כי יש כח למתיקות התורה אפי' אחר אלפים שנה למי שעוסק בה והיא מאירה כיום נתינתה. **הָרָא הוּא דְּכַתִּיב** זה מה שכתוב (דברים כז, ט), **הַיּוֹם תִּזְהָ נְהִיִּיתָ לְעַם. וְהָא אוֹקְמוּהָ חֲבַרְיָא** ופי' רש"י, בכל יום יהיו בעיניך כאילו היום קיבלת אותם מהר סיני, והרי כבר פירשוהו החברים, שחביבה תורה על לומדיה כיום נתינתה.

כְּתִיב הָכָא זֹאת חֻקַּת הַתּוֹרָה, וְכְתִיב וְזֹאת הַתּוֹרָה, מַה בֵּין הָאֵי לְהָאֵי כתוב כאן זאת חקת התורה וכתוב וזאת התורה, מה ההבדל בין וזאת התורה לזאת חקת התורה, א' מדוע כאן כתוב וזאת בתוספת ו'. ב', מדוע בזאת התורה כתוב בלא חקת. **אֵלָא רָוָא עֲלָאָה הוּא, וְהָכִי אוֹלִיפְנָא, וְזֹאת תַּתּוֹרָה** אלא דע כי סוד עליון וגדול הוא וכך למדנו, זאת היא השכינה שהיא המלכות, ואות ו' הוא ז"א, **לְאַחֲזָאָה כְּלָא בְּיַחְזֻדָּא חַד לְאַשְׁתַּכַּחא כְּלָא חַד כְּלָא פְּרוּדָּא** להראות שזו"ן ביחוד אחד הם, כי אות ו' הוא ז"א ו"זאת" היא המלכות, ו**לְאַכְלָלָא כְּנַסְתָּ יִשְׂרָאֵל בְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא** ולכלול השכינה עם הקב"ה, להראות שהת"ת ומלכות שניהם אחד בלי פרוד כלל, שהת"ת לבד כולל בתוכו גם את הנוק'. **וְזֹאת, כְּלָל וּפְרַט כְּחַדָּא, דְּכָר וְנוֹקְבָא** המלכות שנקראת זאת, היא נקראת "כלל" כי כוללת בתוכה את העליונים ואת התחתונים, "ופרט" הוא ז"א כי בו נפרטים הו"ק, הם אחד זכר ונקבה. **וּבְגִין כָּךְ,**

וְזֹאת הַתּוֹרָה וַדָּאִי וּבשִׁבִיל כִּךְ אָמַר וְזֹאת שֶׁהֵם חִיבוֹר זו"ן. אֲבָל זֹאת בְּלֹא תוֹסֶפֶת וְא"ו, אֲבָל זֹאת חֻקַּת הַתּוֹרָה בְּלֹא תוֹסֶפֶת ו' מֵרֵאשִׁית עַל הַשְּׂכִינָה לְבִדּוּד הַנִּקְרָאת חֻקַּת הַתּוֹרָה וַדָּאִי, וְלֹא הַתּוֹרָה, דִּינָא דְאֹרְיִיתָא, גְּזֵרָה דְאֹרְיִיתָא וְלֹא הַתּוֹרָה לְבַד, אֲלֵא חֻקַּת הַתּוֹרָה דִּינֵי הַתּוֹרָה וּגְזִירוֹת הַתּוֹרָה, כִּי עֵסֶק הַתּוֹרָה הוּא בְחִי' הַת"ת שֶׁהוּא עֵצֶם הַתּוֹרָה, כִּי הַשְּׂכִינָה הִיא רַק חֻקִּים וּמִצְוֹת, דִּינֵי הַתּוֹרָה וּגְזִירוֹת הַתּוֹרָה, כִּי הַמַּלְכוּת הִיא הַעוֹשָׂה הַדִּינִים וְהַגְּזִירוֹת כִּי הִיא בֵּית דִּינֵי שֶׁל הַת"ת.

עֵינֵי "הַפְּרָה" הוּא בְּמַלְכוּת דְקָדוּשָׁה, הַמַּתְלַבֶּשֶׁת בְּתוֹךְ הַקְּלִיפּוֹת וּמְבַרְרַת אֶת הַנִּיּוּצוֹת הַקְּדוּשִׁים מֵתוֹכָן בְּסוּד וּמַלְכוּתוֹ בְּכָל מַשְׁלָה, וְאֵי אֹתָם הַנִּיּוּצוֹת חוֹזְרִים לְקָדוּשָׁה. וְזֶה פִי' מִטְהַרְת אֶת הַטְּמֵאִים, הֵינּוּ נִיּוּצוֹת הַקְּדוּשָׁה בְּתוֹךְ הַקְּלִי, וּמִטְמָאָה אֶת הַטְּהוֹרִים, הֵינּוּ כֹאֲשֶׁר הַמַּלְכוּת הַטְּהוֹרָה הוֹלֶכֶת לְבִרְר הַנִּיּוּצוֹת מֵהַקְּלִי וְאֵי יוֹרֶדֶת בֵּין הַקְּלִיפּוֹת וּמִתְחַלֶּלֶת טְהַרְתָּה וְקָדוּשָׁתָה

שם דף קפ:

דִּבְרַ אֵל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיִּקְחוּ אֵלֶיךָ פְּרָה, הִיא פְּרָה לְדִכְיוֹתָא קָא אָתְיָא. זֹאת הַפְּרָה הָאֲדוּמָה [א] שֶׁהִיא בְּחִינַת הַמַּלְכוּת שִׁיּוּרְדַת לְקְלִיפּוֹת, לְטַהַר הִיא בָּאָה. לְדִכְיוֹתָא לְמִסְאֲבֵי הָרִי הִיא בָּאָה לְטַהַר וּלְנִקּוּת הַטְּמֵאִים, וְהַכּוֹנֵה עַל נִיּוּצוֹת

עיונים והארות

פעמים על מי שנטמא במת, ובזה אתם אומרים שהוא טהור, והרי דברים אלה אי אפשר להבינם. שאלו רבן יוחנן: האם נכנסה בך רוח רעה בגופך, ענה לא. אמר לו: האם ראית אדם שנכנסה בגופו רוח רעה, אמר לו כן! ומה רפואה שעשו לו, אמר

א. מספרים חז"ל שגוי אחד פנה לרבן יוחנן בן זכאי, ואמר לו: אותם מעשים שאתם עושים בפרה אדומה נראים כמעשה כשפים שאתם לוקחים פרה אדומה, שורפים אותה, ולוקחים את האפר ומטילים אותו לתוך מים ומזים שתים ושלש

הקדושה שבקליפה. **פָּרָה דְקַבִּילַת מִן שְׂמַאלָא** המלכות נקראת פר"ה-פ"ר ה',
 שמקבלת ה"ג מן השמאל דז"א, כי אות הה' שהיא השכינה, מקבלת פ"ר דינים שהם ה"ג מנצפ"ך
 מז"א, והרי פרה, ועי"ז היא יורדת לקליפות לברר ניצוצי קדושה. **וּמֵאֵן הוּא לְשְׂמַאלָא,**
שׁוּר ומי הוא לשמאל, השור שהוא גבורה דז"א, כי אלהי"ם דיודי"ן גימ' ש', וריבוע אלהי"ם
 גימ' ר', וחמש אותיות אלהי"ם שנכללו ביסוד הן ע"ה אות ו', הרי שור **בְּמָה דְאֵת אָמַר**
 כמו שנאמר (יחזקאל א, י), **וּפְנֵי שׁוּר מִתְשַׁמָּאל** א"כ הגבורות שבשור הן בשמאל.
אֲדָמָה, פי' **סְמָקָא בְּוֹרְדָא** אדומה כשושנה, שיש בה מעט לובן דהיינו שיש בה גם
 בחי' רחמים. **דְּבַתִּיב** (שיר השירים ב, ב), **כְּשׁוֹשְׁנָה בֵּין הַחֹתָיִם** כשושנה בין
 הקוצים שהם הקלי' העושים דין. **אֲדָמָה** פי' **גְּזֵרַת דִּינָא** שהיא חותכת וגוזרת הדין.
תְּמִימָה, מַאי תְּמִימָה מדוע כתוב תמימה, הרי כבר כתוב אשר אין בה מום. **בְּמָה**
דְּתַנִּינָן כמו שלמדנו, **שׁוּר תָּם וְשׁוּר מוֹעֵד. שׁוּר תָּם דִּינָא**
רְפִיא דין רפה. **שׁוּר מוֹעֵד דִּינָא קְשִׁיא** דין קשה. **אוּף תְּכָא, תְּמִימָה,**
דִּינָא רְפִיא, גְּבוּרָה תְּתָאָה, גם כאן, מה שכתב תמימה פי' דין רפה, מלכות
 התחתונה שהיא בחי' רחל העומדת מהחזה דז"א ולמטה, ושם החסדים מגולים, ולכן מתמתקים

עיונים והארות

לאחר מכן שאלו תלמידיי את רבן יוחנן בן זכאי:
 לאותו גוי דחית בדברים בעלמא, לנו מה
 תאמר, אמר להם: זהו שנאמר "זאת חקת התורה",
 שאותה מצוה היא סוד גדול, ואל תהרהרו בה
 למצוא טעמה. חוקה חקקתי וגזירה גזרתי ואין
 אתה רשאי לעבור על גזרתי (ילקוט שמעוני חקת).

לו: הביאו שורש והקטירוהו תחת האיש הזה והזו
 עליו מים ואז יצאה הרוח רעה. אמר לו רבן יוחנן:
 ישמעו אזניך מה שפיך מדבר! בדיוק כך נצטוינו
 בתורה הקדושה שעל ידי אפר פרה אדומה שמזים
 על הטמא, הטומאה פורחת ממנו ובכך נטהר
 האדם. התשובה מצאה חן בעיני הגוי והלך לדרכו.

דיניה ונקראת דינא רפיא, **דָּא הוּא הַמְיֹמָה** וזו הכוונה תמימה, לפי שפועלת הדין ברחמים. **גְּבוּרָה עֲלָאָה דָּא הוּא דִּינָא קְשִׁיָּא** גבורה עליונה זו היא דין קשה, פי' פרצוף לאה שעומדת מחוזה דו"א ולמעלה, ושם החסדים סתומים ביסוד אמא ולכן דיניה קשים, **וְהוּא יָד תְּחֻזְקָה תְּקִיפָא** הקשה בדיניה, שבאה מהיד החזקה דו"א, מצד הגבורה.

אֲשֶׁר אֵין בָּהּ מוּם, בְּמָה דְאֵת אָמֵר כמו שנאמר (שיר השירים ד, ז) **כְּלֶךְ יָפָה רְעִיתִי וּמוּם אֵין בָּךְ** שכאשר השכינה היא למעלה באצילות ולא ירדה למטה בקליפות אז אין בה אחיזת הקלי', **אֲשֶׁר לֹא עָלָה עֲלֶיהָ עַל, עַל כְּתִיב** על כתוב חסר ו', **בְּמָה דְאֵת אָמֵר** כמו שאתה אומר (שמואל ב' כג, א) **וַיִּנָּאם הַגִּבּוֹר הַיּוֹקֵם עַל** ודרשו חז"ל שנאמר זה על דוד המלך שתיקן מאה ברכות גימ' ע"ל לתיקון השכינה הקדושה במאה ספירות של ז"א שמתקנות את השכינה. **מַאי טַעְמָא** ומה הטעם שז"א מתקן את השכינה הקדושה, **בְּגִין דְּהוּא שְׁלוּמֵי אַמוּנֵי יִשְׂרָאֵל** היות והיא משלמת את הספירות דו"א הנקרא ישראל, **וְעֲלֶיהָ לָאוּ הוּא, אֵלָא עָמָה** ומ"ש עליה, אין הכוונה עליה אלא עמה. **אֲשֶׁר לֹא עָלָה עֲלֶיהָ עַל** ומש"כ לא עלה עליה על, פי' שז"א הנקרא "על" - מאה ספירות, לא עלה עליה בסוד יחוד, אלא עומד עמה אח' באח' בלא יחוד. **הַיִּינּוּ דְכְּתִיב** וזה מש"כ (עמוס ה, ב), **כְּתוּלַת יִשְׂרָאֵל** היא השכינה עדיין היא בתולה לגבי ז"א שנקרא ישראל, וכמו שנאמר (בראשית כד, טז) **כְּתוּלָה וְאִישׁ לֹא יָדָעָהּ** ז"א שנקרא איש, לא ידעה בסוד יחוד.

שם ברעיא מהימנא

פָּרָה אֲדָמָה תְּמִימָה אֲשֶׁר אֵין בָּהּ מוֹם וְגו' שכל עניני הפרה הם שתתלבש

המלכות דקדושה תוך קליפת נוגה, ותברר ותוציא הניצוצות הקדושים שנשארו בתוכה.

וכן ע"י המלאכה אשר האדם עושה בששת ימי החול, מברר ניצוצות הקדושה מתוך הקלי' ע"י

הו"ק. אבל ביום שב"ק **אָסוּר לְחַרוֹשׁ בְּשַׁבַּת חֲרִישָׁה דְשׁוֹר** וכן שאר מלאכות,

דְּאִתְמַר שנאמר (תהלים קכט, ג) **עַל גְּבֵי חָרְשׁוֹ חוֹרְשִׁים** כי כל העבודה היא כדי

לברר ברורים ובשב"ק אין ברורים, שע"י חרישה בשבת או שאר מלאכות, גורם שתצטרך המלכות

לצאת מן הקדושה אל הקליפות ולברר הברורים. **וְשָׁכְנִיתָ תַּתְּאָה, אִיהִי פָּרָה**

אֲדָמָה, מִסְטָרָא דְגַבְוָרָה והשכינה התחתונה שהיא פרה אדומה היא מצד הגבורה כי

היא מבררת את הרפ"ח ניצוצות שבנוגה. **תְּמִימָה מִסְטָרָא דְחָסֵד, דְּאִיהִי דְרִנָּא**

דְּאִבְרָהֶם תמימה מצד החסד שהיא מדרגת אברהם אבינו איש החסד, **דְּאִתְמַר בֵּיהּ**

שנאמר בו (בראשית יז, א) **תַּתְּחַלֵּךְ לְפָנַי וְהָיָה תָמִים. אֲשֶׁר אֵין בָּהּ מוֹם,**

מִסְטָרָא דְעֲמוּדָא דְאִמְצָעִיתָא מצד העמוד האמצעי שהוא הת"ת. ומה שנאמר

אֲשֶׁר לֹא עָלָה עָלֶיהָ עַל, מִסְטָרָא דְשְׁכִינְתָא עֲלָאָה מצד השכינה

העליונה שהיא הבינה סוד יום השבת שהמלכות עולה לשם, **דְּאִיהִי חִירוֹ בְּאִתְרָא**

דְּאִיהִי שְׁלֵטָא שהיא נקראת חירות במקום שהיא שולטת, ושם נאמר (במדבר ג, לח),

וְהָיָה הַקָּרֵב יוֹמֵת, לֵית רִשׁוֹ לְסִטְרָא אַחְרָא לְשְׁלֵטָאָה שאין רשות

לסטרא אחרא לשלוט. **לֹא שִׁטּוֹן, וְלֹא מִשְׁחִית, וְלֹא מְלֹאךְ הַמּוֹת** כי בבינה

אין שום אחיזה לחיצונים, **דְּאִנּוֹן מִסְטָרָא דְגִיהֶנּוּם** שהם מצד הגיהנם שהוא נח ביום

שב"ק. (ע"כ רעיא מהימנא).

מבאר הטעם מדוע פרה אדומה נעשית דוקא בסגן ולא בכהן גדול

וּנְתַתֶּם אוֹתָהּ אֶל אֱלֻעֶזֶר ואמרו רז"ל, **מִצְוֹתָהּ בְּסֶגֶן, וְאוֹקְמוּהָ** מצות

פרה אדומה היא בסגן, שהוא אלעזר ששרשו מהחסדים דיסוד דאימא שבז"א, וכבר

בארו סוד זה החכמים. **מֵאֵי טַעְמָא לִיָּהּ וְלֹא לְאַהֲרֹן** מה הטעם שנותנים את מצות

פרה לסגן אלעזר שהוא מאמא, ולא לאהרן הכהן שהוא מאבא. **אֱלֵא, אַהֲרֹן**

שׁוֹשְׁבֵינָא דְמִטְרוֹנִיתָא אלא אהרן הכהן הוא השושבין של המלכה הגורם ליחוד

השכינה עם ז"א, וכבר אמרנו שענין פרה אדומה הוא לברר ניצוצי הקדושה ולא ליחד את ז"ן.

וְעוֹד, דְּאַהֲרֹן לָא אָתִי מְסִטְרָא דְטְהוֹר, אֱלֵא מְסִטְרָא דְקְדוּשָׁא

ועוד מסביר הזוה"ק מדוע לא עסק אהרן בפרה, היות והוא לא בא מצד הטהרה שהיא בחי' חסד

דגבורה, אלא מצד "קדוש" שהקדושה היא מגבורה דחסד, **וּבְגִין דְדָא אָתִיא**

לְטְהָרָה, לָא אָתִי יְהִיב לִיָּהּ ולפי שהפרה באה לטהר מצד החסד דגבורה, שעי"ז

מרחיקים את הקליפות ואחיות החיצונים, לכן לא ניתנה לאהרן הכהן שהוא החסד הגמור בסוד

אבא עילאה, ושאר הכהנים שיש להם שורש לאחיזה בחסד דאימא יכולים לפעול בה.

כל ענייני הפרה הם בסוד השבע, שזה המלכות הנקראת בת שבע

כָּל מְלָה דְהָאִי פְּרָה הִיא בְּשִׁבְעַ כל דבר במעשה הפרה הוא בשבע, דהיינו, ו'

בְּפוֹסִים וְכוּ' כלומר שבפרשת פרה מוזכר שבע פעמים פרה, שבע פעמים שריפה,

שבע פעמים הזאה, שבע פעמים כיבוס, שבע פעמים טהרה, שבע פעמים טומאה, שבעה כהנים,

ולכן נקראת הפרה "בת שבע" כנודע, **וְהָא אָתִמַּר** וכבר למדנו את זה לעיל בפרשת "אחרי

מות", **מֵאֵי טַעְמָא** ומה הטעם בשבע, **בְּגִין דְּהִיא שְׁבַע שְׁנֵי שְׁמִטָּה** לפי

שהמלכות היא סוד שבע שנות שמיטה, שהיא כוללת בתוכה ז' ספירות דז"א, **וּבַת שֶׁבַע אֶתְקַרִי** והמלכות נקראת בת שבע, כי היא אחת משבע ספירות אלו וכללותן בה, **וְעַל דָּא כָּל עוֹבְדוֹי בְּשֶׁבַע** ועל כן כל מעשי הפרה נזכרים בתורה שבע פעמים לרמוז את ז' הספירות שבמלכות. **תָּא תַּוִּי** בא וראה, **כָּל מַאי דְאַתְעֲבִיד מִהַאי פְּרָה** כל מה שנעשה מפרה זו, המטרה היא **בְּגִין לְדַבְּאָהּ וְלֹא לְקַדְשָׁא** כדי לטהר את האדם מהטומאה ולהסיר מעליו אחיזת הקליפות, ולא בא כדי לקדש את האדם ולהוסיף קדושה על קדושתו, **וְאַף עַל גַּב דְּאַתִּיְהִיב לְסַגְּן** ואע"פ שניתנה הפרה לסגן שהוא בחסד, אפילו הכי **הוּא לָא שְׁחִיט וְלָא שְׁרִיף** הוא לא שוחט אותה ולא שורף אותה, אלא זר שוחט ואלעזר רואה כדי לא לעשות פעולות של דין, **בְּגִין דְּלֹא יִשְׁתַּבַּח דִּינָא בְּסִטְרוֹי** כדי שלא ימצא דין מצד הכהן שהוא בחסד, **וְכָל שְׂכַן אַהֲרֹן דְּאִיתּוּ בְּדַרְגָּא שְׁלִים יִתִּיר** וכל שכן שלא ניתנה מצות הפרה לאהרן הכהן שהוא במדרגה שלמה יותר מאלעזר, כי הוא באבא עלאה ששם שורש החסד, **דְּלֹא בְּעֵי לְאַשְׁתַּבַּחַא תַּמָּן וְלֹא אֲדַמְנָא תַּמָּן** שלא ראוי לאהרן הכהן להימצא שם ולהודמן שם בשריפת הפרה שלא לעורר דין במקום גבוה.

הַאי פְּרָה, בִּיּוֹן דְּאַתְעֲבִיד אִפְר זאת הפרה כיון שנעשתה אפר, שהיא אותיות א-פר שנכללו בה ה"ג מנצפ"ך לבחינה אחת, **בְּעֵי לְמַשְׁדִּי בִּיה עֵין אָרוֹ, וְאִזּוּב, וְשְׁנֵי תוֹלְעַת** צריך להשליך בה עץ ארז שהוא בתפארת, ואזוב שהוא ביסוד ושני תולעת שהוא בגבורה, **וְהָא אֵלִין אֶתְמַרוּ** והרי אלה הדברים כבר למדנו עליהם בפרשת מצורע. **וְאַסְפָּה אִישׁ מְהוֹר** שהוא בגבורה שהיא מעלה את המלכות מתוך

הקליפות, וְלֹא קָדוֹשׁ שֶׁהוּא בַחֲסֵד. וְהִנֵּיחַ מַחוּץ לְמַחֲנֶה בְּמָקוֹם טָהוֹר פּי, שבתחילה צריך להטהר מחוץ למחנה שהוא מקום טהור, וְהָא טָהוֹר לָא אֶקְרִי אֱלָא מִן סֵטְרָא דְמִסְאֵב בְּקַדְמֵיתָא כִּי לֹא נִקְרָא אָדָם טָהוֹר אֲלֵא שֶׁהִיא טִמָּא

בתחילה. וכן המלכות, בתחילה עולה מבין הקליפות למקום טהור ואח"כ למקום קדוש.

דָּוָא דְכֻלָּא הָאֵי דְכֻתִּיב כֹּל סוֹד פְּרָה אֲדוּמָה הוּא מֵה שְׁכֹתוּב לְמִי נִדְּהָ חֲטָאֵת הִיא, שפ"י בְּגִין דְּכָל דִּינִין תַּתְּאִין לְפִי שְׁכַל הַדִּינִים הַתַּחְתּוֹנִים אִינִם

מתעוררים, וְכָל אֲנוּן דְּאָתוּ מִסֵּטְרָא דְמִסְאֵבָא וְכֵן כֹּל אוֹתָם כּוֹחוֹת טוֹמָא

שבאו מצד הטומאה ואין להם שליטה, אֲלֵא כִּד אִיחוּ יִנְקָא מִסֵּטְרָא אַחְרָא כֹּאשֶׁר

המלכות יונקת מן הסטרא אחרא, וְיִתְיַבֵּת בְּדִינָא וְיוֹשֶׁבֶת בְּדִין וְפוֹעֶלֶת דִּין, כְּמָה

דְּאֵת אָמֵר כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (ישעיה לד, ו) חָרַב לָהּ שֶׁהִיא חָרַב נּוֹקֶמֶת נֶקֶם בְּרִית מִבְּחֵי הַמַּלְכוּת

מְלָאָה דָם הַדִּשְׁנָה מִחֻלָּב ע"י אַחֲזִית הַקְּלִי הִיא מִלֵּאָה דָם נִידוּת, וְע"י מַעֲשֵׂה אִפֶּר

הַפְּרָה הִיא נִטְהַרְתָּ. בְּדִין, בְּלֵתוּ מִתְּעָרִי וּמִסֵּתְלִקִי וְשָׂרְאֵן בְּעֵלְמָא וְאִז

כוחות הקליפות מתעוררים ועולים ושורים בעולם לפעול הדין, בִּיּוֹן דְּעֵבְרֵי הָאֵי

עוֹבְדָא דְלִתְתָא כִּיּוֹן שְׁעוֹשִׂים אֶת מַעֲשֵׂה פְּרָה אֲדוּמָה לְמַטָּה, וְכָל הָאֵי דִינָא

בְּאֵתֵר דָּא דְהָאֵי פְּרָה וְכֹל הַדִּין הַזֶּה נַעֲשֶׂה בְּמָקוֹם הַזֶּה בְּזֹאת הַפְּרָה שְׁשׁוּחִים אוֹתָהּ

ושורפים אותה ואוספים את אפרה, וְרַמָּאן עֲלָה עֵץ (דף קפא ע"א) אָרְזוּ וְגו' וּמִשְׁלִיכִים לְתוֹכָהּ עֵץ אֲרָז וְאֲזוּב וְשֵׁנִי תוֹלַעַת וְעִי"ז מִתְּמַתְקִים הַדִּינִים וּמִתְּבַטְלִים.

בְּדִין אֲתַחֲלֵשׁ חִילָא דְלֵהוֹן אִז נַחֲלַשׁ כַּח הַקְּלִיפוֹת שֶׁמֵּהֵן בָּאָה הַטּוֹמָאָה לְעוֹלָם, וְכָבֵל

אֲתֵר דְשָׂרְאֵן, אֲתַבְּרוּ וְאֲתַחֲלֵשׁוּ וְעָרְקִין מִנִּיהּ וּבְכָל מָקוֹם שְׁשׁוּרוֹת

ונמצאות הקליפות, הן נשברות ונחלשות ובורחות מחמת מי החטאת, **דְּהָאֵי חֵילָא דְלֵהוּן**
אַתְחֵי כְּגִוּוֹנָא דָּא לְגַבֵּייהוּ כי כח הזה שלהם נראה להם שהוא נשבר ונשרף כמו
 שנעשה בפרה, **כְּדִין לָא שְׂרָאן כְּבַר נֶשׁ וְאַתְדְּכִי** ואז לא שורים עוד באדם
 ונטהר האדם ע"י אפר הפרה. ♦

וְעַל דָּא אַתְקְרִי מִי נְדָה ועל כן נקרא מי נדה כי הוא, **מִיָּא לְדַכְּאָה** מים
 לטהר שהוא מטהר את טומאת הנדה מן המלכות. **כַּד עֲלֵמָא שְׂאֲרֵי כְּדִינָא**
 וכאשר העולם שורה בדין מחמת אחיזת הקליפות, **וְסִטְרָא מְסֵאבָא אֶתְפִּשֵׁט**
בְּעֲלֵמָא וצד הטומאה מתפשט בעולם, **הָכָא אֶתְכַלִּילָן כָּל זִינִין מְסֵאבָא,**
וְכָל זִינֵי דְכִינֵי כאן במלכות נכללים כל מיני טומאה וכל מיני טהרה, **וְכַגִּין כְּךָ**
טוּמְאָה וְטָהָרָה, כְּלָלָא עֲלָאָה דְאֹרִייתָא לכן הטומאה והטהרה הם כלל
 גדול בתורה כי בהן תלויה הטהרה של השכינה הקדושה, **וְאוֹקְמוּנָה חֲבָרְיָא** וכבר בארו
 זה החברים. **אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן** לבנו רבי **אַלְעָזָר, עֲבַדְתָּ דְלָא יִימְרוּן**
חֲבָרְיָא מְלָה אֶבְתְּרֵךְ עשית שלא יאמרו החברים דבר אחריו כי אמרת לבדך כל מה
 שיש בסוד פרה אדומה. ♦

מאמרי הפרשה

"צו את אהרן ואת בניו לאמר זאת תורת העלה הוא העלה על מזבחה על המזבח כל הלילה עד הבקר ואש המזבח תוקד בו" (ו, ב)

המצוות שבפרשה

פרשתינו עוסקת במצוות הכהנים הקשורות בעבודת הקודש במשכן, ולעיתים בבית המקדש. וכך כתב רש"י: "אין צו אלא לשון זירוז מיד ולדורות". כלומר, כל אשר נכתב ונדרש מאת הכהנים הוא כבר עתה, אבל תקפם יהיה קיים לדורות.

כמחצית מפרשתנו, עוסקת בתיאור חנוכת המשכן והדרכת אהרן ובניו הכהנים, לעבודתם לחינוכם ולקידושם, לקראת התפקיד הגדול אותו נבחרו למלא.

בעל "ספר החינוך" מונה שמונה עשרה מצוות בפרשתנו, אשר כולן עוסקות בעבודת הקרבנות במקדש, למעט שתי מצוות שהשתרבבו ביניהן, והם: איסור אכילת חלב, ואיסור אכילת דם.

"צו את אהרן ואת בניו לאמר" (ו, ב)

מקום שיש חסרון כיס כהמוח והלב צריך זירוז

כתב רש"י: אין צו אלא לשון זירוז מיד ולדורות. אמר ר' שמעון ביותר צריך הכתוב לזרוז במקום שיש בו חסרון כיס.

ואמר על כך האדמו"ר מגור (מובא בחידושי הרי"ם על התורה), כי ידוע שהאדם יכול לשמור על כל החמשה חושים, חוש השמיעה, יכול לסתום אזנו על ידי האליה שבאזנו, או ע"י אצבעו, וכך לא ישמע דברים בטלים. וכן את העין ניתן לכסות בעפעפיים וכך לא יראה דבר מגונה. וכן את האף יכול לסתמו שלא יריח דבר שאסור להריח. אבל המוח שבראש - אין לו שום שמירה וכסוי, שכן לפתע בלא התראה עלולה לבוא איזו מחשבה שאינה כרצון הבורא. נמצא א"כ שלכל האברים יש 'כיס', כלומר כסוי ושמירה בכדי להינצל מאיסורים. לא כן המוח

- אין לו כסוי. וכך גם אצל הלב, עלולים לעלות הרהורים לא טובים בלבו, ואין כל מונע. וזהו שאמרו: ביותר צריך לזרז הכתוב במקום שיש חסרון כיס, הם המוח והלב.

הגאולה תבוא כאשר יתפללו על הכלל

והישמח משה זיע"א אמר ששמע מהקדוש מלובלין, ששמע מפי צדיק אחד, ששמע מפי אליהו זכור לטוב. לפרש מה שאמרו בגמרא (סנהדרין צז:): אין בן דוד בא עד שתכלה פרוטה מן הכיס, היינו שלא יתפלל כל אחד על הפרט מה שצריך לו לבדו, כי אם יבקש על הכלל כולו, דהיינו עבור גלות השכינה. וזהו: שתכלה פרוטה, כלומר הפרטיות, מכיס הלב, שלא ידאג האדם רק לצרכיו הפרטיים. (ייטב לב ויחי ד"ה ויקרא יעקב, ה').

זרז עצמו בעבודת ה' ובפרט כשיש חסרון כיס

כתב הרב "מנחת שמואל" (על התורה לרה"ג שמואל גרגי') צו את בני ישראל, פרש"י אין צו אלא לשון זירזו [ונאמר 'לאמר' מהו לאמר], והכונה לומר עכשיו בגלותנו אין לנו לא כהן ולא קרבן עולה ומנחה, אלא שיח שפתותינו. כמו שאומרים בתחילת ח"י ברכות - ה' שפתי תפתח ופי יגיד תהלתך, ובסוף: יהיו לרצון אמרי פי [כנודע כי התפלה היא במקום קורבן כמו שנאמר "ונשלמה פרים שפתינו"]. מכאן למדנו, כי שיח שפתינו ותפילתנו הוא במקום הקרבן, ולכן צריך לזרז עצמו בעבודתו יתברך ולהשכים לבית הכנסת ולבית המדרש, כמו שכתב בתחילת השלחן ערוך (או"ח סי' א ס"א) **"יתגבר כארי"**, ומיד כאשר ייעור משנתו יאמר: **"מודה אני"**. ויקום בזריזות לעבודת הבורא יתברך, קודם שיתגבר עליו יצרו בטענות לבל יקום, ויתחכם עליו יצרו בחורף איך תקום בבוקר והקור גדול, ובקיץ יפתהו איך תקום ועדיין לא שבעת משנתך.

אם כן, צריך האדם להתגבר על יצרו שלא לשמוע לו, וירגיל עצמו להשכים בבוקר לעבודת בוראו ארבעה וחמשה פעמים, ואז לא יקשה עליו אחר כך לקום, והבא ליטהר מסייעין לו. ויבא לבית הכנסת ויקרא זמירות ותפילות, ואחר התפלה יקרא תהלים, והרמז: **ציצית על כנפי בגדיהם** הוא סופי תיבות: **"תלי"ם"**. וצריך ללמוד כשעדיין הציצית עליו, ואח"כ ילמד בספר חק לישראל שתיקן רבנו האריז"ל, ולא יהיה עליו כמושא כבד, כי בשעת גמר התפלה בא השטן להתייצב על האדם ואומר לו: למה אתה יושב לכרך וכל העם ניצב עליך לעשות משא ומתן עמך? למה אתה מפסיד? קום התהלך בחוץ, למה לך חסרון כיס. ולכן אתה צריך לזרז עצמך ביותר לעבודת בוראך, לעזוב עצת יצרך ולעשות רצון יוצרך.

וזהו הרמז בכך שאנחנו קוראים את פרשת התמיד שגם שם אמר הכתוב **"צו את בני ישראל"** בבקר וגם במנחה, לפי ששני הזמנים האלו, הם זמן תגבורת יצר הרע שמראה לאדם חסרון

כיס, בבקר - שלא יאריך בתפילה, ובמנחה - שלא ילך להתפלל בציבור. ועל שתי זמנים אלו באו ותקנו לקרוא את פרשת צו. על דרך שפירש רש"י ז"ל אין צו אלא זירוז, במקום שיש חסרון כיס צריך להיזהר ביותר ע"כ.

"צו את אהרן ואת בניו לאמר" (ו, ב)

יציאת מצרים בזכות המשפחה

מקשים העולם מדוע הזכירו חסרון כיס דוקא בעולה יותר משאר מקומות? ובתכלת מרדכי (למהר"מ ברעזאן זצ"ל על התורה) תירץ, כי ידוע הוא שכל זכות ישראל ביציאת מצרים היה בשביל שעתידיים לקבל את התורה, וכמו שכתוב (שמות ג, יב) בהוציאך את העם ממצרים תעבדון וכו'. וכן בקריעת ים סוף איתא (שמות רבה יד, כב) והמים להם חומה מימינם ומשמאלם. בזכות התורה שנאמר בה (דברים לג, ב): מימינו אש דת למו.

והנה המהרש"א (שבת פח.) פירש את הכתוב (תהלים ה, ג) מפי עוללים וינקים יסדת עז למען צורריך להשבית אויב ומתנקם, שהכוונה היא, כי למלאכים יש הבל פה שאין בו חטא, וגם לתינוקות של בית רבן יש הבל פה שאין בו חטא, ואילו לבני האדם יש הבל פה שיש בו חטא. ולכן מנצחים התינוקות בהבל פיהם את המלאכים, וכך קבלו את התורה למטה, נמצא שהתינוקות של בית רבן הם שזיכו אותנו לקבל את התורה.

וכתב רש"י על הפסוק (עמוס ד, ב) ואחריתכן בסירות דוגה, כי הבנים נקראים אחריתו של אדם. וזהו שאמר הכתוב (שמות יד, יט) ויסע מלאך האלהים וילך מאחריהם, כלומר בזכות הבנים הבאים אחריהם. ולכן קשרו את פסחיהם בכרעי המטה, כלומר שתלו את כל הניסים של יציאת מצרים בזכות יוצאי ירכם, וכמו שכתב המהרש"א (בבא קמא יד.) שהבנים קרויים על שם המטה, כמו שכתוב במיטתו של יעקב שהיתה שלמה (תנחומא, ויצא ד).

ולכן כתיב במצות פסח (שמות יב, ג) ויקחו להם איש שה לבית אבות שה לבית. כי אין שוחטין פסח על היחיד, והוא מפני שכל זכות יציאת מצרים היתה רק בזכות המשפחה. ולכן אמרו "ביותר במקום שיש חסרון כיס", רוצה לומר, שלא ילכו במנהג המספחת שנתפשט בעוונות הרבים, לחנך הבנים בשאר לשונות למען ימצאו פרנסתם.

תאוות הממון גם בעת המיתה

ומעשה באדם נכבד מאוד, שהיה אמנם בעל מעלות רבות, אך היה נגוע מאוד בחמדת הממון. ובכל פעם שהיה מגיע לניסיון בזה, היה מאבד את אישיותו ונכרך בלהט אחר תאוותו.

וכלל גדול הוא, שכל מידה רעה שבאדם, אם אינו עמל לשרשה, הרי היא מתלווה אליו עד הקבר.

כאשר אדם זה חלה ונטה למות, באו אליו חבריו להיפרד ממנו. רמו להם שיתקרבו אליו, לפי שרוצה להשמיע דבר מה באזניהם. כאשר הטו אזנם, אמר להם: רצוני לומר לכם דבר שתוכלו ללמוד ממנו מוסר, הנה אני מרגיש עתה כי קרב קיצי, עוד מעט קט יבואו ויטלוני מן העולם הזה. ובכל זאת הנני מעיד על עצמי, שאם אחד מכם יתן לי כעת כסף, לא אוכל להימנע מלהושיט את ידי ולקחת את הכסף ולהחביא מתחת הכר שאני שוכב עליו. עד כדי כך שולטת בי עדיין מידת חמדת הממון, ולכן שמעו וקחו מוסר. אחרי כרבע שעה יצאה נשמתו והלך לעולמו. בינו נא זאת! (ילקוט לקח טוב עמוד ל"ט תורת הפרשה עמוד 43).

ע"י ריצה למצוה מעורר המלאכים

אמרו רבותינו זכרונם לברכה (אבות פ"ד משנה ב') הוי רץ למצוה. והשל"ה הקדוש בספר שני לוחות הברית (יומא, פרק דרך חיים תוכחת מוסר אות קצ"ד) כתב כי התנאי העיקרי לעשיית המצוות הוא שירויץ למצוה, ועל ידי זה מעורר את המלאכים הנקראים תא הרצים, שרצים להציל את ישראל ולהשגיח עליהם, בזכות הריצה שרצים לקיים המצוות וגם בזכות שמקדימים ומשכימים לבית הכנסת להיות מעשרה ראשונים. וכנגדם יש מלאכי חבלה הנקראים 'תא הרצים' מצד הסטרא אחרא, הרצים בעת הזעם להזיק למי שרץ לדבר עבירה.

וזהו שאמרו רבותינו זכרונם לברכה (ע"י רש"י מגילה ו:) מצוה הבאה לידיך אל תחמיצנה. רוצה לומר לא יתעצל מלעשותה פן תהיה לו אחר כך איזו מניעה ועיכוב, כי לא תדע מה ילד יום. (מוסר חכמים).

מעלת הזריזות

כתב בספר מעלת המדות (המעלה העשרים, מעלת הזריזות) וזו לשונו: הזריזות היא מדה חשובה, לפי שמתחילת ברייתו של אדם לא נברא אלא להיות זריז במעשיו ובדרכיו, כענין שנאמר (בראשית ב, ז) ויהי האדם לנפש חיה, מאי חיה, זריזותא.

וכתב בספר ראשית חכמה (אהבה פי"א טו) ודע עוד, כי הזריזות לא יקנה בנפש האדם, אלא מחמת היראה, כי הירא את המלך, הוא זריז לעשות מצוותו, וירא פן לא ימצא אחריו משגה, לכן הוא מזדרז בעשיית התורה המצוות. וכן מטעם זה יצדק [לשון] זריזות בשכינה, כי שם היראה, וכן נקיות וטהרה גם כן הם ענפי היראה, כי צריך לירא, שלא יהיו בגדיו מלוכלכים

לפני המלך, אלא נקיים וטהורים. וכן צריך לנקות ולטהר אבריו ונפשו, כיון שהוא עומד לעולם לפני מלך מלכי המלכים הקדוש ברוך הוא יתברך ויתעלה.

זריזות היא מדה מעולה על הקודם, ונוגעת בעשה ובלא תעשה, להיות זהיר ומהיר במצות עשה, שאם באה מצוה לידו יעשה אותה מיד, שנאמר (שמות יב, יז) ושמרתם את המצות, ודרשו במכילתא (דר"י, מסכתא דפסחא פ"ט), אל תקרא המצות אלא המצוות. כדרך שאין מחמיצים את המצה כך לא יחמיצו את המצוות, אלא אם באה על ידך המצוה עשה אותה מיד.

ובן דרשו על פסוק (יהושע ג, א) וישכם יהושע בבקר, מלמד שזריזים מקדימים למצוות. ומדת הזריזות מורה על חשק נפשו ולבו לעשות הדבר ההוא מפני אהבת הבורא, ולכך מקדים ולא מאחר. כמו שאמר התנא (אבות פ"ה משנה כ') במדת הזריזות - הוי עז כנמר וקל כנשר ורץ כצבי וגבור כארי לעשות רצון אביך שבשמים. ובעשות האדם הדבר בזריזות ובשמחה, יתוסף בו רוח חדשה ורוח חיים רוחני, באופן שיהיה קל כנשר, והדבר תלוי בהסיר מליבו רוח עצלות ועצבות, שהוא הכח החיצוני המכביד כל אבריו של אדם, באופן שלא יהיה בו כח לקום ממקומו לא לקרות ולא לעשות מצוה, כאלו כל אבריו מתים.

ואם יעורר האדם לבו ויסיר כח העצלות החיצוני מעליו על ידי התדבקו בחשק אהבת ה' שהוא מקור החיים, הרי לבו חי, וקורא ושונה ועושה מצוותיו בזריזות ובשמחה לעשות רצון אביו שבשמים, ואז יתוסף בו כח שיהיה קל כנשר וגבור כארי וכו', ועל זה נאמר (ישעיה מ, לא) וקוי ה' יחליפו כח... ירוצו ולא יגעו ילכו ולא יעפו.

והכלל, כי אין הזריזות אלא על ידי חשק האהבה, ולכן הוא ממדרגות המביאות לידי חסידות שהוא אהבה. וכיוצא בזה פירשו זכרונם לברכה (בראשית רבה פרשה נה סי' ח') על הפסוק (בראשית ב, טו) וישכם אברהם בבקר ויחבוש את חמורו, אמר רבי שמעון בר יוחאי אהבה מקלקלת את השורה. כלומר על פי השורה והטבע הוא, שיאהב אדם את בנו, ואילו הוא - מחמת אהבת הקדוש ברוך הוא ביטל את אהבתו לבנו, והוא בעצמו קם עם הזריזות, נמרץ לקיים פקודתו של הקדוש ברוך הוא. וכי לא היו לו עבדים לאברהם, אלא שאהבה מקלקלת את השורה. ובלי ספק כי וישכם אברהם בבקר הוא זריזות, על דרך שאמרנו וישכם יהושע בבקר הנדרש, והוא מצד האהבה, ומצד האהבה קלקל השורה. עכ"ל.

בגנות העצלות

עוד כתב בספר "מעלות המדות" (מדת העצלות) דעו בני, כי מדת העצלות, מן המדות הפחותות והגרועות אשר ימצאו בבני אדם, ואינה נמצאת בחכמים אלא בפתאים וחסרי לב, כענין

שנאמר: (משלי כד, ל) על שדה איש עצל עברתי ועל כרם אדם חסר לב, והנה עלה כלו קמשונים כסו פניו חרולים וגדר אבניו נהרסה. וכי היכן לכו של עצל שרואה את כל הבריות עוסקין במלאכתן כדי לחיות בעולם הזה, זה חורש את שדהו וזה עודר את כרמו, זה קוצר וזה בוצר, וכן בשאר כל המלאכות, והוא יושב ובטל. ידיו ורגליו למה נבראו, עיניו ואזניו למה נבראו, פיו ולשונו למה נבראו, וכן שאר כל האברים למה נבראו, לא להתעסק בהן ולהשתדל עליהן להחיותם!?! והנשמה שבו נבראת, לא להתבונן עליה ולהתחכם בה!?! ואם הוא אינו מתחכם לעצמו - מי יתחכם בשבילו, ואם אינו מתחכם בראשיתו ועמל וטורח בבחרותו ובשעה שהוא בריא, מה יעשה לימי הזקנה ולימי החולי והייסורין.

מדה מגונה מאד העצלות, שאם האדם מתעצל לעשות מלאכתו וענייניו, בני אדם משיחין בו ומליזין עליו ואומרים, תראו אדם עצל שהוא בריא בגופו ובחור עומד בתקפו ובכוחו, ואיננו מתעסק במלאכתו כדי להחיות את עצמו ואת בניו, אלא יושב ובטל וישן כל היום וכל הלילה, ומתוך כך אין הבריות מרחמין עליו. ועליו אמר שלמה בחכמתו על שדה איש עצל עברתי ועל כרם אדם חסר לב, והנה עלה כלו קמשונים כסו פניו חרולים, וגדר אבניו נהרסה. כלומר, מפני שנתעצל לחרוש ולזרוע שדהו, ולעודר ולנכש כרמו, עלה בהם קוצים ודרדרים, וגם הגדר נהרס ונפל. ואחזה אנכי אשית לבי ראיתי לקחתי מוסר. ואמרו רבותינו זכרונם לברכה באגדה, מהו ראיתי, ראיתי הקטון שבכל הבריות - הנמלה הזו שנאמר (משלי ו, ו) לך אל נמלה עצל ראה דרכיה וחכם, אשר אין לה קצין שוטר ומושל, תכין בקיץ לחמה אגרה בקציר מאכלה. ואמרו חכמינו זכרונם לברכה באגדה (דברים רבה, שופטים פ"ה ס"ב), שלשה בתים יש לה, ואינה כונסת לא בתחתון, ולא בעליון, אלא באמצעי. לא בעליון מפני הדלף, ולא בתחתון מפני הצינה, אלא באמצעי. ואינה חיה אלא ששה חדשים, ומחייתה חיטה ומחצה. והיא הולכת ומכנסת בקיץ כל מה שמוצאה, חיטים ושעורים ועדשים. ומאחר שאינה חיה אלא ששה חדשים, למה היא כונסת כל כך, שאומרת שמא יגזור ה' עלי חיים ויהיה לי מה לאכול. מעשה ומצאו בחור שלה שלש מאות כור.

ומהו ראה דרכיה וחכם, רבותינו אמרו (שם), ראה דרך ארץ שבה שבורחת מן הגזל. מעשה בנמלה אחת שהפילה חטה אחת, והיו כלן באות ומריחות אותה ולא היתה אחת מהן נוטלתה. באה אחת שהיתה שלה ונטלתה. ראה חכמה שיש לה וכל שבח זה, לא למדה מבריה. ל כך נאמר ראה דרכיה וחכם.

בני בואו וראו שאין ברוב המדות מדה מגונה מן העצלות. שכל מי שיש בו המדה המגונה הזאת, הרי הוא מתמסכן והולך, כענין שנאמר (קהלת י, יח) בעצלתיים ימך המקרה ובשפלות

ידים ידלף הבית. כיצד הרי שבא לְקָרוֹת את ביתו ומניח קורה אחת היום, ולשבוע הבא קורה אחרת, ואינו קובע אותן במסמרים, הרי תקרתו מתמסכנת והולכת ונופלת לארץ. ובשפלות ידים ידלף הבית, כיצד, הרי שנשברה לבנה אחת מעל גגו, ונתעצל מלתקנה, ואמר, וכי מה חסרון יש בלבנה אחת, ומה יכולה להזיק, ומתוך העצלות הזאת, הדלף נופל על הרהיטים ועל הקורות ונרקבים והולכין עד שנופל כל הגג.

וכן אם נקרע חלוקו בכונס אצבע ונתעצל לתפרו, ואמר, וכי מה חסרון יש בקרע קטן כזה והקרע מתרחב והולך עד שנקרע כל החלוק. וכן אם נפלה אבן מגדרו ונתעצל לבנותה, ואמר, וכי אבן זו מעמידה כל הגדר הזה, ונתעצל מלתקנה, ונפלה שניה ושלישית, עד שנפלה הגדר כולה. וכן אם נמצא סדק בחביתו ונתעצל לסתמה, ואמר וכי מה חסרון יש בטיפה אחת של יין או של שמן. והוא מטפטף ויורד טפה אחר טפה עד שמתרוקנת כל החבית כלה. וכי יש עצלות ושפלות גדולה מזו, ועליו שלמה צווח ואמר (משלי יח, ט) גם מתרפה במלאכתו אח הוא לבעל משחית. עכ"ל.

גם בת פרעה כאשר אמרה למשות את משה מן הים, והיה לה רצון אמת, מה כתוב, (שמות כ, ה) "ותשלח את אמתה ותקחהו". ואיך שלחה ידה הלא עמדה מרחוק, אלא ללמדנו, כי אם אדם רוצה באמת, אזי עליו רק לשלוח את ידו, והיא כבר תשתרבב למרחקים.

"צו את אהרן ואת בניו לאמר" (ו, א)

צו - כנגד צירופי אדנו"ת

כתב בספר קדמון כתיבת יד, וזו לשונו: צו את אהרן, דע, כי שם אדנו"ת יש לו כ"ד צירופים, והם סך הכל צ"ו אותיות, כי ארבע פעמים כ"ד הם צ"ו, כמספר: א"ל אדנ"י. וכנגדן בבית המקדש היו צ"ו חלונות. ואמרו במסכת סוטה (לז): כי כל מצוה נכרתו עליה צ"ו בריתות ללמוד וללמד, וצ"ו בריתות לשמור ולעשות. ולכן כתיב (ישעיהו כה, י) "כי צו לצו קו לקו". נמצא, כי כל מצוה נכרתו עליה פעמיים צ"ו, כמנין 'נצבים'. וזהו (דברים כט, ט) אתם נצבים היום כלכם, וזהו שנאמר צו את אהרן. ועיין מה שכתב רבנו האר"י זצ"ל בכוונות פרשת התמיד צו את בני ישראל, ויאורו עיניך. (חומת אנך).

תיקון העשיה - בפרשת צו

עיקר תיקון העשיה הוא בפרשת צו, כי הקליפה של העשיה נקראת 'צו', ולכן אמרו חכמינו זכרונם לברכה: "אין צו [-אלא לשון זירוז]", מפני שבפרשת צו מתקנים את קליפת

העשיה. והוא, כי צ"ו גימטריא: א"ל אדנ"י שבעשיה, ועל ידו מושכים אש גבוהה לשרוף את העבירות והקל"י הנאחזים בעשיה שבכל העולמות. (זר זהב למהר"י צמח סי' א).

"צו את אהרן ואת בניו לאמר" (ו, ב)

אהרון חביב כמלאכי השרת

"אהרן" נוטריקון, אוריאל, הדרניאל רפאל נוריאל, והם המלאכים המשמשים סביבות כסא הכבוד, אוריאל לפניו, רפאל לאחריו, הדרניאל פרוש לפני כסא הכבוד כיריעה. לומר לך, שהיה אהרן חביב כמלאכי השרת. (מושב זקנים).

"צו את אהרן ואת בניו לאמר זאת תורת העולה" (ו, ב)

הרמוז בפסוק על הנעשה בעולם העליון

כתב בספר "מנחת שמואל" (כשם עץ הדעת), שפסוק זה רומז על רוח האדם העולה למעלה. וכבר ידעת, אשר במזבח העולה הנמצא בירושלים של מעלה, באים מיכאל הכהן הגדול וצבאותיו הכהנים, ומעלים את נשמת האדם בפטירתו מהעולם הזה לפני ה', ועל פיהם נידונת הנשמה ונאכלת באש. והזוהמה של החטאים אשר התלכלכה בהם, נשרפת ונעשית דשן, ונשארת הנשמה נקייה וזכה, ואז עולה לריח ניחוח לפני ה', וכנגדם אהרן ובניו בבית המקדש של מטה.

וביאור הכתוב, צו את אהרן ובניו העליונים, ותלמד להם משפטי דין הנשמה כאשר היא עולה למעלה כשנפטרת מהעולם הזה. וזהו שכתב: זאת תורת העולה, וכבר ידעת כי תחילת דינו של אדם הוא - עסקת בתורה, ואם הוא תלמיד חכם, אין אש גיהנם שולטת בו וניצול מאש גיהנם. כי כאשר הנשמה בעלותה תוליך עמה את עסק התורה, יאמרו עליו (פסחים נ). אשרי מי שבא לכאן ותלמודו בידו.

אי אפשר לעולם בלי תורה

"זאת תורת", שש 'תורות' כתיבי בקרבנות, כנגד ששה סדרי משנה. והקרבנות נקראו לחמי לאשי, והתורה נקראת לחם, דכתיב (משלי ט, ה) לכו לחמו בלחמי. התלמוד נקרא אש (ירמיהו כג, כט) הלוא כה דברי כאש, והקרבנות נקראו אשה, וכשם שאי אפשר בלא לחם ואש, כך אי אפשר לעולם בלי תורה. (פענח רזא).

החלום שחלם הגאון רבי נתן סאלם

זכאן המקום לספר אודות חלום נורא, אותו חלם הגאון רבי נתן סאלם ואף העלהו על הכתב במכתב אותו שיגר לגאון רבי שלמה ידיד הלוי (הובא בספר "ברכת יוסף" ח"ג בהקדמה), וזה לשונו: "לפי בקשתך, הנני כותב את מראה החלום שראיתי לפני עשרות שנים את המנוח הצדיק מר אביך הגאון רבי יוסף ידיד הלוי זצ"ל מארם צובא, וכך היה החלום: בליל שבת אחד אחרי פטירת הרב מר אביך, והנה ראיתי שאני נמצא על הבור בחצר הקדש הבוכרים. מול ישיבת הרב כידוע ישנו בור גדול בתוך חצר ההקדש, ושם היתה חופה וקידושין ושמחה רבה, והמקדש היה הרה"ג ר' יהושע שרביני יצ"ו, הוא ברך השבע ברכות.

כתום החופה, ראיתי והנה הישיבה פתוחה ובתוכה יושב מורנו הרב מור אביך, ומוקף על שלחנו ערימות של ספרים כמנהגו הקדוש, וידו כותבת כדרכו בקדש חיבורים. נגשתי ונשקתי את ידו ובקשתי רשות אם אני יכול לשאול שאלותי, הוא ענה בחיוב. אמרתי: "הלא כבוד הרב נמצא בעולם האמת, איך זה כעת נמצא כאן?" אמר לי: "לא ידעת שהצדיקים יש להם רשות לבקש משכנם בעולם הזה" כמו מעשה של רבינו הקדוש (כתובות קג). אמרתי: "ובכן, אני יכול לשאול אותך איך עובר הדין וחשבון על האדם?" אמר לי: "דע לך, בעלי תורה זוכים להתחשבות מיוחדת". בלשון הזה אמר לי: "בעל תורה ביתראעה פְּתִיר, התורה, התורה, התורה מגינה, וגם האור שבה מטהר את הנשמה".

ועמד זקוף קומה, ולקח ספר "חות יאיר" הקדוש מן השלחן שלפניו, והראה לי בתוך הספר ניר אחד שיש בו גבשושית, ואמר: "תראה, אם תרצה להעביר להגבשושית - יקרע הניר. אבל יש חומר כימי שאפשר להעביר הכל בלי לקרוע את הניר. כך עסק התורה מעביר כתמים ומנקה את הנשמה. המאור שבה מחזירו למוטב. עליכם להתחזק בתורה, בתורה, בתורה בכל כוחכם". ושאלתי שוב: "האם יש לי רשות לדעת כמה ימים אחר הפטירה מגיע הצדיק למחיצתו?" אמר לי: "לפי מעלתו של הצדיק. יש עוד שלשה ימים, ויש עוד שבעה ימים, וכו'". שאלתי: "ועד שהצדיק מגיע למחיצתו, איפה הוא נמצא?" ענה לי: "הצדיקים נמצאים בחדר המטות". שאלתי: "ומי שומר עליהם?" אמר לי בפשיטות: "הלא אברהם אבינו שומר עליהם". וכך נגמר החלום.

באשמורת הבוקר של יום השבת ועד עכשיו אחרי כל השנים, מחזה החלום מצויר לנגד עיני כאילו בהקיץ. בזמנו, נישאתי אל כבוד הרב הגאון המקובל ר' יהודה פתייה זצ"ל וספרתי לו את החלום, אמר לי: החלום נכון. ומה שראית רבי יהושע עורך הקידוש, זהו מלאך

הממונה על הנשמות בגן עדן שמו יהושע". [וכך אחרי זמן, אני הכותב ראיתי בספר הקדוש של מוהר"ש מאסטרופולי זצ"ל שכתב, כי שם המלאך הממונה על נשמות הצדיקים שמו יהושע]. עכ"ל.

העוסק בתורה זוכה להשראת השכינה

ואיתא בזוהר הקדוש (פרשת צו דף לה.), רבי אלעזר היה הולך מקפוטקיא ללוד והיו עמו רבי ייסא ורבי חזקיה, פתח רבי אלעזר ואמר (ישעיה נא, טז), ואשים דברי בפך ובצל ידי כסיתך וגו'. שנינו, כל אדם שעוסק בדברי תורה, ושפתותיו מרחשות תורה, הקדוש ברוך הוא חופה עליו והשכינה פורשת עליו את כנפיה, זה שכתוב: ואשים דברי בפך ובצל ידי כסיתך. ולא עוד, אלא שהוא מקיים את העולם, והקדוש ברוך הוא שמח עמו כאלו היום נטע שמים וארץ, וזה שכתוב: לנטוע שמים וליסוד ארץ ולאמר לציון עמי אתה.

מכאן למדנו שישראל נקראים ציון, שכתוב ולאמר לציון עמי אתה. וראינו שכתוב (ישעיהו א, כז), ציון במשפט תפדה ושביה בצדקה. ובא וראה מה בין אלה שעוסקים בתורה לנביאים נאמנים. אלה שעוסקים בתורה עדיפים מנביאים.

עד שהיו הולכים בדרך, ראו אדם אחד שבא ושלשה ענפי הדס בידו. התקרבו אליו ואמרו לו: למה לך ענפי ההדס. אמר להם: לרווחת האובד, [כנראה כוונתו היתה, בעבור הנפש היתרה שהלכה במוצאי שבת]. אמר רבי אלעזר: יפה אמרת, אבל שלשה אלה למה לך. אמר לו: אחד לאברהם ואחד ליצחק ואחד ליעקב, וקשרתי אותם ביחד והרחתי אתם בדרך בגלל שכתוב (שיר השירים א, ג), לריח שמניך טובים שמן תורק שמך.

"זאת תורת העֶלְהָ" (ו, ב)

מעלת קרבן עולה

מעלת קרבן העולה שהיא עולה לפניו יתברך, ומכפרת על עונותיהם של ישראל. כתיב (בראשית כב, יג) וירא והנה איל אחר, מהו אחר, אחר שראה הקדוש ברוך הוא כי בכל לבבו בא להעלות את יצחק לעולה, שלח לו את האיל והבטיחו כי בעת שיעלו בניו עולות, יקבלם.

היא העולה - זו מלכות אדום שעילתה עצמה ונידונה באש, ואחר כך (עובדיה א, כא) ועלו מושיעים בהר ציון. (מדרש תנחומא, יג).

בזכות צום קול ממזון תעלה תפלתו

אמרו רז"ל (עי' של"ה הקדוש כי תצא, כט) שלשה דברים מכוונים הם בגימטריא שלהם, והם: קול"ל צו"ם ממזון". ושלשתם יחד בגימטריא: זא"ת. וזהו שאמר זאת תורת העולה, שמי שיש לו שלשה דברים אלו - יכול להתפלל לפניו יתברך ותעלה תפלתו.

ולא יבטח על חכמה ועושר וגבורה, כמו שאמר הנביא (ירמיהו ט, כב) "אל יתהלל חכם בחכמתו ואל יתהלל הגבור בגבורתו אל יתהלל עשיר בעשרו. כי אם בזא"ת יתהלל המתהלל השכל וידוע" - ר"ת הוי"ה. לרמזו, שמי שיש לו יראת שמים וכוונתו לשם הוי"ה ולומד לשם שמים, יש לו עלייה בעולם הזה ובעולם הבא, וכאלו הקריב את כל הקרבנות, כמו שכתוב "זאת התורה לעולה למנחה" וגו'.

וזאת כ"ד שעות היום חילקו רבותינו לשלשה חלקים; ח' שעות לשינה, ח' שעות למשא ולמתן או למלאכה ועבודה, וח' שעות ללימוד. וזהו שכתוב (יהושע א, ח) "א"ז תצליח את דרכיך וא"ז תשכיל", וכן כתיב (איוב ג, יג) "ישנתי א"ז ינוח לי".

וזהו שאמר זא"ת תורת העולה. זא"ת נוטריקון אז תשכיל. וכתוב עוד (תהלים נא, כא) אז תחפוץ ובחי צדק, לרמזו על מה שאמרו כאילו הקריב כל הקרבנות. וע"י כך תהיה לו עלייה בעולם הזה ובעולם הבא כמו שכתוב זאת תורת העל"ה היא העל"ה, ושתי פעמים נזכר העל"ה - כנגד עולם הזה ועולם הבא.

ושמונה שעות אלו של הלימוד חייבים להיות בשמחה ובטוב לבב, וזהו שאמר (תהלים קכו, ב) א"ז ימלא שחוק פיננו, אימתי? בשעה שיש בלשונו רינה של תורה, ובלאו הכי אסור למלאת פיו שחוק בעוה"ז כשוטה וקטן, וכל שכן בעת לימודו, שלא יהיה לו שחוק וקלות ראש בשעת לימודו. וזהו שאמר אז ימלא שחוק"ק, שיהיה כמו שרפים חיות ואופני קודש שהם ראשי תיבות: שחוק"ק. ולא יהיה כמו שוטה חרש וקטן שאין בהם דעת והשכל ובינה. וזהו שאמר הכתוב זא"ת תורת העלה וגו'. (כסא רחמים).

המצוות מתקנות בעשיה, והלימוד ביצירה

על אודות קרבן העולה ושאר הקרבנות בזמן הזה, כתב החיד"א בספרו "כסא דוד" (דרוש כ"ב לשבת הגדול): הנה יש לחקור, דתקנו רז"ל לומר בתפלה שיהא שיה שפתותינו חשוב כאילו הקרבנו וכו', וכן כתב בטור אורח חיים (סי' א), דמי שקורא בתורה פרשת עולה יאמר: יהי רצון שיהא חשוב וכו'. וכיון שהעוסק בתורה כך היא המדה שנחשב לו כאילו קיים המצוות, א"כ

מה צורך בתפילה. אלא התירוץ הוא ע"פ מה שכתב רבנו האר"י ז"ל, שקיום המצוות הוא בנפש ומתקן את עולם העשיה, ותלמוד תורה הוא ברוח והוא ביצירה. אם כן מן הדין היה שלא יחשב הלימוד כמעשה, כי זה דבור ותלוי הוא ברוח, ואילו קיום המצוה בפועל הוא בנפש בעשיה. משום הכי צריך תפלה, שה' ברחמיו יעלה את הקריאה שהיא בחינת דיבור - למעשה. ועוד, שכתב האר"י ז"ל כי הם בנפש, כדכתיב (תהלים קד, א) ברכי נפשי את ה', ואם כן מתפלל שיהיה חלק לנפש בזה.

"זאת תורת העֲלָה" (ו, ב)

העולה באה על הרהורי הלב

כתב רש"י: אין העולה באה אלא על הרהור הלב (ויקרא רבה ז, ג). ולכן זמן הקרבת האברים הוא כל הלילה, משום שבא לכפר על הרהורים רעים אשר עיקרם בלילה. (כלי יקר).

ויש לתמוה, אם אכן העולה באה על הרהורי הלב, אם כן מדוע היא חמורה יותר משאר קרבנות, שהרי כתב ה'אבן עזרא' כי העולה נקראת כן משום שהיא עולה כולה על המזבח וקדושתה חמורה, ואילו בשאר עבירות אף שנעשו בקום ועשה, קרבנם קל יותר - שהרי חלק מן הקרבן נאכל לכהנים?

אמנם הביאור בזה, כי תיקון החוטא נמדד לפי סוג החטא שעשה, ולכן הרהורים רעים העושים פגם במחשבה שהיא חלק רוחני באדם, דין הוא שכפרתם תהיה רוחנית, ולכן על החוטא להביא קרבן שכולו כליל לה', מה שאין כן בשאר החטאים אשר הם במעשה, ונעשים על ידי שאר אברי האדם הגשמיים, לכן דרגתם נמוכה יותר, ומחמת כן - רק חלק מהם מוקטר לה'. (ילקוט תלמוד תורה לרבי יעקב הסקילי תלמיד הרשב"א ז"ל).

החוטא במחשבה כאילו הכניס צלם בהיכל

הסבר נוסף יש לפרש על פי הנאמר בזהר הקדוש (תרומה דף קסב:), כי גוף האדם מכוון כנגד העולמות העליונים, והמח כנגד היכלו של מלך - מקום קדש הקדשים. ולפי זה יש לומר, שלכן החמירה התורה כאשר הפגם הוא במחשבה יותר מאשר החוטא בגוף האדם, כי החוטא במחשבה - כאילו הכניס צלם בהיכל.

ועוד יש לומר, כי בדרך כלל כאשר אדם רק מהרהר בעבירה, הרי הוא חושב: ומה בכך, והלוא בסך הכל אני מהרהר ולא עושה עבירה בפועל. לא כן כאשר אדם חוטא במעשה, אזי חש הוא במעשה העבירה, ולבו נשבר בקרבו וחוזר בתשובה. נמצא שבהרהורי עבירה הסכנה גדולה ביותר - כי בנקל יחטא שוב, ולכן החמירה התורה עליו. (נפש החיים).

ובספר נתיבות חיים כתב לבאר כך שהתורה מחייבת אותנו להביא קרבן עולה כדי לכפר על הרהור הלב, וזאת כדי ללמד אותנו שהמחשבה חייבת להיות נקיה וטהורה, כפי שמסמל קרבן העולה הנשרף כליל על המזבח. לעמת זאת, קרבן החטאת, נאכל בחלקו על ידי הכהנים, לרמוז שצריך האדם לקדש את החומר הגשמי.

ע"י אש התורה יכבה את אש הגהינם

עוד נראה לבאר בס"ד, בהקדם דברי הרב ראשית חכמה (שער הקדושה פ"ז אות ה) האומר כי התיקון של חטאת נעורים היא, שילמד תורה בקול רם. וזהו: זאת תורת העולה, כי תיבת העל"ה הוא ר"ת: הרוצה לתקן עון הנעורים. ותקנתו, שע"י אש התורה יכבה את אש הגהינם שהיה צריך לסבול בגלל עוונותיו. וזהו: על מוקדה על המזבח, תיבת המזב"ח ר"ת: בלימוד התורה זוכה מתקן חסרונותיו. ומה שהוסיף הכתוב לומר "היא העולה", ללמד שעיקר הקרבן הוא, שיחשוב כי מה שנעשה בקרבן הזה - היה ראוי לבוא עליו בעצמו. (ילקוט המוסר ואבני השהם).

"זאת תורת העֹלָה הוא העֹלָה על מוקְדָה" (ו, ב)

מעלת הענוה וגנות הגאווה

רבותינו ז"ל דרשו במדרש (ויק"ר צו, פ"ז ס"ו) שהמתגאה נידון באש, שנאמר: "היא העולה על מוקדה". ולפי דרכם אפשר לרמוז במה שאמרו בסוטה (ד): כל המתגאה כאילו עובד עבודה זרה וכאילו בא על כל העריות. וזהו שכתוב: "צו" לשון עבודה זרה, דכתיב (הושע ה, יא) "הואיל הלך אחרי צו", וכמאמרם (סנהדרין נו): ויצו זו עבודה זרה, "לאמר" זה גלוי עריות, כמו שכתוב (ירמיהו ג, א) "לאמר הן ישלח איש". וכתיב "היא העולה" כלומר המתגאה הוא כעובד עבודה זרה וגלוי עריות רחמנא ליצילן.

אי נמי, אפשר לבאר ע"פ מה שאמרו (פסחים סו): האי מאן דיהיר חכמתו מסתלקת ממנו, ודרך דרש ומוסר אפשר לתת טעם לזה, שעל ידי הגאווה נעשה גופו כלי משוקץ ומוסרח, כמו שכתוב באגדה (עי' קב הישר פ"ז בשם גבעת המורה) שאליהו ז"ל אמר לרבי יהושע בן לוי שאדם שיש לו גאווה הוא סר"ח העודף מנבלה מוסרחת, ואם כן התורה צריכה להיות במקום נקי וטהור, וקיימא לן (ברכות כד): שבמבואות המטונפות אסור להרהר בדברי תורה. ולכן מי שיש לו גאווה, שהוא יותר מנבלה מוסרחת, חכמתו מסתלקת ממנו, כי התורה צריכה מקום נקי וטהור.

זוהו רמז "זאת תורת העולה", כלומר מי שיש לו תורה וגם גאווה, אז "היא העולה" - היא התורה עולה ומסתלקת ממנו, והוא נשאר בגאווותו. (חומת אנך).

ויש לרמזו שמנהיג הדור צריך שיזרוק מרה בבני ביתו, וכן הרב בתלמידיו. אך זה רק כאשר לבו נשבר ועושה זאת רק לכבוד התורה. אך אם הוא מתגאה באמת - עונו ישא. ורמז למעלת וגדולת התורה, כי כשהעניו מורה גדולה כדי שייראו ממנו לקיים את התורה, אזי התורה תתעלה.

ועוד, זאת תורת העולה ראשי תיבות גימטריא בית, בזה רמז, כי עם ישראל הם כמשל אשה ובעלה עם השם יתברך כביכול, ולכן הותרו לנו הקרבנות, כי הבעל חייב בפרנסת אשתו.

"זאת", אמרו במדרש (ויק"ר צו, פ"ז ס"ו) אמר רבי לוי, נימוס היה וקילוסין היא, שכל המתגאה אינו נידון אלא באש, שנאמר: על מוקדה. הגאה מעכב את המשיח, וראוי הוא להענישו באש כי בעבורו בטל המזבח ואנו בגלות. (מוסר חכמים).

מעשה במלך גדול שהתגאה

כתב הרב החסיד רבי יעקב יוסף מפולנאה, תלמידו של הבעל שם טוב, בספרו צפנת פענח (פ' וארא), בפירוש המשנה באבות (פ"ד משנה ד): רבי לויטס איש יבנה אומר, מאוד מאוד הוי שפל רוח שתקות אנוש רמה. שכן יש לשאול על כך, מדוע נקט רבי לויטס 'מאד מאד' שתי פעמים? ותירץ דבריו, כי אדם שהוא ראש וחשוב, אמנם יש לו לנהוג שררה לצורך הנהגת עיר ומדינה, אבל מבפנים עליו להיות שפל רוח בקרבו.

ובכדי להמחיש זאת, הביא על כך משל מספר איומה כנדגלות (לרבי יצחק בן שמואל עונקינירה, דף כ), אודות מלך גדול ועצום בחכמה, אשר זחה עליו דעתו בגאווותו. וכאשר הכיר בחולי הגאווה אשר לו, שלח לחכם גדול לבקש עצה, ואמר לו שימעיט בחיילותיו ופמלייתו, וכן עשה ולא הועיל. עד שבא החכם לפניו, והיו מטיילים בגנות ופרדסים אשר למלך, ושם היו מיני עשבי בשמים כפרים עם נרדים, ואילני פירות משובחים מאוד, מור ואהלות עם מיני בשמים, וכל מטעי המלך האדיר הפלא ופלא. בעודם הולכים שם עברו במקום משפך הזוהמה, ועמד שם החכם משתאה מחריש, עד שהמלך הצטער ואמר לו: מדוע נעמדת במקום מטונף וריח נודף סרח העודף? אמר לו: שאלתי את הצמחים הנמצאים כאן, מה לכם הצמחים הנאהבים שנהפך ריחכם הנערב לסרחון הנתעב. והשיבו לי, אתה הבאשת את ריחנו על ידי השפכים שהעברת לנו בגופך. ויספוק המלך כפיו ויקח מוסר, ויחי מחליו.

והוא מוסר גדול, שיתן האדם את לבו כי ממאכל חשוב מאוד נעשה רעי, ואדרבה, האדם מצפה לזה, שהרי אם לא תצא הפסולת אי אפשר להתקיים אפילו שעה אחת. ולזה הזהיר התנא ואמר: "מאוד מאוד", אחד הוא לאדם בהיותו לבדו בינו לעצמו, ואחד בהיותו נוהג שררה, שגם בזה צריך זהירות גדולה.

והגאווה היא עוון פלילי, ויש מכך צער לשכינה שהיא בגלות. וזהו שאמר הכתוב: על המזבח - שהיא השכינה. הנמצאת 'כל הלילה' - בגלות. 'עד הבקר' - שיבוא הגואל. וקרבת זה בא לכפר על הגאווה שעלה על רוחו, והקרבת טעון שריפה והוא נשרף במקומו, לעורר את הגאווה שהוא היה צריך להישרף, ואש המזבח תוקד בו עצמו. ולכך נאמר: תוקד 'בו', ולא 'עליו'. (מוסר חכמים).

העניו - כאילו הקריב כל הקרבנות

גם להלן בפרשתינו (ז, לח) כתוב: "להקריב את קרבניהם לה' במדבר סיני". וכתב החיד"א (חומת אנך) לרמזו על דברי רבי יהושע בן לוי (סוטה ה:): "בוא וראה, כמה גדולים נמוכי הרוח [-הצנועים והענוותנים] לפני הקב"ה, שבזמן שבית המקדש היה קיים, אדם מקריב [קרבן] עולה, שכר עולה בידו. אבל מי שדעתו שפלה [המתרחק מן הגאווה והזהירות] מעלה עליו הכתוב כאילו הקריב כל הקרבנות כולן, שנאמר (תהלים נא, ט): "זבחי אלהים רוח נשברה".

וזהו הרמז: "ביום צוותו את בני ישראל להקריב את קרבניהם במדבר סיני". כלומר, סגולה היא שיקריבו את כל הקרבנות כולם בענוה, ע"י שילמדו ממדבר סיני, שניתנה עליו תורה מחמת ענוותנותו שהוא נמוך. וגם "סיני" גימטריא: "ענוה" [עם הכולל], כי על ידי הענוה יהיה חשוב כאילו הקריב את כל הקרבנות.

"הוא העלה על מוקדה" (ו, ב)

ההתלהבות במצוות רק עם התבוננות

הנה, אף שלשון מוקדה מורה על אש גדולה ומלהטת. מכל מקום נכתב בתורה באות מ"ם זעירא, להורות שהתלהבות האדם בשעת עשיית המצוות אין ראוי לה שתהיה בבת אחת. ויליהב את עצמו לעשות רצון בוראו, רק על ידי הכנה והתבוננות מעמיקה, ואז תוקד אש תמיד שלא תכבה ע"י רוחות הזמן והטרדות.

ומסופר על הגר"ח מוולוז'ין זצ"ל, שבא לשאול את רבו הגר"א אם ראוי לו לייסד ישיבה, אך רבו לא עודדו לכך. ולאחר זמן, שב ושאל את רבו, ואז הסכים וברכו. וביאר זאת

הגר"א, כי בפעם הראשונה הרגיש בהגר"ח שהתלהבותו מרובה יותר מכפי רצונו וחשקו האמיתי לענין זה, ורק לאחר שנתיישב הגר"ח בדבר, והציע לפתוח ישיבה מתוך ישוב הדעת והבנה ולא בהתלהבות רבה, ברך אותו ועודדו, כי אז יתקיים בידו.

עוד כתוב "כל הלילה עד הבקר", והנה עולם הזה דומה ללילה. ועל כך אמר הכתוב, כי מי אשר תוקד בו אש המזבח, כלומר, אש של מסירות נפש לקיום מצוותיו, אזי כאשר יזרח כבוד ה' - יזכה הוא לאור הבקר. כי אי אפשר לעבור את חשכת הגלות בלי מסירות נפש למען כבוד השם יתברך ותורתו. (מוסר חכמים).

האש תהא יוקדת בפנים ולא מבחוץ

האות מ' שב"מוקדה" היא זעירא, ובאה לרמזו שההתלהבות והלהט של אדם מישראל לתורה ולמצוות אינם צריכים להיות בולטים לכל עין, אלא חבויים בליבו פנימה, משום שככל שההתלהבות תהיה פנימה, היא תתברך ותגבר באדם. (הרבי מקוצק זצ"ל הביאו בספר נחל איתן לרבי אברהם הלוי חזן מחכמי ישיבת עץ חיים).

רבותינו מספרים (סוכה כח.) כי "שמונים תלמידים היו לו להלל הזקן, שלשים מהם ראויים שתשרה עליהם שכינה כמשה רבנו, ושלשים מהם ראויים שתעמוד להם חמה כיהושע בן נון. עשרים בינונים, גדול שבכולם יונתן בן עוזיאל, קטן שבכולם רבן יוחנן בן זכאי. אמרו עליו על רבן יוחנן בן זכאי שלא הניח מקרא משנה וגמרא, הלכות ואגדות, דקדוקי תורה ודקדוקי סופרים, קלים וחמורים וגזירות שוות, תקופות וגימטריאות, שיחת מלאכי השרת, שיחת שדים ושיחת דקלים, משלות כובסים, משלות שועלים, מעשה מרכבה וכו'. ואם הקטן שבכולן כך, גדול שבכולן על אחת כמה וכמה! אמרו עליו על רבי יונתן בן עוזיאל, בשעה שהיה יושב ועוסק בתורה כל עוף שפורח עליו מיד נשרף".

ואמר על כך ה"שפת אמת" זצ"ל, עתה נצא ונחשב כמה היה גדול רבן של הענקים הללו, כי אם כך היו התלמידים, אזי מה היה רבם. ברם, לפי האמור לעיל, שהמטרה צריכה להיות שיגיע לידי מצב שהאש יוקדת בקרב היהודי השלם פנימה, ומבחוץ לא יהיה הדבר ניכר, יש לומר שכך היה גם אצל רבם הלל הזקן, כי מרוב גדלותו היה בכוחו למנוע את העוף שפורח מעליו מלהישרף.

הוסיף על כך רא"מ מגור זצ"ל, כי זו היתה מטרתו של המסוה ששם משה רבנו על פניו, כדי שהאש הפנימית שלו לא תהא נכרת מבחוץ. (ליקוטי יהודה, סוף כי תשא).

”וְאֵשׁ הַמִּזְבֵּחַ תִּקְדַּד בּוֹ” (ו, ב)

המזבח לא נפגע מהאש שעליו

”אמר רבי פנחס: ואש המזבח תוקד עליו אין כתיב כאן, אלא תוקד בו, האש היתה מתוקד בו. תני בשם רבי נחמיה: קרוב למאה ושש עשרה שנה היתה האש מתוקדת בו, עצו לא נשרף ונחשתו לא ניתך, אם תאמר דהוה גלד, תני בשם ר' הושעיה כעובי דינר גרדיון היה בו.” (ויקרא רבה צו, פרשה ז ס' ה).

”אמר רב פפא, מאי דכתיב (תהלים קלג, ב) כשמן הטוב על הראש יורד על הזקן זקן אהרן. תנא, כמין שני טיפין מרגליות של שמן תלויות לו לאהרן בזקנו, כשהוא מספר עולות ויושבות בעיקר זקנו. והיה משה דואג ואומר שמא מעלתי בשמן המשחה. יצאה בת קול ואמרה לו: כטל חרמון שיורד על הררי ציון, מה טל אין בו מעילה אף שמן שעל זקן אהרן אין בו מעילה.” (ע"פ מדרש תהלים בובר, מזמור קלג).

הלוקח שוחד תוקד בו אש גהינם

כתב רבינו חיים פלאגי בספרו ”תנופה חיים” ואש המזבח תוקד בו, סופי תיבות: שוח”ד. ופירש הרש”ך, שנותנים שוחד לשרו של גהינם, ומכניס אחר תחתיו, שנאמר (משלי יא, ח) ויבא רשע תחתיו. ובפשטות נראה לומר, כי כוונת הכתוב שהדיין הנוטל שוחד יורש גהינם, וגם אמרו זכרונם לברכה (תנחומא, משפטים ס"ו) לעולם יראה הדיין כאלו חרב מונחת על צוארו, וגהינם פתוחה תחתיו. ובמקום לקיים את החיוב למנות סנהדרין שיהיו אצל המזבח [בלשכת הגזית] לדון דין אמת, הנה הלוקח שוחד תוקד בו אש גהינם. (מוסר חכמים).

”זאת תורת העֶלָה הוא העֶלָה על מוקְדָה על המִזְבֵּחַ כֹּל הַלֵּילָה עַד הַבֶּקֶר וְאֵשׁ הַמִּזְבֵּחַ תִּקְדַּד בּוֹ, וְלִבְשׁ הַכֹּהֵן מִדּוֹ בַד וּמְכַנְסֵי בַד יִלְבָּשׁ עַל בְּשָׂרָו וכו'” (ו, ב-ג)

הפסוק רומז על גלות האחרון

כתב האור החיים הקדוש, ז"ל: ובדרך רמז תרמוז כל הפרשה על גלות האחרון שאנו בו לנחמנו מעצבון נפשנו, כי כל איש ישראל מאנה הנחם נפשו בראות אורך הגלות, נראה למי דומה, למצרים ת' [שנה], לכבל ע' [שנה], לשניהם יחד ת"ע, והן היום אלף ותרע"ב מה אייחל עוד. ולא גלות לבד אלא עינוי מהאומות, כי כל גוי וממלכה בבני ישראל יעבודו, ואשר זה יסובב חשוב לא טוב, כי שפת אמת לא הוכרעה בכוננת והאריכה לשון שקר.

ובא הצופה ומביט עד סוף כל הדורות, קורא הדורות מראש, והודיע למשה לזרו לישראל ובראשם בני תורה שפתי כהן אשר תורה יבקשו מפיהו אהרן ובניו, להודיע לדורות את הדבר הזה.

זאת תורת העולה, אמר "זאת" - למעט כל העליות שאין כמוה עולה, וחזר ופירש מי הוא זאת, ואמר הוא העולה כבר, דכתיב (שיר השירים ג, ו) מי זאת עולה מן המדבר.

על מוקדה על המזבח הם ב' פרטים שאנו בהם, האחד שאנו בני תורה מה שאין בכל האומות. והשני שאנו מיוסרים בגלות וייסורין ודלות. כנגד התורה אמר, על מוקדה שנמשלה התורה לאש. וכן תמצא שאמרו ז"ל (תענית ד.) האי צורבא מרבנן דרתח אורייתא וכו'. וכנגד הגלות וענפיו אמר **על המזבח**, כי הייסורין מתייחס להם שם מזבח להיותם כפרה, וכן הוא בלשון חכמים (ברכות ה.). והודיע הכתוב כי באמצעות ב' דברים תהיה עלייתנו מיועדת בהפלגות המעולות משונות לשבח שבחים אשר לא היה ולא יהיה.

וביאר עד מתי יהיו ישראל בגדר ב' דברים אלו, כל הלילה שהוא זמן הגלות הנמשל ללילה, שומר מה מלילה (ישעיהו כא, יא), וכן בפסוק (רות ג, ג): ליני הלילה דרשו ז"ל (ירושלמי חגיגה פ"ב ה"א) על הגלות.

עד הבוקר שהוא זמן שיריק עלינו כבודו ואתא בוקר, והזמן הוא אחר עבור ת"ק לאלף הששי, לפי מה שקדם לנו מדבריהם ז"ל (ב"ר יט) כי יומו של הקדוש ברוך הוא אלף שנה.

ואומרו ואש המזבח תוקד בו, יודיע הכתוב כי באור בוקר תעשן אף ה', ואש מפיו תאכל על אשר עינונו בני עֲוֹלָה ויסרונו בייסורי נקמה, ובפרט בני המערב הפנימי, אין לך כוס מר שלא הטעימו תמיד.

ולבש הכהן מדו בד ירצה למדת החסד והרחמים כי יתכנה בשם כהן, הכוונה שגם החסדים יסכימו לנקום נקם, ועיין מה שפירשתי בפרשת וארא וגו' בפסוק (וי ב') ויאמר אליו אני ה', ואומרו מדו בד יתבאר על דרך אומרים ז"ל כי כל נפש שהורגים האומות מישראל על קידוש שמו ית' הקדוש ברוך הוא רושם מדמו צורת הנהרג ההוא במלבוש ואותו ילבוש יום נקם בלב וכו'.

ופשט בגדיו וגו', להיות שבגדים הראשונים הם לעשות משפט בעושי רעתינו, ועכשיו בא להטיב להוציאנו מהגלות ולהטיב אותנו, לזה ילבש בגדי בחינת ההטבה, כי לא יעכב קיבוץ גליות עד כלות עושי רשעה, אלא תיכף ומיד יקבץ נפוצותינו, ויוציא אותנו ממחנה האנשים הרשעים אל מקום טהור היא ארץ ישראל הטהורה וכו'. עכ"ל.

"וּלְבַשׁ הַכֹּהֵן מְדוּ בַד וּמְכַנְסֵי בַד יִלְבָּשׁ עַל בְּשָׂרוֹ וְהָרִים אֶת הַדָּשָׁן אֲשֶׁר תֹּאכַל
הָאֵשׁ אֶת הָעֵלָה עַל הַמִּזְבֵּחַ וְשָׂמוּ אֶצְל הַמִּזְבֵּחַ" (ו, ג)

אחרי שהנשמה נענשה ראוי לכבדה

והרים הדשן מעל המזבח - זה לשון הרב מנחם הכבלי, (ספר טעמי המצוות, עשין נ"ט) טעם מצוה זו, להודיעך שאחרי שקבל החוטא ענשו והבשר והדם כלה ונעשה דשן, צריך להסיר ולהשכיח - שלא יאמר לו זכור מעשיך הראשונים. ורמז שהנשמה אחרי שקבלה ענשה בנהר דינור, ראוי לכבדה כי בת מלך היא, והבעל תשובה ראוי לכבוד, כך - והרים את הדשן אשר תאכל האש ושמנו אצל המזבח. (של"ה צו, אות ג).

"וְהָרִים אֶת הַדָּשָׁן אֲשֶׁר תֹּאכַל הָאֵשׁ אֶת הָעֵלָה עַל הַמִּזְבֵּחַ וְשָׂמוּ אֶצְל הַמִּזְבֵּחַ" (ו, ג)

בענין קדושת האכילה

פירש הרב "ציצים ופרחים" (לרבי יעקב בן רבינו יוסף חיים) זצ"ל: אדם פשוט שאוכל ושותה, אכילתו היא פשוטה ובהמית, כמוהו כבעל חיים. אבל עובד ה' - גם אכילתו היא עבודת ה' קדושה ומרוממת. וזהו: "והרים את הדשן", הוא מרומם את החומריות הבהמית, כיצד, "אשר תאכל האש", התלהבותו בעבודת ה' גורמת לכך שאכילתו לא תהיה בתאוה נחותה אלא בקדושה, ואף היא תהיה עבודת קודש: "ושמו אצל המזבח!"

"וּלְבַשׁ הַכֹּהֵן מְדוּ בַד וּמְכַנְסֵי בַד יִלְבָּשׁ עַל בְּשָׂרוֹ וְהָרִים אֶת הַדָּשָׁן" (ו, ג)

להודיעך שאין גאווה לפני המקום

בשעה שהכהן גורף את המזבח ומדשנו, היה לובש כלים מעולים שנאמר: ולבש הכהן מדו בד, בשביל להרים את הדשן. למה כן, אלא להודיעך שאין גאווה לפני המקום. וכן אתה מוצא באלעזר הכהן שהיה נוהג בשפלות לפני המקום. (ילקוט ראובני).

"וְשָׂמוּ אֶצְל הַמִּזְבֵּחַ" (ו, ג)

סגולה למי שמקללים אותו

המלאך קריאל עומד אצל המזבח ובוילע את כל הדשן. וזה שאמרו רבותינו זכרונם לברכה (יומא כא.) דשן המזבח היה נבלע במקום אחד. וזה שאמר הכתוב (במדבר כג, ד) ויקר אל בלעם אל תקרי "ויקר אל" אלא קריאל, והוא שם חמשים ברכות בפי בלעם, ומוליך את

נשמת בלעם בכל העולם. וזה שאמר הנביא (ישעיה ו, י) "השמן לב העם הזה", אותיות - נשמ"ה בלע"ם. ויש סגולה, שכאשר יקללך אדם, תאמר שלש פעמים "קריאל". (ילקוט ראובני).

"וּפָשַׁט אֶת בְּגָדָיו וְלָבַשׁ בְּגָדִים אַחֲרָיִם וְהוֹצִיא אֶת הַדָּשָׁן אֶל מַחוּץ לְמַחֲנֵה אֶל מְקוֹם טְהוֹר. וְהָאֵשׁ עַל הַמִּזְבֵּחַ תִּקְרָא בּוֹ" (ו, ד-ה)

גם לאחר פרידת הנשמה מן הגוף נשאר הגוף בקדושה

כמו הקרבן, כן האדם כל עוד נשמה באפו ויכול לעבוד את השם יתברך ולקיים מצוותיו כל רגע ורגע, קדושתו גדולה עד מאד. ואף שגם לאחר פרידת הנשמה מן הגוף נשאר הגוף בקדושה, אבל אין חשיבות גופו כמו בעודו חי, שיכול לעבוד את השם יתברך ולקיים מצוותיו. וידוע, שרבנו הגר"א זי"ע קודם שנפטר מן העולם החזיק בידו הציצית שלו ובכה, ואמר שקשה לו להיפרד מהעולם הזה, אשר במחיר פרוטות אפשר לזכות לקיים מצות עשה בכל רגע, ובעולם הבא כבר אי אפשר להשיג המצוות אף בעד כל הון. (מוסר חכמים).

כל עוד הנר דולק

וצריך האדם לזכור, כי יבוא יום אשר בו יתקיים "ופשט את בגדיו ולבש בגדים אחרים" - בגדי לבן שהם תכריכים, "והוציא את הדשן" - את הגוף המדושן, "אל מחוץ למחנה" - מחוץ לעיר, "אל מקום טהור" - לבית מועד לכל חי, "והאש על המזבח תוקד בו" - אש הגהינם. על כן יתקן האדם מעשיו בעוד מועד, בעודו חי. כי כל זמן שהנר עדיין דולק אפשר עוד לתקן. (עפ"י ר' מאיר מפרמישלן).

"וְהָאֵשׁ עַל הַמִּזְבֵּחַ תִּקְרָא בּוֹ לֹא תִכְבֶּה וּבִעַר עָלֶיהָ הַכֹּהֵן עֵצִים בְּבִקְרָא בְּבִקְרָא וְעֵרֶךְ עָלֶיהָ הָעֵלָה וְהִקְטִיר עָלֶיהָ חֲלָבֵי הַשְּׁלָמִים" (ו, ה)

משמת שמעון הצדיק תשש כחה של מערכה

כל זמן ששמעון הצדיק קיים - היה נר מערבי תדיר. משמת, הלכו ומצאו שכבה. מכאן ואילך, פעמים כבה ופעמים דולק. משמת שמעון הצדיק, תשש כחה של מערכה, ואין נמנעין מלהוסיף עצים כל היום כולו. (יומא לט.).

הצומח נתקן ע"י עצי המערכה

אמרו במדרש (ויק"ר צו, פ"ז ס"א) חילקת כבוד לעצים בשביל בניהם, שהגפן והזית אינם נדלקים במערכה. ואפשר לומר במה שכתב הרב חסד לאברהם, שבחטא אדם הראשון נפגם הכל.

ובזמן שבית המקדש קיים, האדם נתקן על ידי הוידוי, והבהמה על ידי הקרבן עצמו, והצומח על ידי עצי המערכה, והמנחות והנסכים על ידי המלח, וכן אהרן יתקן על ידי בניו, דברא מזכה אבא. (הגאון חיד"א בספרו פני דוד).

"וְהָאֵשׁ עַל הַמִּזְבֵּחַ תֹּקֵד בּוֹ לֹא תִכְבֶּה" (ו, ה)

רוח הטומאה בטלה באש המזבח

כתב בזוהר הקדוש פרשת צו (דף כז): רבי אחא פתח ואמר והאש על המזבח תוקד בו, למה. ובער עליה הכהן עצים בבקר בבקר, למה. וכהנים, למה. והרי שנינו, אש שבכל מקום - דין הוא, והכהן מצד ימין הוא בא ורחוק הוא מן הדין, שהרי הכהן לא מזדמן בדין לעולם, וכאן הוא צריך לבער את הדין בעולם דכתיב: ובער עליה הכהן. אלא כך למדנו, אדם שבא לחטוא לפני קנו, שורף עצמו בשלהבת יצר הרע, ויצר הרע מצד רוח הטומאה בא, והרי שורה עליו רוח טומאה, ולא מתבטלת רוח הטומאה אלא באש המזבח, שהאש היא מבערת רוח טומאה ומרעין בישין מהעולם. ועל כן צריך שלא תכבה האש לעולם, ולא יתחלש כחה ותקפה, ולכן לא תכבה. והכהן יסדר עליו אש בבקר בבקר, ואחר כך יכפו הדינים, ולאחר מכן עושים החטאת כמשפטה.

ואמרו שם ברעיא מהימנא (כז): כי התנאים והאמוראים באים מצד המדות של הקדוש ברוך הוא, שטורחים הרבה לנקות את בתו שהיא ההלכה מהקליפות מערב רב ע"י לימוד התורה שהוא אש כמ"ש (ירמיה כג, ט) הלא כה דברי כאש, וכל תיקו באיסורא לחומרא, והוא 'תיקון' חסר ו', שאין לו תיקון, ולכן הוא חסר נו"ן, שהוא בינה סוד עולם הבא.

"אש תמיד תוקד על המזבח לא תכבה" (ו, ה)

מי היא האש תמיד

"הלא כה דברי כאש נאם ה'" (ירמיה כג, כט), ודאי שהעבירה מכבה מצוה אבל אינה מכבה תורה, ועל כך אמרו "לא תכבה", כי לגבי מארי תורה, אין לו כביה עולמית.

רבי חייא אמר: אש תמיד תוקד על המזבח לא תכבה, זה אשו של יצחק, דכתיב (בראשית כב, ז), הנה האש והעצים - אלו עצים דאברהם, דכתיב (ויקרא ו, ה) ובער עליה הכהן עצים בבקר. תנו, מאשא דיצחק על מדבחא, מתלהטן מנייהו כמה תקיפין על מדבחא, מסטר אינון מארי דחילו גבורה דעלמא. ואלמלא כהנא קאים על מדבחא מסטר אינון, לא יכיל עלמא למיקם קמייהו מאילין גומרין וזיקין דנפקין. ואם לא יהיה הכהן עומד על המזבח מצד זה לא יכול העולם לעמוד לפני הגבורות האלו והניצוצות הוצאים מהם] (זוה"ק פר' צו דף ל.).

"אש תמיד תוקד על המזבח לא תכבה", שלהובא ונהירו דספירן לא יפסוק דא"כ ברגעא חדא הוו מתחרבין עלמין כולהו. [השלהבת והארה של הספירות לא יפסקו, דא"כ ברגע אחד היו חרבין כל העולמות] (ספר מגיד מישרים פרשת צו מהדורא קמא).

חובת התמדת לימוד התורה

כתב רבנו ה"בן איש חי" זצ"ל בספרו עוד יוסף חי דרושים (צו, ד"ה אש תמיד) המזבח, שמידתו היתה ל"ב אמות, רומז ללב. האש - רומזת לתורה, "הלא כה דברי כאש". "אש תמיד תוקד על המזבח" לרמז שהתורה תהיה בלב בתמידות. גם האותיות "לב" במילוי הוא: למ"ד ב"ת, שהוא בגימטריא: "תמיד".

"לא תכבה", אפילו בלילות יהרהר רק בדברי תורה וענייני יראת שמים. כמו שנאמר (משלי לא, יח): טעמה כי טוב סחרה לא יכבה בלילה נרה.

סגולה להינצל מהרהור עבירה

השל"ה הקדוש (שער האותיות, ל - לב טוב, אות ח) הביא בשם הקדוש מהר"ם קורדובירו (תפלה למשה שער ב ס"ד), בשם זקן אחד (והוא אליהו הנביא) כי סגולה להינצל מהרהור עבירה, לומר פסוק: אש תמיד תוקד על המזבח לא תכבה.

והכתב סופר (בפרשתנו) מצא רמז לסגולה הנפלאה הזו בעצם משמעות הפסוק, לאמר כי כל מי שבליבו יוקדת אש תמיד לה' ופועם בו הרצון לקיים מצוותיו, ה' עוזר לו שינצל ממחשבה זרה, וכל שכן שלא יבוא לעשות עבירה בפועל. הבא ליטהר מסייעין אותו, והמקדש עצמו מלמטה מקדשים אותו מאש המזבח של מעלה. (אהל משה).

אש המזבח מצילו מאש של גיהנם

טעם מצוה זו, להורות שאש המזבח מצילו מאש של גיהנם, שכוחות נפרעים מהקרנן אבר כנגד אבר, והעוון נפקע, ואש תמיד על המזבח לפרסם למקטרגים שאהבת ישראל עם יוצר כל, לא יוכלו לכבות כל מים רעים שבעולם, אלא אש תמיד תוקד. ועכשיו שלחנו של אדם במקום מזבח, ואם לא אמר עליו דברי תורה אש של גיהנם שורפתו, זהו שאמר אש של תורה תוקד תמיד על השלחן. (ילקוט יצחק בשם הרמ"ה).

"מצות תאכל במקום קדש" (ו, ט)

כשאוכלים מצה אנו במקום קדוש

כתב מרן החיד"א בספרו כסא דוד (דרוש ז') רמז, כי גם עתה בליל פסח, כבר יצאו הנפשות מכל שערי טומאה והם בני חורין, וזהו: מצות תאכל במקום קדוש. בכל פסח שאנו אוכלים מצה, אנחנו במקום קדוש, בני חורין מסטרא אחרא. ולכן אנו מקוים שבניסן תהיה הגאולה העתידה, כי זהו הטעם שהנפשות יוצאות מרשות הסטרא אחרא. וזהו: בחצר אוהל מועד יאכלוה, שיבנה בית המקדש במהרה בימינו.

ואפשר להסמיק, כי ראשי תיבות בחצר אוהל מועד עם הלמ"ד של אהל, הוא: אלב"ם, וכמו שכתב בהקדמת "עיר דוד" בשם הזוהר הקדוש, שגאולת מצרים היתה בסוד תשר"ק והיתה הגאולה מתמעטת, אך לעתיד תהיה באותיות אלב"ם שמוסיפה והולכת, וכן הגאולה העתידה מוסיפה והולכת גאולה שלמה וקיימת.

"וזאת תורת האשם קדש קדשים הוא" (ז, א)

יקדש ויטהר עצמו שלא יבא לידי חטא

אדם אשר יודע חטאו ומרגיש באשמתו, יקדש ויטהר עצמו עד שלא יבא עוד לידי חטא. והעצה היעוצה לזה היא, שיעסוק בתורה תמיד וילך בדרכיה. ותיקונו הוא שילמד תורה שהיא קדש קדשים, ועל ידי זה תרצה עבודתו לפני יוצרו להקדישו קדש קדשים. (טעם ודעת).

"והכהן המקריב את עלת איש" (ז, ח)

פעמים העולה עצמה היא איש

"והכהן" - דא אליהו, המקריב את עלת איש. כי יצחק פרחו ממנו נשמתו ונכנסה באיל, נמצא שגם העולה עצמה היא איש. (מוסר חכמים).

"וזאת תורת זבח השלמים אשר יקריב לה" (ז, יא)

השלמים הם דורון ואינם באים לכפרה

כתב ה"כלי יקר": לא נאמר "אשר יקריב לה" בכל הקרבנות כי אם אצל השלמים, אשר בלי עון ירוצון, לפי שהם קרובים אל ה' יותר מכל הקרבנות הבאים על חטא. ומטעם זה כתיב: ידיו תביאנה את אשי ה'. ולא הזכיר בשום קרבן שהבעל יביא בידיו חלק של גבוה כי אם בשלמים. לפי שכל מי שהמלך כועס עליו ורוצה לכפר ולקנח פני רוגזו, אז הוא שולח את

המנחה לפניו ע"י שליח. כדרך שאמר יעקב (בראשית לב, כא) אכפרה פניו במנחה ההולכת לפני ואחרי כן אראה פניו. אבל המביא למלך איזו מתנה דרך דורון וכבוד, אז הוא מביא את המנחה בידיו בעצמו ולא ע"י שליח. וזהו ההבדל שבין חטאת ואשם הבאים על חטא המעשה, והעולה הבאה על חטא ההרהור - לבין השלמים, כי אותם קרבנות הבאים להסיר את פני כעסו של השם יתברך, אינו דין שידין תביאנה, כי נראה כחוצפה כלפי שמיא. לפיכך הוא משלחם ע"י הכהנים, אבל השלמים שהם דורון - ידיו תביאנה.

"אם על תודה יקריבנו" (ז, יב)

חובת ההודאה להשם יתברך

כתב רש"י: אם על דבר הודאה על נס שנעשה לו, כגון יורדי הים והולכי מדברות וחיבושי בית האסורים וחולה שנתרפא, שהם צריכין להודות שכתוב בהן (תהלים קז, כא-כב) "יודו לה' חסדו ונפלאותיו לבני אדם ויזבחו זבחי תודה" וכו'.

וכתב השו"ע (סימן ריט ס"א) סימן לדבר "וכל החיים יודוך סלה" - חיי"ם ר"ת: חבוש יסורים ים מדבר. וכן אמרו (תהלים קמו, ב) "אהללה ה' בחיי" - בחיי, ר"ת: במדבר חולה יסורים ים.

והנה, על ניסים אלו תקנו רבותינו להודות בברכת הגומל. אולם חובת האדם להודות להקב"ה לא רק על ניסים אלו היוצאים מגדר הטבע, אלא על כל רגע ורגע שיכול לנשום צריך להודות ולקלס לה'.

וכך אמרו חז"ל (ילקוט שמעוני תהלים) על הפסוק (תהלים קנ, ו) "כל הנשמה תהלל יה הללויה" - אמר ר' חייא בר אבא הנשמה שבאדם בכל שעה היא עולה ויורדת והיא מבקשת לצאת ממנו, והיאך היא עומדת בגופו? אלא הקב"ה כבודו מלא כל העולם והיא באה לצאת ורואה את יוצרה וחוזרת לאחוריה, לכן "כל הנשמה" - כל זמן שהיא עולה ויורדת - "תהלל יה" על הפלאים שהוא עושה עמנו. אמר רבי לוי בשם ר' חנינא על כל נשימה ונשימה שהוא נושם צריך לקלס להקב"ה שנאמר "כל הנשמה תהלל יה".

"על חלת לָחֶם חֶמֶץ" (ז, יג)

מה חלה פוטרת העיסה כך התורה פוטרת את לומדיה מגהינם

כתב רבינו אפרים: מה חלה בלולה, כך התורה בלולה בטעמים וסודות וגימטריאות ואגדות ומשניות וגמרא. מה חלה פוטרת העיסה כך התורה פוטרת את לומדיה מגהינם, מה חלה

באה לכפר עון האשה שגרמה לאדם הראשון חלתו של עולם למות, כך התורה מכפרת על עון ישראל.

”זאת התורה לעלה למנחה ולחטאת ולאשם ולמלואים ולזבח השלמים” (ז, לו)

רמז הכתוב על התורה ומצוותיה

נראה בס"ד לבאר הפסוק, ע"פ מאמר רז"ל (קידושין פ"ד משנה יד) שע"י עסק התורה האדם מתעלה ומתגדל, אפילו בעת זקנותו. וכן אמרו (ברכות סג) שהתורה מתקיימת דוקא במי שממית עצמו עליה. וזהו שכתוב: זאת התורה לעלה, רצונו לומר, ע"י התורה מוסיף חכמה ותבונה ומתעלה במעלות רמות וזוכה לכל מדות טובות.

וכן לעל"ה ר"ת: לממיתים עצמם לכבוד התורה. אי נמי: לעוסקים התורה לשם עליון, דהיינו לשם שמים.

גם התורה מתקיימת **"למנחה"**, דהיינו, במי שדעתו נוחה עליו ואינו כועס, ושפל הוא בעיניו, ואינו משבח את עצמו. אי נמי, **"למנחה"** הוא לשון נחת ומתון, שיהיה דיבורו עם הבריות בנחת ויקבלם בסבר פנים יפות.

גם התורה מועילה **לחטאת**, שמועילה להגן על האדם אם חטא ושב בתשובה ועוסק בתורה, ונחשב לו כאילו הקריב את הקרבנות כולם ומתכפר לו.

גם בעסק התורה צריך לקיים **ולאשם**, דהיינו, במקום שאין איש שידריך את העם דרכי השם יתברך, יתחזק כאיש ללמד מוסר ודרכי היראה. שכן אמרו חז"ל (אבות פ"ב משנה ה) במקום שאין אנשים השתדל להיות איש.

גם התורה צריכה להיות **ולמלואים**, רצונו לומר, שהשם יתברך נותן חכמה ותבונה לעוסקים בתורה וכבר מילאו כריסם ממנה, שנאמר (דניאל ב, כא) יהיב חכמתא לחכימין. וכן אמרו רז"ל (ברכות מ.) דרך בשר ודם כלי ריק מחזיק אבל כלי מלא אינו מחזיק. לא כן דרך השם יתברך, שדוקא לאותם המלאים בתורה ובמצות מתקיים ומוסיף.

גם התורה גורמת להיות **ולזבח השלמים**, שע"י התורה יוכל ליבוח את יצרו ואז הוא בשלום עם השם יתברך. וכן אמרו רז"ל (סוכה נב:) אם פגע בך מנוול זה משכהו לבית המדרש, אם אבן הוא נימוח, ואם ברזל מתפוצץ.

עוד יש לומר, ולזבח השלמים, כלומר שע"י לימוד התורה וקיום המצות שיקיים, לא יצטרך להביא קרבן חטאת ואשם, שהם באים על חטא. אלא יביא קרבן שלמים שהוא שבח ותודה להשם יתברך, על שנכנע יצרו תחת ידו. (ילקוט המוסר ואבני השם).

”זאת התורה לעלה למנחה ולחטאת” (ז, לו)

יעסקו בתורה ואני מוחל להם בשבילה

אמר רבי יוחנן, כשפירש הקדוש ברוך הוא קרבנות, אמר משה רבנו: רבוננו של עולם, תינח בזמן שהיו ישראל על אדמתם, כיון שיגלו מה יעשו, אמר לו יעסקו בתורה ואני מוחל להם בשבילה יותר מכל הקרבנות שבעולם. שנאמר: זאת התורה לעולה ולמנחה. כלומר, זאת התורה בשביל עולה, בשביל מנחה, בשביל חטאת, בשביל אשם. (זוהר הקדוש, מדרש הנעלם וירא דף ק.ו).

והנה בפסוק זה, ישנם שש פעמים את האות ל' בראש התיבה, והם כנגד ששת ימי בראשית. כי בששת ימים, שהם ימי היחוד, מביאים קרבן ועל העבודה, והעולם מתקיים. (מוסר חכמים).

ואמרו חז"ל (חגיגה ט:): על הכתוב (מלאכי ג, יח), ושבתם וראיתם בין עובד אלהים לאשר לא עבדו, כי אינו דומה שונה פרקו מאה פעמים לשונה מאה ואחת. והנה, שר של שכחה - 'פוט"ה' שמו, והוא בגימטריא מאה. ושם מיכאל"ל עולה מאה ואחת. וכן עולה זגניאל"ל, שהוא רבו של משה רבנו. וכן עולה אותיות "מאין", שהם מלואו של משה, כך: מ[ם] ש[ין] ה[א].

וזהו שאמרו, כי הכתוב יגיד עובד אלהים לאשר הוא ראשי תיבות בגימטריא: מאה ואחת. ואילו לא עבדו, הוא ראשי תיבות בגימטריא: מאה.

ועל כך יש לומר, כי השונה פרקו מאה ואחת פעמים, כאלו הקריב כל הקרבנות כולם, דכתיב זאת התורה לעולה למנחה ולחטאת ולאשם ולמילואים ולזבח השלמים, ראשי תבות בגימטריא: מאה ואחת. (ילקוט הראובני, בשם כנפי יונה ח"ה סי' לו).

”קח את אהרן ואת בניו ואת הבגדים” (ח, ב)

בגדי כהונה מכפרים

תניא אמר רב ענני בר ששון למה נסמכה פרשת קרבנות לפרשת בגדי כהונה? [ופרש"י בצו את אהרון זאת תורת העולה, זאת תורת החטאת, השלמים וכו' והדר קח את אהרון ואת הבגדים] לומר לך, מה קרבנות מכפרים - אף בגדי כהונה מכפרים. (זבחים פח:).

"וְאֵת כָּל הָעֵדָה הִקְהַל אֶל פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד" (ח, ג)

חצר אוהל מועד גדלה פי אלף

כתב רש"י, זה אחד מן המקומות שהחזיק מועט את המרובה. וביאר הגאון רבי פנחס הלוי הורביץ, בעל ה"הפלאה":

חצר המקדש לפני פתח אוהל מועד, היה גודלה חמישים על חמישים, ובסך הכל אלפיים וחמש מאות אמה. ומניין בני ישראל שהיו שם, היו שש מאות אלף ושלושת אלפים מישראל. וביחד עם עוד כ"ב אלף לויים שעמדו שם, הגיע מניינם הכולל לשש מאות עשרים וחמישה אלף.

וזיון שהיו ישראל עומדים צפופים ומשתחוים רווחים (אבות פ"ה משנה ה), וכל הנכנס לעזרה היה זקוק להשתחויה לשטח של לכל הפחות ד' אמות, הרי עלינו להכפיל את מניינם הכולל פי ארבעה. נמצא, שחצר אוהל מועד נתרחבה וגדלה פי אלף משטחה, שכן שטחה היה אלפיים וחמש מאות אמה, וגדלה לשטח של ב' מיליון וחמש מאות אלף אמה!

וזהו ששינינו בתורת כהנים (פר' שמיני), שביום שהוקם המשכן ברכם משה. ובמה ברכם, ר' מאיר אומר (דברים א, יא) "ה' אלוקי אבותיכם יוסף עליכם ככם אלף פעמים". (להתעדן באהבתך).

"וַיִּתֵּן עֲלֵיו אֶת הַכֶּתֶנֶת וַיַּחְגֹּר אֹתוֹ בְּאַבְנֵט וַיִּלְבָּשׁ אֹתוֹ אֶת הַמְּעִיל וַיִּתֵּן עָלָיו אֶת הָאֶפֶד וַיַּחְגֹּר אֹתוֹ בְּחֹשֶׁב הָאֶפֶד וַיֹּאפֶד לוֹ בּו" (ח, ז)

בגדי כהונה כנגד העולם הזה ושבעה רקיעים

בגדי כהונה - סדר לבישתן כך הוא: מכנסים, כתונת, אבנט, מעיל, אפוד, חשן, מצנפת, ציץ. וסדר לבישתן כנגד שבעה רקיעים.

מכנסים - שהיו לכסות בשר ערוה, כנגד רקיע ראשון שבו לבנה שהוא מכסה את העולם השפל, בשגם הוא בשר.

כתונת - כנגד הרקיע שבו כוכב.

אבנט - כנגד הרקיע שבו נוגה.

מעיל - כנגד הרקיע שבו חמה.

אפוד - כנגד אפודת הרקיע שבו מאדים.

חושן - כנגד הרקיע שבו צדק. ולכך היה בכפלו אורים ותומים שהם מצדיקין דבריהם.

מצנפת - שהיה עליון בראש, כנגד הרקיע שבו שבתאי שהוא עליון על כל השבעה. והכתוב קראו ראש הכוכבים, והוא שכתוב (איוב כב, יב) וראה ראש כוכבים כי רמו.

ציץ - שכתוב בו (שמות כח, לו) קדש לה', כנגד כסא הכבוד שהוא למעלה משבעה רקיעים. (ילקוט ראובני בשם רבינו בחיי).

"וַיִּתֵּן אֶל הַחֹשֶׁן אֶת הָאוּרִים וְאֶת הַתְּמִים" (ח, ה)

ההבדל בין נבואה לרוח הקדש

כתב רכנו בחיי על ה"אורים ותומים": כתב של שם המפורש היה, ומדרגה היתה ממדרגות רוח הקדש, למטה ממדרגת הנבואה ולמעלה מבת קול. ודע, כי ההפרש שיש בין נבואה לרוח הקודש הוא, שהנביא בעת שתבא בו הנבואה כל הרגשותיו וכוחותיו בטלות, והוא משולל מכל דרכי העולם הזה, ומופשט מן החומר ומתבודד עם השכל לבדו, והנה זה בהקיץ, וזו היא מעלת שמונה נביאים. ורוח הקודש היא, שלא תתבטל אחד מהרגשותיו והוא מדבר כדרך כל אדם, אבל יעורר אותו רוח עליוני ויפיע הדברים על לשונו, וידבר עתידות בסיוע אלהי, וזו היא מעלת הכתובים. אבל מעלת התורה שצוה לנו משה למעלה מכל זה, כי נבואתו של משה למעלה מכל הנביאים כולן. עכ"ל.

"וַיִּשְׁחַט וַיִּקַּח מִשֶּׁה מִדְּמֹו וַיִּתֵּן עַל תְּנוּךְ אֶזְן אֶהְרֵן הַיְמָנִית וְעַל בֶּהֶן יָדוֹ הַיְמָנִית וְעַל בֶּהֶן רִגְלוֹ הַיְמָנִית" (ח, כג)

המשכן צורתו כוללת שלשה עולמות

הטעם שנותן הדם באברים האלה, יש אומרים לפי שהמשכן צורתו כוללת שלשה עולמות; כנגד עולם המלאכים - לפנים מן הפרוכת, וכנגד עולם הגלגלים - מחוץ לפרוכת שהוא אהל מועד, וכנגד זה העולם - חצר המשכן.

וכן הוא באדם; הראש - כנגד עולם המלאכים, והלב - כנגד עולם הגלגלים, כי הוא בעל התנועה. וממתניו ולמטה - כנגד עולם השפל. וצריך שיהיה במשכן אדם המכיר את כל זה, והוא הכהן הגדול. (מוסר חכמים).

”עַל תִּנְנוּךְ אֶזְנֶם הִמְנִית וְעַל בְּהֵן יָדָם הִמְנִית וְעַל בְּהֵן רִגְלָם הִמְנִית וַיִּזְרַק מִשָּׁה
אֶת הַדָּם עַל הַמִּזְבֵּחַ סְבִיב” (ח, כד)

שלא יוכלו שדים ומזיקים ומלאכי חבלה להזיקן

שלא יוכלו שדים ומזיקים ומלאכי חבלה להזיקן. והרואה דברי מור זקני הרב בספרו "חסד
לאברהם" (נהר סא) בסוד הסימנים שמסר יעקב לרחל - ינוח לו. (הרב הקדוש חיד"א זיע"א
בס' חומת אנך).

”וְהִנּוּחַ בְּבֶשֶׁר וּבְלֶחֶם בְּאֵשׁ תִּשְׂרְפוּ” (ח, לב)

ההולך אחר המותרות סופו יורש גיהנם

כתוב בספר מרפא לעצם (פ"ד) שאסור לאדם לרדוף אחר המותרות, אלא רק כדי קיום הגוף
לעבודת הבורא. וזהו שאמר: והנותר בבשר ובלחם, מי שהולך אחר המותרות בבשר
ובלחם, והוא הדין בכל דבר - סופו יורש גיהנם. וזהו: באש תשרפו - באש של גיהנם.

ולפי האמת, לנו עדת ישראל, במקום בגדי משי ורקמה, היה יותר כדאי ללבוש שחורים
ולהתעטף שחורים, בראות שכינת עוזנו אם הבנים - נעה ונדה גולה וסורה מבלי בניה.
היא יושבת וראשה חפוי כאשר עקרה שלא ילדה. ולמה לנו העושר, ואיך אנו יגיעים לבקש
מעדנים לנפשנו, והלא דיו לעבד להיות כרבו, ואדרבא לן יאות למכבי, על כי חשך משחר
תארינו ולא נשאר בנו תמונה לא משען ולא משענה, ולכן נתחזק לשמור את שארית ימינו
בתורה ובמעשים טובים.

ואמרת דרך רמז, המבזבו אל יבזבו יותר מחומש (כתובות נ), כמו שכתבו המפרשים, על הפסוק
(בראשית מז, כד) והיה בתבואות ונתתם חמישית לפרעה וארבע הידות יהיה לכם. ידוע,
כי היצר הרע בא לאדם תיכף בצאתו מרחם אמו, לפתח חטאת רובץ (בראשית ד, ז), ויושב הוא
לבדו עם האדם עד אור הארבעה עשר שאז בא היצר הטוב. וידוע, כי (תהלים צ, י) ימי שנותינו
שבעים שנה, והם ה' הידות, כי חמש פעמים י"ד - עולה שבעים. אם כן, זהו שאמר ונתתם
חמישית לפרעה, הוא היצר הרע, וארבע הידות יהיה לכם להנאתכם ולטובתכם, לשמוע בקול
היצר הטוב.

וכן יש לבאר על הפסוק (תהלים לד, יב) לכו בנים שמעו לי, ולכאורה היה לו לומר "בואו?"
אלא, 'לכו' עולה מספר נ"ו, הם ארבע הידות. שבזמן הזה עליכם לשמוע לי ולא ליצר הרע.

וזהו: המבזבוז אל יבזבוז יותר מחומש, אם הלך אחר תאוות היצר הרע, אל יבזבוז יותר מחומש שהוא י"ד שנים. שהם חומש מחייו שהם שבעים, אלא תיכף ומיד יתגבר עליו להבריחו כשנהיה בר מצוה ונכנס לעול המצות להשלים מנין. (ילקוט המוסר ואבני השהם).

דרוש לפרשת פרה

פרשת פרה דאורייתא

הנה אנו קרבים לחג הפסח, ואם נזכה לבנין בית המקדש, נעלה לציון ברנה להקריב שם קרבן פסח ולאוכלו בירושלים בקדושה ובטהרה.

לפיכך קוראים אנחנו פרשת פרה, כדי להשריש בנו את חובת הטהרה לפני העליה לבית המקדש, ולפני הקרבת הקרבן.

ומרן בשולחן ערוך (סי' קמ"ו ס"ב, וסי' תרפ"ה ס"ז) פסק, כי פרשת 'פרה' היא מן התורה, וכל דיניה כפרשת "זכור". ופרשה זו של "פרה אדומה", שעל ידי הזאת אפרה נטהרים מטומאת מת, עמוקה וסתומה היא, ושלמה המלך אמר (קהלת ז', כג): "אמרת' אחכמה והיא רחוקה ממני". כלומר על הכל עמדתי והבנתי, אבל פרשת פרה חקרתי ושאלתי וכו' והיא רחוקה ממני.

"והיא רחוקה" גימ' פרה אדומה. (רבינו בחיי במדבר יט, ב).

מצות פרה אדומה - שורש הטהרה

פרשת פרה אדומה ניתנה לישראל בר"ח ניסן בשנה השנית לצאתם ממצרים ביום הקמת המשכן (גיטין ס: וברש"י ד"ה פרשת פרה), כי כל ישראל היו חייבים להיטהר כדי שיוכלו להקריב את פסחיהם ואפילו מי שלא נגע במת מעולם, שכן כולם חטאו בחטא העגל וכידוע עבודה זרה מטמאה כמת, ועל כן לאחר שהקב"ה סלח לישראל וציוה עליהם לעשות לו משכן, נתן להם מצות פרה אדומה כדי להטהר לגמרי מכל הטומאה שדבקה בהם מטומאת מת ומטומאת עבודה זרה שהיא שורש המיתה בעולם.

נמצינו למדים כי מעשה פרה אדומה הוא שורש הטהרה של עם ישראל ומאחר והוא שורש הטהרה, לכן צריך לעשות אותו בטהרה המושלמת ביותר שאפשר, שכן כל דבר ששורשו טהור אפילו אם אחר כך נפלה בו טומאה בענפיו שוב אין הטהרה נפגמת, וזהו יסוד עצום שהוא עיקרון של כל אותן מצוות שמקדשות את שורש המעשה, כגון מצות מעשרות, חנוכת הבית, הפרשת חלה, וכיו"ב שכל דבר מעולם המעשה צריכים להתחיל אותו בקדושה ואז ממילא הכל מתקדש. ולדוגמא אדם מתחיל את היום בתפילה בכונה ואז בעזה"י כל היום כולו מתקדש.

ולכן הפרה אדומה שבאה לטהר מטומאת מת, ובאו לעשות שורש לטהרה על ידה, הרי החמירו בה חומרות רבות ועשאוה במעלות של טהרה שאין למעלה מהן כפי שיבואר להלן.

עשר פרות אדומות

הרמב"ם (הלכות פרה פ"ג ה"ד) מונה תשע פרות אדומות שנעשו מאז ומעולם, הראשונה עשה משה רבינו ע"ה והיו מטהרים באפרה כל ימי הבית הראשון, והותירו ממנה מעט למשמרת. שניה עשה עזרא הסופר. ושבע מעזרא ועד חרבן הבית. והעשירית יעשה בעזה"י מלך המשיח במהרה בימינו אמן.

זמבואר בחז"ל (סוטה ט). שאין שונאיהם של משה ודוד שולטים במעשי ידיהם, ואם כן כח הטהרה של פרה אדומה קשור עם ענין נצחיות משה רבנו, וכל יתר הפרות האדומות נאצל כוחן מכוח פרתו האדומה של משה רבנו, וגם השימוש באפר פרת משה נתארך שנים רבות, שהרי עד ימי עזרא לא הוצרכו לפרה שניה, וזה קרוב לאלף שנה השתמשו בפרתו של משה, ואילו במשך ה-ת"כ שנים של בית שני עשו ח' פרות, ועוד אמרו המפרשים (ילקוט שמעוני חקת יט ד"ה ויקחו אליך ריב"ח אומר) שבכל הפרות היו צריכים לערב בהם מאפר פרתו של משה.

ודוקא את הפרה האדומה העשירית יעשה מלך המשיח, כי עשר מראה על שלימות, ושלימות הטהרה של פרה אדומה תהיה רק לעתיד לבוא, בפרה העשירית שיעשה מלך המשיח, יחד עם המנין העשירי שימנו את בני ישראל, שבכתובים מצאנו שעם ישראל נמנו תשע פעמים, וכן המשיח הוא זה שישיר את השירה העשירית (עי' תנחומא בשלח ו), ויכבוש את ארץ עשר האומות.

סדר מעשה פרה אדומה בירושלים

הרמב"ם (הלכות פרה פרק ב) מבאר את המעלות שהיו בעשיית פרה אדומה, ואלו תורף דבריו, כשם שהיו מפרישים את הכהן הגדול מביתו שבעת ימים קודם יום הכיפורים לעבודת

יום הכיפורים (יומא פ"א מ"א), כך היו מפרישים את הכהן השורף את הפרה שבעת ימים קודם שריפתה (יומא ד.), ללשכה מיוחדת הנקראת "בית אבן" לפי שכל מעשיה וכליה היו עשויים מאבן ומאדמה שאינן מקבלות טומאה. וכל שבעת הימים היו מזיזים עליו מכל אפר הפרות שהיו במקדש שנשארו למשמרת מאז ימי משה רבינו ע"ה (רש"י שם ד"ה מכל חטאות), שמא נטמא הוא למת ולא ידע. ומן הדין היה צריך להזות עליו רק שלישי ושביעי אלא שמזיז עליו יום אחר יום, שכן מעלה יתרה עשו בפרה.

כשמזיז על הכהן בימי ההפרשה צריך שיזה עליו איש שלא נטמא במת מעולם. וכל הכלים שממלאים בהם ומקדשים להזות על הכהן השורף - כולם כלי אבנים היו, שאינם מקבלים טומאה, וכל הדברים האלו כאמור מעלות יתרות שעשו בפרה - שורש טהרת ישראל.

חצירות היו בירושלים שהיו בנויות על גבי סלע ותחתיהן חלול מפני קבר התהום, ועל כן לא היתה יכולה הטומאה להגיע לשם לעולם. שהרי כידוע טומאת מת בוקעת מקברו עד הרקיע, אלא אם כן עשו חלל בין הקרקע לסלע שעל גביו, וחלל האויר מפסיק בין הטומאה לסלע, ושוב אין הטומאה בוקעת למעלה, ולכן אותן חצירות שנבנו על גבי סלע שבדרך כלל אין חופרים שם על מנת לקבור מתים, וגם אם קברו שם הרי חלל האויר לא נותן לטומאה לבקוע. ומביאים היו לשם נשים מעוברות של כהנים ויולדות בניהן באותן החצירות ומגדלות שם את בניהן, ולא היתה טומאת מת מגיעה אליהן מעולם. משגדלו הילדים ונבחרו להיות המזיז על הכהן השורף את הפרה, היו מביאים שוורים שכרסיהם רחבות ומניחים על גביהם דלתות טהורות ומושיבים התינוקות על גבי הדלתות כדי שיהיה אהל בינם לבין הארץ שמא השוורים ילכו מעל קבר בדרכם אל מעיין השילוח. כשמגיעים לשילוח היו ממלאים ממי המעיין לתוך כוסות האבן שבידם ואין חוששים במעיין מפני קברות כי אין דרכם של בני אדם לקבור במקומות כאלו. ואחר כך עולים שוב ויושבים על גבי הדלתות והולכים עד שמגיעים להר הבית. הגיעו להר הבית יורדים ומהלכים על רגליהם, מפני שכל הר הבית והעזרות תחתיהן היה חלול מפני קבר התהום. ומהלכים עד פתח העזרה, ובפתח העזרה היה כלי עם אפר והיו נוטלים את האפר ונותנים במים שבכוסות ומזיז על הכהן.

כיצד שורפים אותה

הרמב"ם הלכות פרה אדומה (פ"ג ה"ב) מתאר את סדר שריפת הפרה, וז"ל: "כיצד שורפין אותה, זקני ישראל היו מקדימין ברגליהן להר המשחה ובית טבילה היה שם, והכהן, והמסעדים [-העוזרים] בשריפתה, והפרה יוצאים על כבש [-גשר] ובאין להר המשחה [-שבנו גשר מהר הבית להר הזיתים], ומטמאין את הכהן וסומכין הזקנים את ידיהם על הכהן ואומרים

לו טבול אחת, ואם היה כהן גדול אומרים לו אישי כהן גדול טבול אחת, ירד וטבל עלה ונסתפג, ועצים מסודרים היו שם ארזים אלונים וברושים ועצי תאנה תאנה חלקה, ועושין מערכה כמין מגדל ומפתחין בה חלונות כדי שתהא האור מלבבת בהן, ומראה המערכה במערב, וכופתים את הפרה בחבל של מגג, ונותנים אותה על גבי המערכה, ראשה לדרום ופניה למערב, הכהן עומד במזרח ופניו למערב שוחט בימינו ומקבל הדם בשמאלו, ומזה באצבעו הימנית מן הדם שבכפו השמאלית שבע פעמים כנגד בית קודשי הקודשים, על כל הזאה טבילת אצבע בדם, ושירי הדם שבאצבע פסולים להזייה לפיכך על כל הזאה מקנח אצבעו בגופה של פרה, גמר מלהזות מקנח ידיו בגופה של פרה, ויורד מן המערכה, והצית את האש בעצים קטנים, והכניסן תחת עצי מערכה, והתחיל האש בה, והכהן עומד ברחוק ומשמר לה עד אשר תצית האש ברובה ותקרע בטנה.

ואח"כ נוטל עץ של ארז ואזוב אין פחות מטפח, וצמר צבוע בתולעת משקל ה' סלעים, ואומר לעומדים שם: עץ ארז זה עץ ארז זה עץ ארז זה, אזוב זה אזוב זה אזוב זה אזוב זה, שני תולעת זה שני תולעת זה שני תולעת זה שלש פעמים על כל אחד ואחד, והן אומרין לו הין הין הין שלש פעמים על כל אחד ואחד, וכל כך למה לפי שמיני ארזים שבעה וכו' וכורך האזוב עם הארז בלשון של שני, ומשליך לתוך בטנה שנאמר (במדבר יט, ו): "והשליך אל תוך שריפת הפרה".

נגמרה שריפתה - חובטין אותה במקלות, היא וכל עצי המערכה שנשרפה בהן, וכוברין את _כלב כברות, וכל שחור שאפשר שיכתש ויהיה אפר בין מבשרה בין מן העצים כותשין אותו עד שיעשה אפר. ושאין בו אפר מניחין אותו וכל עצם שנשאר מעצמיה בלא שריפה בין כך ובין כך היה נכתש. ושלושה חלקים היו חולקים את כל אפרה. אחד ניתן בחיל, אחד בהר המשחה, ואחד מתחלק לכל המשמרות. זה שמתחלק למשמרות היו הכהנים מקדשים ממנו, וזה שניתן בהר המשחה היו ישראל מזין ממנו, וזה שניתן בחיל היה מוכן ומוצנע שנאמר (שם, ט): "והיתה לעדת בני ישראל למשמרת".

אילין עובדייא דאתון עבדין נראין כמין כשפים

איתא במדרש רבה (במדבר יט, ח) - שאל עובד כוכבים אחד את רבן יוחנן בן זכאי, אילין עובדייא דאתון עבדין נראין כמין כשפים [- העבודות האלה שאתם עובדים נראים כמעשה כשפים], אתם מביאים פרה ושורפין אותה, וכותשין אותה, ונוטלין את אפרה, ואחד מכם מטמא למת מזין עליו ב' וג' טיפין ואתם אומרים לו טהרת, אמר לו לא נכנסה בך רוח תזוית מימיק? אמר לו לאו, ראית אדם שנכנסה בו רוח תזוית? אמר לו הן, א"ל ומה אתם

עושין לו, אמר לו מביאין עיקרין ומעשנין תחתיו ומרביצים עליה מים והיא בורחת, א"ל ישמעו אזניך מה שאתה מוצא מפידך כך הרוח הזו - רוח טומאה, דכתיב (זכריה יג, ב): "וגם את הנביאים ואת רוח הטומאה אעביר מן הארץ". מזין עליו מי נדה והוא בורח. לאחר שיצא אמרו לו תלמידיו רבנו לזה דחית בקנה לנו מה אתה אומר, אמר להם חייכם לא המת מטמא ולא המים מטהרין, אלא אמר הקדוש ברוך הוא חוקה חקקתי, גזירה גזרתי, אי אתה רשאי לעבור על גזרתי, דכתיב (במדבר יט, ט): "זאת חוקת התורה", ומפני מה כל הקרבנות זכרים וזו נקבה? א"ר איבו משל לבן שפחה שטייף פלטיין של מלך אמר המלך תבא אמו ותקנח את הצואה, כך אמר הקדוש ברוך הוא תבא פרה ותכפר על מעשה העגל.

טעם שמקדימים פרשת פרה לפרשת החודש

וצריכים לדעת, מדוע הקדים פרשת פרה לפרשת החודש, והרי באחד בניסן הוקם המשכן, שני לו נשרפה הפרה, אם כן למה הקדימו קריאת פרשת פרה לפרשת החודש? אלא לפי שהיא טהרתן של ישראל. כך מבואר מדברי הירושלמי (מגילה פ"ג הלכה ה), והוא כעין הקדמה סור מרע ואחר כך עשה טוב, ראשית יש להטהר ולסור מכל טומאה, ואחר כך באה ההתעלות וההתקדשות.

ואם כן צריך להבין מדוע בסימני הסדר זה הפוך, קודם קדש ואחר כך ורחץ?

והביאור הוא, כי ביציאת מצרים עמדנו להטמע בשער הנ' של הטומאה ולא היה סיפק בידינו להכין עצמינו כמו שצריך, ומפחד שלא נכנס לשער הנ' מיד קפצנו לקדושה ואחר כך נטהרנו במ"ט ימים שקודם מתן תורה.

ומשל המשילו זאת, לאדם שהלך מוזנח ומלוכלך, ולפתע התנפלו עליו שודדים להורגו, והיה על יד בית המלך וקפץ בפנים להנצל מהאויבים, בודאי שהמלך לא יכעס עליו אלא יעניש השודדים. וכמו כן הדבר לבילי הסדר, עם ישראל היה מוקף טומאה גדולה וקליפות וכו', ואם יחכו שקודם ינקו עצמם מהעוונות והקליפות והטומאות לא יצאו מזה לעולם, לכן קודם "קדש", מתקדשים להנצל מן הקליפות ואחר כך "רחץ". (ע"פ נאות דשא לגאון בעל האבני נור ח"ב עמ' קפז).

"ויקחו אליך פרה אדומה" לך אני מגלה סוד פרה אדומה

"ויקחו אליך פרה אדומה:" (במדבר יט, ב). איתא במדרש (במדבר רבה יט, ו) ויקחו אליך פרה, אמר לו הקב"ה למשה לך אני מגלה סוד פרה אדומה, אבל לאחר היא חוקה שלא יבין טעמה. ועוד כתב המדרש (שם) שכל הפרות הנעשות בטלות לעתיד, ושלך קיימת לעולם. דהיינו

שכל פרה שעשו לאחר משה, עירבו בה מעט מאפר פרתו של משה רבינו, ולעתיד לבוא יבוא אליה ויגלה את אפר פרתו של משה ויערב ויקדש בו פרות שיעשו, כי רק משה ידע סודה.

נמצא שמשם רבנו לבדו זכה להשיג סודה, וזה היה קודם חטא העגל בשעת מתן תורה, שאז זכה משה לשער הנ' מחמישים שערי בינה, כמו שכתב האר"י ז"ל (עי' לקוטי תורה ואתחנן ד"ה ויתעבר ה'). אם כן חוקת הפרה היא כנגד שער הנו"ן, ורמזו לכך אדמה גימ' חמישים, והכח שלה לבטל את אחיזת הקליפה, וממילא לבטל המיתה, כי שט"ן ר"ת נ' שערי טומאה. אבל כאשר חטאו בעגל, נחסרה השגת שער הנו"ן ממשה רבנו כדי שלא יתבטלו הקליפות טרם זמנם. כמו שאמר הכתוב (שמות לב, ז): "לך רד כי שחת עמך". רד משער החמישים גימ' ל"ך, וזה שאמר (תהלים ח, ו): "ותחסרהו מעט מאלקים".

משיח ר"ת מ'שיח י'גלה ש'ער ח'מישים

בעת שנפטר משה רבינו ע"ה כתוב (דברים לד, א): "ויעל משה מערבות מוא"ב אל ה"ר נב"ו". מואב גימ' מ"ט, ובא לרמזו שעלה משה מהערבות של שער המ"ט, אל הר נב"ו, ר"ת נ"ב-בו שער הנ', דחמישים שערי בינה בו. ואם כן מאחר שפרה אדומה תפקידה לתקן את חטא העגל, לכן היא מטהרת את האדם מטומאת מת, וקראה תורה "זאת חוקת התורה" (במדבר יט, ב), משום שהפרה אדומה היא בבחינת שער הנ', שהיא כללות חוקת התורה להגיע לתכלית, להגיע לימות המשיח שיגלה שער הנ', כי משיח ר"ת משיח יגלה שער חמישים.

והנה חוקת התורה פירושו להבין שכל התורה מה שאנחנו תופסים בשכלנו זה צמצום, כי יש למעלה מזה. והנה מחשבה אותיות חש"ב מ"ה, חש"ב ר"ת חמישים שערי בינה, שזה המעלה הגדולה ביותר כנ"ל, אבל חש"ב גם עולה בגימ' י"ש, שאדם חושב שמה שהוא יודע ומבין הוא מציאות של "יש", אבל זו טעות, צריך לדעת שיש למעלה מזה עוד עמקות לתורה.

רש"י (במדבר יט, כב) כתב משם ר' משה הדרשן, משל לבן מלך שטינף את היכל המלך אמר המלך תבא אמו ותקנח את צואת בנה, והנמשל הוא עם ישראל חטא בעגל, אמר הקב"ה זאת חוקת הפרה תבא האם ותקנח עוון הבן חטא העגל. ומסבירים המפרשים כי בחטא העגל עם ישראל חטאו באמונה כי אמרו "זה משה האיש" (שמות לב, א) אמר שיבא ביום הארבעים בשעה הששית ולא בא ולא ידעו שאותו יום שעלה לא היה ממנין הארבעים יום, כיון שלא היה לילו עמו, ולא האמינו שיחזור לכן עשו העגל, לכן נתן להם הקב"ה מצוה שלא מובן טעמה, שעושים אותה באמונה בלבד, כי אפר הפרה מטהר את הטמאים ומטמא את הטהורים. והרמז בזה מי שחושב עצמו לטמא ואינו מתגאה הוא טהור ומטהר את הטמאים, אבל אם חושב עצמו

לטהור יידע לו שהוא טמא ועדיין רחוק, וזה הרמז במה שמטמאת את הטהורים. (ע"פ ישמח ישראל דנציגר תרומה אות א).

"זאת חוקת" זה שאמר "מי יתן טהור מטמא" (במדבר רבה חקת יט, א)

המדרש רבה פותח את הפרשה: "זאת חוקת" זה שאמר (איוב יג, ד): "מי יתן טהור מטמא". וצריך להבין מה הקשר בין ב' פסוקים אלו?

ומבאר בעל השארית מנחם מויו'ניץ (חוקת ד"ה א"י), בתורתנו הקדושה יש את כח הטהרה, לטהר את נפשות ישראל מזוהמתם. וכאשר תכתוב תיבת "טמא" במילוי האותיות: טי"ת", מ"ם, אל"ף, יעלה בגימטריא: תר"י (שש מאות ועשר). והנה "תורה" בגימטריא: תרי"א. (שש מאות ואחד עשרה) וזה רמז, שגם אם הטמא הוא מלא בטומאה, יען שעשה את כל התועבות, עם על זה תורתנו הקדושה, קדושתה למעלה מטומאתו, והרי היא מעלה אותו מטומאה לטהרה...

וזה ביאור הפסוק "מי יתן טהור מטמא". למי יש כוח לטהר את הטמא מטומאתו בזמן שהוא התמלא בטומאה? על זה משיב הפסוק "לא אחד"? בתמיהה. האם לתורתנו הקדושה יבצר ממנה כח הטהרה, האם איננה יתירה במספר על הטמא, ומורה לנו שקדושת התורה מתגברת על הטמא אפילו כשהוא מלא בטומאה ומעלה אותו מטומאה לטהרה.

מצות פרה אדומה להטהר מטומאת הנחש

נתפרשה לנו תיבת חוק שהיא מצוה שאין אנו יורדים לחקר הבנתה, וכן היא מצות פרה אדומה שאין אנו רשאים להרהר אחריה, ונראה שלא ללמד על עצמו יצא, כי אם להורותנו בכל תרי"ג מצותיה של תורה, שאם כי דומה לנו שמבינים אנו את טעמיהם וכוונותיהם, אפס קצהו נראה וכולו לא נראה, כי "ארוכה מארץ מדה ורחבה מני ים" (איוב יא, ט), ואין בכח שכל האנושי להשיג עומק טעמי המצות, אשר נגזרו מהחכמה העליונה, היא חכמתו יתברך, וכל מה שאנו מבינים בטעמי המצוות, אינו אלא מקצת מן הקצת מטעמיה האמיתיים ושורשיה העמוקים, ורק שאנו טועמים בקיום המצות לפי ערכנו, את הטעמים שבכוחנו להשיג.

ודעת רז"ל (שבת קמו.) שהנחש פתה לחוה וגרם מיתה לעולם, לכן יש טומאה גדולה במת מטומאתו של הנחש, ואף שפסקה זוהמתן של ישראל בזמן מתן תורה, מכל מקום חזרה להם טומאה זו בחטא העגל, ובעבור טומאה גדולה זו הצריכה התורה מצות פרה אדומה לטהר טומאת המת בענינו של נחש, זולתי אלו המתים בנשיקה כמשה ואהרן שנאמר בהם על פי ה'

(ע"י רמב"ן חוקת יט, ב), וידוע פי ה' למה רומזו בכל מקום, ואף מרים מתה בנשיקה ולא הוזכר בה פי ה' שאין כבוד להזכיר כך באשה.

ומזה תבין סוד טומאת המת, כי זהו תימה גדול היות הצורה הקדושה [-צלם אלוקים] כידוע ענינה בדרך האמת מקבלת טומאה חמורה במות האדם יותר משרץ או נבלה הטמאים והנוגע בהם מטהרין ביומן, וזה צריך ז' ימים והזאה, ועוד תימה אחר שנראה דבר והיפוכו, שהנה קבורת המת מצוה גדולה להתעסק בה, עד שאמרו כי קבורת המת מצוה הדוחה את העבודה במקדש ומיטמא בו כהן גדול ונזיר (נזיר פ"ז מ"א). מכל זה תדע שטומאתו אינה מצד הצורה עצמה כמו שרץ ונבלה אלא מצד הנחש, ולכן ג' הנזכרים שבזכותם תלויים חיי העולם היוצאים ממצרים ולא נטמאו במותם, מרים בזכות הבאר, ואהרן בזכות ענני כבוד, ומשה בזכות המן. וזכתה מרים לזה בזכות היאור ותתצב אחותו (שמות ב, ד), ואהרן שהיה מקרבן לתורה (אבות פ"א משנה י"ב), ומשה שבזכותו ירד המן וניזון העולם (תענית ט), ולכן כשמתו השניים [אהרן ומרים] חזרו [הבאר וענני הכבוד] בזכות משה כי כולם ישנם בו.

ומכל זה יובן סוד פרה אדומה שהיא מטהרת הטמאים בטומאת הנחש, ואין ספק כי ענין פרה אדומה הוא ענין עמוק וסוד נשגב ונעלם ואין כח באדם להשיגו על שלימותו, וכמו שאמר שלמה (קהלת ז, כג) "אמרת אחכמה והיא רחוקה ממני", שאף על פי שעמד על כל סודות התורה בזה לא ירד לעמקה, ועל זה אמר "והיא רחוקה ממני", וכמו שאמר החכם אימתי אני יודע בעצמי, כשאני מכיר בעצמי שהחכמה רחוקה ממני, וזה הוא אמרתי אחכמה והיא רחוקה ממני, ואין ספק שענייניה מורים עומק סודה שהיא מטהרת הטמאים ומטמאת הטהורים, וזה מנפלאות השם יתברך כנחש שהוא ממית, ומבשרו עושין התרי"אקה [-מין תרופה שנותנים למי שנשכו נחש] להסיר הארס במה שהוא ממית, וחלילה שצריך לראיה כזו, אלא שהוא דמיון לנפלאות השם, שאפילו בדברים הארציים אדם מוצא נפלאותיו - עושה דבר והיפוכו. (דרשות ר"י אבן שועיב חוקת).

כיצד יתכן שבקש שלמה להיות כמשה הלא מקרא מפורש ולא קם נביא עוד כמשה

בספר קול יהודה למו"ר ראש הישיבה רבי יהודה צדקה זצ"ל כתב וז"ל: "ויקחו אליך" (במדבר יט, ב), כתוב במדרש (במדבר רבה יט, ו) לך אני מגלה טעמי פרה אדומה ואילו לאחרים חוקה. ואיתא בגמרא (ראש השנה כא:): על הפסוק (קהלת יב, י): "בקש קהלת למצא דבר חפץ". בקש קהלת להיות כמשה, יצאה בת קול ואמרה לו "כתוב יושר דברי אמת" (קהלת שם). והמאמר הזה סתום וחתום, מה ענתה בת קול לשלמה.

ושמעתי מפי הגאון רבי מאיר ועקנין זצ"ל רבה של טבריה, שני ביאורים נחמדים, א. כיצד יתכן שבקש שלמה להיות כמשה הלא מקרא מפורש (דברים לד, י) "ולא קם נביא עוד כמשה", אלא שלא רצה להיות כמשה בכל דבר, רק בעניני פרה אדומה, לרדת לסוף הטעם של פרה אדומה כמשה, היות שבכתוב רמוז ענין ידיעת משה בפרה, כמו שכתוב (במדבר יט, יז) "ולקחו לטמא מעפר שריפת החטאת". לטמא מעפר שריפת החטאת - ראשי תיבות למשה, כלומר שטעם שריפת החטאת נתגלה למשה, ולכך בקש שלמה להיות כמשה, כי לטמא מעפר שריפת החטאת - ראשי תיבות אותיות שלמה, אלא שהן שלא כסדרן, על סמך זה רצה שלמה להיות כמשה, כיון שגם הוא רמוז כאן, יצאה בת קול ואמרה וכתוב "יושר דברי אמת" תלך ישר, שמו של משה כתוב ישר מעפר שריפת החטאת, מה שאין כן אצל שלמה צריך להפוך, ולכן אין סמך ששלמה יוכל לדעת סוד שריפת הפרה.

ב. הגם שידע שלמה שלא קם נביא כמשה, חשב - 'נביא' לא קם אבל 'חכם' קם, לכן רצה להיות בחכמה כמשה, יצאה בת קול ואמרה לו וכתוב "יושר דברי אמת", דהנה הגמרא (ב"ב טו.) מבארת מי כתב את השמונה הפסוקים האחרונים של התורה שכתוב בהם "וימת שם משה וכו' ולא קם נביא עוד וכו'", ובודאי שמשה לאחר מיתתו לא כתבם, ואם משה כתבם בחייו איהך כתוב וימת משה, דעת רבי נחמיה שמשה כתבם בדמע, כלומר ה' מקריא למשה והוא כתוב בדמעות, אולם הגאון מוילנא בספרו אול אליהו (וזאת הברכה) מפרש דמע לשון דימוע, תערובת אותיות, דהיינו משה כתב את הפסוקים הללו בצירופי אותיות לבד בלי שידע הבנתם, וכמו תרומה מדומעת שפירושה תרומה נתערבבה בחולין. ודעת רבי יהודה כי יהושע כתבם, מאי נפקא מינה מי כתבם, אלא אם נאמר שמשה כתבם יש בהם דין ספר תורה, וצריכים שרטוט כדי לכתוב אותם ישר כדן ספר תורה, אולם אם נאמר שיהושע כתבם, כלומר, שכתבם יהושע אחר מות משה אין להם דין ספר תורה. והנה למ"ד שיהושע כתבם יש לדייק מדוע כתב ולא קם נביא וכו' הרי היה לו לכתוב כל שבחי משה, שלא קם נביא ולא חכם כמשה, שהרי היה שלא בפניו שכבר מת, ואיתא בעירובין (יח:) שאומרים מקצת שבחו של אדם בפניו, ושלא בפניו אומרים כל שבחו, ולמה לא כתב את כל שבחו, אלא ודאי משום שנביא לא קם, אבל חכם קם, ולכן רצה שלמה להיות כמשה בחכמה, יצאה בת קול ואמרה וכתוב "יושר דברי אמת", גם שמונה הפסוקים הללו כתבם משה, וממילא יש להם דין ספר תורה וצריכים שרטוט לכתוב אותם ישר, וממילא אין להוכיח ממה שלא כתב ולא קם חכם, שחכם קם, כי זה היה בפניו כלומר, בחייו, וממילא אין אומרים כל שבחו של אדם בפניו, ולעולם גם חכם לא קם כמשה, והבן. (ע"פ יושב אהלים ענתיבי חקת עמ' שסה).

סגולת הפרה להחליא הנפש ולטמאה בעסק השריפה, ואחרי היותה אפר היא מרפאה מחלת הטומאה

הנה התמיהה הגדולה מה שמטהרת את הטמאים ומטמאת את הטהורים. האדם מחויב לילך בהשגות האלהיות כפי כוחו, ובזה מטהר את חמרו ומזככו כי נמשך אחר האלהיות, ואז מטהר את הטמא, אבל הנכנס במופלא ממנו, אז הוא כרואה פני חמה בתקפה ועיניו חשוכות, ובזה נכון - מטמא את הטהורים. (של"ה חוקת יו).

בספר החינוך (מצוה שצו) דיבר על מצות פרה אדומה וז"ל: "וגם התימא הגדול בה מהיותה נעשית מחוץ למחנה שלא כדרך שאר הקרבנות, ועל דבר זה היו מונין האומות את ישראל עליה כי יחשבו שהיא נזבחת לשעירים על פני השדה כמנהגם הרע. (עי' רמב"ן במדבר יט, ב).

ממשיך ומבאר החינוך (שם) וז"ל: "ואמנם כמה תרופות בעשבי האדמה ובאילנות מן הארז אשר בלבנון עד האזוב אשר בקיר, מלאים סגולות בהפכים - יקררו החמים ויחממו הקרים, ואלו ידענו מהות הנפש ושרשה ומחלתה ובריאותה, נבין בחולה. כי סגולת הפרה גם כן להחליא הנפש ולטמאה בעסק השריפה, אחרי היותה אפר מרפא מחלת הטומאה. והנה אין בכוחנו להשיג בענין סוד פרה אדומה כלום, אלא שחיבת הקדש והחשק להשיג ידיעה בנסתר יניד הקנה לכתוב".

ממשיך החינוך (שם) ואומר וז"ל: "ומעלות גדולות עשו חכמים בטהרת הפרה ובשריפתה, ומהן שהיו מפרישין שבעת ימים קודם שריפת הפרה הכהן השורף אותה מביתו ומאשתו כמו שמפרישין כהן גדול לעבודת יום הכיפורים ודבר זה קבלה. ובכל יום ויום מימי הפרישה מזין עליו מאפר הפרה מן הפרות שנסרפו כבר, ואין מזה עליו אלא אדם שלא נטמא במת מעולם כי המזה צריך להיות טהור" עכ"ל.

טהרת פרה אדומה ושתי צפורים

כל הפעולות והכלים שמשתמשים בהם בטהרת פרה אדומה רומזים לשבירת היצר הרע, הצבע האדום של הפרה רומז ליצר הרע, ולכן גם ה'שני התולעת' היה בצבע אדום, עץ הארז המתנשא, רומז ליצר הרע, וכנגד כל אלה לוקחים את האזוב שהוא שפל ונמוך, והאדם הבא לטהר מחבר את שניהם את האזוב עם הארז. יתר על כן, כאשר חוזר בתשובה משפיל רוחו ונפשו, ובכך נטהר. טומאת מת חמורה ויש בטמא אחיזה גדולה יותר ליצר הרע, לכן צריך פרה אדומה ששרפו אותה, לרמוז שצריך לשרוף את יצרו, ובטומאת מת מזים עליו מאפר הפרה

לאחר שהפרה נשרפה לגמרי, לרמוז שאף היצר הקשה שנדבק בו, כלה מן העולם כמו אפר הפרה. אבל במצורע שאין טומאתו קשה כל כך, אין בו יצר כל כך כמו הטמא מת. לכן המצורע נטהר בציפורים ואין צריך לשרפם. (ע"פ מגיד משרים למרן הב"י פרשת צו אור לי' ניסן).

טעם לקריאת פרשת פרה

כשעוסקים ישראל בניני הטהרה הלכותיהם וטעמיהם, נחשב להם כאילו נטהרו בפועל מכל טומאותיהם, בבחינת "ונשלמה פרים שפתינו" (הושע יב, ג).

אותה רוח טהרה שאפפה את העם בזמן שבית המקדש היה קיים, שאז כל אחד היה עוסק בטהרתו על מנת שיוכל לעלות לירושלים ולהקריב את קרבן הפסח. אותה רוח טהרה ושמחה של קדושה לא בטלה לעולם. ובכל שנה ושנה בבוא זמן זה מתעוררת רוח טהרה במרום לטהר את בית ישראל, אשרי המרגיש קדושת הזמנים ומפעים לבבו לטהר נפשו לקראת חודש הגאולה.

ועל כן מיד לאחר הפורים באה פרשת פרה, להשלים ולגמור את טהרת הנפשות שהחלה בפורים, בבחינת "סמיכות טהרה לטהרה". (ע"פ אוהב ישראל מאפטא פרשת פרה).

הכנה לחודש ניסן

חכמים קבעו לקרוא את פרשת פרה קודם לפרשת החודש (עי' מגילה כט.), והטעם לפי שפרשת החודש היא הכנה לחודש ניסן, בה מתעוררים אורות הגאולה, ובה מתחדשים ישראל כאביב הפורח ומתחדש. ולא תתכן התחדשות והויה מבלי איבוד ההויה הישנה. דוגמת כלי זכוכית ומתכות, שבכדי לעשות כלים חדשים יפים וזכים צריכים להתיך את הכלים הישנים ולשבר את צורתם הישנה, ומהם יוכלו לעשות כלים חדשים ויפים.

כן בנשמות ולבבות ישראל, הטהרה היא התכת הטומאה, בבחינת "פושט צורה" ובכך זוכה ללבוש צורה חדשה. לכן לא תתכן רוח חדשה, רוח גאולה והתעלות בלא התכת לב האבן שנעשה ע"י הטומאה והעוונות. וזהו שקדמה פרשת הטהרה לפרשת החודש. (ישמח ישראל דנציגר פר' פרה עמ' 102).

להתנתק מן הטומאה

הנה הדרך לצאת מן הטומאה ולהנתק מן הרע, כרוכה בהחלטה תקיפה וחזקה, שאם לא כן לעולם לא יוכל להתנתק מן הרע אליו הוא קשור. כשאדם קובע לעצמו שלא יכנע ולא ישמע יותר לפיתויי היצר על ידי זה יוכל אדם לנצח ולעבור את כל המכשולים. וזה רמוז במה

שאמר איוב (יד, ד) "מי יתן טהור מטמא לא אחד". כלומר, ההפיכה והיציאה מן הטומאה אל הטהרה, קשורה היא בלא! אחד תקיף, דהיינו שאומר ליצה"ר: לא! באופן מוחלט.

משל לשיכור שהחליט לא לשתות יין ולהגמל משכרותו, ופעמים רבות גברה בו תאוותו התגבר ולא שתה, פעמים היה שכבר התחיל בהליכה לבית המשתה ובאמצע התגבר על עצמו וחזר לביתו. לאחר שעמד בנסיון פעמים רבות, הרהר: אם אני כה חזק, ראוי אני וזכאי לשתות כוסית יין אחת. ומיד אחר ששתה כוסית אחת חזר לסורו ולשכרותו.

לומדים מזה שההחלטה לצאת מן הרע להנתק מן הטומאה, חייבת להיות ללא כל ויתור ונסיגה. כאשר יאמר לעצמו "לא" - אחד, באופן מוחלט אזי תתקיים ההחלטה בידו ויצא מכלל טומאה ויגיע אל עולמות הטהרה. (ישמח יהודה עמ' קלב).

גם אם נפל מעט אין להתייאש כי יבא יום ויכה היצה"ר לגמרי

ואדם שחלילה נכשל, אין לו להתייאש מלשוב בתשובה, מרן החפץ חיים זי"ע, המשיל זאת לחייל שנשלח ללחום עם האויב בשדה הקרב וחרבו שלופה בידו, והנה הגיע אליו אחד מחיילי האויב וירה חץ באצבעו ודם רב החל לזוב ממנו, אותו חייל נבהל והשליך תיכף את כלי הזיין מידי, צעקו לו חבריו, שוטה שכמותך, היאך מכניס הנך את עצמך בסכנת מוות, והרי עתה אפשר לאויב להרגך או להכות בך מכה רבה ועצומה, ואילו אם תמשיך לישא חרבך בידך אולי תוכל להשיב לו מנה אחת אפים ותפילהו לגמרי. כמו כן הוא במלחמת היצר אם בשעה שנפל מעט כבר הנו מתייאש ומשליך את כל אשר לו, בזה גופא הצליח היצר עליו - שהרי זוהי כל מטרתו - 'לייאש' את הנלחם בו, אלא על האדם להתרומם ולהתחזק בכל כוחו, וכך יזכה שיבוא יום ויכה את היצר הרע לגמרי. (חפץ חיים על נ"ך קהלת י, ד).

יהודי חייב לקיים גם את המצוות שאינם מובנים לנו כגון פרה אדומה, שעטנז, כלאים

"זאת חקת התורה ויקחו אלך פרה אדומה תמימה" (במדבר יט, ב). בפרשה זו מודיעה לנו התורה שאת מצוות התורה יש לקיים גם אם נבצר ממנו הבנת טעמה של המצוה. כפי שמצינו במצוות פרה אדומה שהוא חוק ללא טעם, שהרי צוה הקב"ה ליקח פרה שהיא תמימה באדמימות ושלא עלה עליה עול וכו' ולהביאה להר הזיתים שהיה בדיוק נוכח בית המקדש וישחטו אותה שם, וישרפו אותה, וימלאו מים חיים, וישימו את האפר בתוך הכלי על המים, ויזו את המים ע"ג הטמאים והמים האלו שנקראים מי נדה היתה להם סגולה שמתמאים את הטהור ומטהרים את הטמא. ומצוה זו היא אחת מסודותיה המופלאים של התורה שאי אפשר לחקור ולשאול טעמה, אלא יש לקיימה כחוקה ביראה ובאהבת השי"ת.

ומפני מה נאמר "זאת חקת התורה" ולא נאמר זאת חקת פרה אדומה, לומר לך שכל מצוות התורה אפילו שיש מהם כמה מצוות שנראות לנו קשות ובלתי מובנות, זה מצד שאנחנו חמריים ושקועים בתאוות, ובכל זאת צריך לקיימם היות והשי"ת ציוה אותנו ואנו אוהבים אותו, ואז מתוך אהבתנו יהפכו הדברים בעינינו כמובנים ומתוקים, כמו שמצינו אצל אברהם אבינו עם יצחק בנו שהקריבו לעולה בשמחה לפני ה'.

חכמים מספרים על דמא בן נתינא (קידושין לא.) שהפסיד ממון רב בשביל כיבוד אב ואם, ולשנה אחרת נולדה לו פרה אדומה ושילמו לו ישראל בעדה אותו סכום כסף שהפסיד בשעתו, ויש להבין מה הטעם קיבל בשכרו פרה אדומה דוקא. מסביר הרי"ם (ליקוטי הרי"ם קידושין ד"ה צאו) שהתנהגותו של אותו נכרי, שהפסיד סכום גדול עבור מצות כיבוד אב, עוררה בשמים קטרוג נגד ישראל, ובכדי לשתק את הקטגור הזה נתנו לו מן השמים דוקא פרה אדומה כדי להוכיח שבעוד שהנכרי מסוגל לפזר הון על מצוה זו אשר השכל מחייבה, הרי ישראל מוכנים לפזר הון רב על מצוה שאינם מבינים אותה.

ועל כן יהודי חייב לקיים את מצוות השי"ת ולשמוע בקולו בשל היותן מצוות השי"ת, אף אלו שאינם מובנים לנו כגון פרה אדומה, שעטנו, כלאים, כי אף על פי שטעמם כמוס מאתנו אולם לפניו יתברך גלוי וידוע וברור שאם השי"ת צונו לעשות אותן, בודאי רק לטובתנו הם.

רבי בנימין מזלוזיץ הביא משל למלך שחילו צר על איזו עיר, והוא מפקד עליהם ונותן הוראות כיצד ואיך לנהל את המתקפה, ודאי שהחיילים נשמעים לפקודות המלך ללא סייג ואז הם מנצחים במלחמה. ואם ישאל מישהו את החיילים שיסבירו לו למה התחילה המתקפה דוקא כאן ולא במקום אחר, או למה נכנסו ממקום פלוני והשתמשו בנשק פלוני, ודאי שהם לא ידעו מה להשיב, כי אין זה תפקידם לשאול שאלות אלא לקבל הוראות ולעשות אותן, כי בודאי המלך יודע מה הוא עושה וכיצד לנצח את המלחמה. כן אנו חייליו של הקב"ה עלינו לציית לפקודותיו אף שאינם מובנות לנו, משום שאין ספק כי הוא יודע לנהל לנו את הענינים וכל הפקודות שהוא נותן לטובתנו הם. (תורי זהב פרשת ואתחנן ד"ה ראה למדת).

פרשת פרה

לשם יחוד ופרשה של פרשת פרה

קודם קריאת פרשת פרה אומרים זה

לְשֵׁם יִזְוֹד קוֹדֶשָׁא בְּרִיךְ הוּא וְשְׂכִינְתֵיהּ
זו"ן יאהדונה

וְרִזְזִימוּ וְדִזְזִילוּ	בְּדִזְזִילוֹ וְרִזְזִימוּ
אִיהֵהוּיָהּ	יֵאֵהֵהוּיָהּ

לִיזְוֹדָא שֵׁם י"ה או"א בו"ה זו"ן
בְּיִזְוֹדָא שְׁלָיִם
יְהוּה

בשם כל ישראל, הנה אנחנו באים לקרות (לשמע) קריאת פרשת פרה אדמה
לתקן שרש מצוה זו במקום עליון לעשות נחת רוח ליוצרינו ולעשות רצון
בוראנו. ויהי נעם אדני אלהינו עלינו ומעשה ידינו כוננה עלינו ומעשה ידינו כוננהו:

קריאה לפרשת פרה

וַיְדַבֵּר יְהוָה וְאֵלֶיךָ יְהוָה יֵאֵהְדוֹנְהִי אֶל-מִשָּׁה וְאֶל-אַהֲרֹן לֵאמֹר: זֹאת זֹקַת
הַתּוֹרָה אֲשֶׁר-צִוָּה יְהוָה יֵאֵהְדוֹנְהִי לֵאמֹר דַּבֵּר אֶל-בְּנֵי
יִשְׂרָאֵל וַיִּקְחוּ אֵלֶיךָ פָּרָה אֲדָמָה תְּמִימָה אֲשֶׁר אֵין-בָּהּ מוּם אֲשֶׁר
לֹא-עָלָה עָלֶיהָ עַל: וּנְתַתֶּם אֹתָהּ אֶל-אֱלֹעֶזֶר הַכֹּהֵן וְהוֹצִיא אֹתָהּ

אֶל-מִזְבִּיחַ לְמִזְבֵּחַ וּשְׁזַט אֹתָהּ לִפְנֵינוּ: וְלָקַח אֶלְעָזָר הַכֹּהֵן מִדָּמָה
 בְּאֶצְבָּעוֹ וְהָזָה אֶל-נִכּוֹז פְּנֵי אֹהֶל-מוֹעֵד מִדָּמָה שֶׁבַע פְּעָמִים: וְשָׂרַף
 אֶת-הַפָּרָה לְעֵינָיו אֶת-עֵרָה וְאֶת-בְּשָׂרָהּ וְאֶת-דָּמָהּ עַל-פְּרִשָׁה יִשְׂרָף:
 וְלָקַח הַכֹּהֵן עֵץ אָרְזוֹ וְאֵזוֹב וּשְׁנֵי תוֹלַעֲת וְהִשְׁלִיךְ אֶל-תּוֹךְ שְׂרַפַת
 הַפָּרָה: וְכִבֶּס בְּגָדָיו הַכֹּהֵן וְרוֹזֵץ בְּשָׂרוֹ בַּמַּיִם וְאֵזֹר יָבֹא אֶל-הַמִּזְבֵּחַ
 וְטָמֵא הַכֹּהֵן עַד-הָעָרֵב: וְהִשְׂרָף אֹתָהּ יְכַבֵּס בְּגָדָיו בַּמַּיִם וְרוֹזֵץ בְּשָׂרוֹ
 בַּמַּיִם וְטָמֵא עַד-הָעָרֵב: וְאֶסַף אִישׁ טְהוֹר אֶת אֶפְרַיִם הַפָּרָה וְהַמִּזְבֵּחַ מִזְבִּיחַ
 לְמִזְבֵּחַ בְּמָקוֹם טְהוֹר וְהִיתָה לְעֵדוּת בְּנֵי-יִשְׂרָאֵל לְמִשְׁמֶרֶת לְמִי נָדָה
 זֹטָאת הוּא: וְכִבֶּס הָאֶסָף אֶת-אֶפְרַיִם הַפָּרָה אֶת-בְּגָדָיו וְטָמֵא
 עַד-הָעָרֵב וְהִיתָה לְבְנֵי יִשְׂרָאֵל וְלִגְר הָגֵר בְּתוֹכְכֶם לְזִקְתָּ עוֹלָם: הַנֶּגַע
 בְּמֵת לְכָל-נֶפֶשׁ אָדָם וְטָמֵא שִׁבְעַת יָמִים: הוּא יִתּוֹטֵא-בּוֹ בַּיּוֹם
 הַשְּׁלִישִׁי וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי יִטְהַר וְאִם-לֹא יִתּוֹטֵא בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי וּבַיּוֹם
 הַשְּׁבִיעִי לֹא יִטְהַר: כָּל-הַנֶּגַע בְּמֵת בְּנֶפֶשׁ הָאָדָם אֲשֶׁר-יָמוּת וְלֹא
 יִתּוֹטֵא אֶת-מִשְׁכַּן יְהוָה יֵאֱהוֹנֵה טָמֵא וְנִכְרַתָּה הַנֶּפֶשׁ הַהִוא
 מִיִּשְׂרָאֵל כִּי מִי נָדָה לֹא-זָרַק עָלָיו טָמֵא יְהִיָּה עוֹד טָמֵאֲתוּ בּוֹ: זֹאת
 הַתּוֹרָה אָדָם כִּי-יָמוּת בְּאֹהֶל כָּל-הַבָּא אֶל-הָאֹהֶל וְכָל-אֲשֶׁר בְּאֹהֶל
 יְטָמֵא שִׁבְעַת יָמִים: וְכָל כְּלִי פְתוּחַ אֲשֶׁר אֵין-צִמְדִּיד פְּתִיל עָלָיו טָמֵא
 הוּא: וְכָל אֲשֶׁר-יָנַע עַל-פְּנֵי הַשֻּׂדָּה בְּזָלֶל-זָרֵב אוֹ בְּמֵת אוֹ-בְעֵצִים
 אָדָם אוֹ בְּקִבֵּר יְטָמֵא שִׁבְעַת יָמִים: וְלָקַח לְטָמֵא מֵעֵפֶר שְׂרַפַת
 הַזֹּטָאת וְנָתַן עָלָיו מִיָּם זָיִים אֶל-כְּלִי: וְלָקַח אֵזוֹב וְטָבַל בַּמַּיִם אִישׁ

טְהוֹרֹה וְהִזָּה עַל-הָאֱהָל וְעַל-כָּל-הַפְּלִים וְעַל-הַנְּפֹשׁוֹת אֲשֶׁר הִיוּ-שָׁמַיִם
וְעַל-הַנְּנֻעַ בַּעֲצָם אֹר בַּזָּלֵל אֹר בַּמֶּת אֹר בַּקֶּבֶר: וְהִזָּה הַטְּהַר
עַל-הַטְּמֵא בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי וְזָטְאוּ בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי וּכְבַס
בְּגָדָיו וְרוּזָן בַּמַּיִם וְטָהַר בַּעֲרָב: וְאִישׁ אֲשֶׁר-יִטְמָא וְלֹא יִתְוַזָּא
וּנְכַרְתָּה הַנֶּפֶשׁ הַהוּא מִתּוֹךְ הַקֹּהֵל כִּי אֶת-מִקְדָּשׁ יְהוָה יֵאֱהָרוּנְהִי
טְמֵא מִי נִדָּה לֹא-זָרַק עָלָיו טְמֵא הוּא: וְהִיָּתָה לָהֶם לְזִקְתַּת עוֹלָם
וּמִזֶּה מִי-הַנְּדָה יְכַבֵּס בְּגָדָיו וְהַנְּנֻעַ בְּמֵי הַנְּדָה יִטְמָא עַד-הָעָרֶב: וְכֹל
אֲשֶׁר-יִנְעֶ-בּוֹ הַטְּמֵא יִטְמָא וְהַנֶּפֶשׁ הַנֶּנְעֶת תִּטְמָא עַד-הָעָרֶב:

ביאור ההפטר

הפטרת פרשת פרה

הקשר בין ההפטר לפרשה

בהפטר מוספר שה' יטהר את ישראל במים טהורים, שהם מי אפר פרה אדומה, וזה מעין המפטר שקורא בפרשת פרה, שמדובר על פרה אדומה ועל טהרת הטמאים במי אפר הפרה.

תוכן ההפטר

ה' אומר ליחזקאל שישאל טימאו את הארץ במעשיהם, ולכן הוא מרחיק אותם מעל פניו כאשר נדה המרוחקת מבעלה בימי טומאתה, ולכן פיזר אותם בגולה, אך גם כאשר באו בין הגוים,

חיללו את שם ה'. כי הגוים אומרים: כיצד ה' זרק את עמו, אין זאת כי אם מבלי יכולת ה' להשאירם בארצם,

לכן ה' יעשה למען שמו המחולל בגוים, לא למען ישראל כי מעשיהם לא טובים, יטהר אותם מטומאתם, יתן להם לב רך ונכנע שישמעו בקולו, יתן להם רוח קדושה ויעשה שילכו בחוקותיו ומצוותיו, ירבה את הדגן ופירות השדה, ולא יסבלו עוד מרעב, והארץ שהיתה שוממה תיהפך לפורחת כגן עדן. ואז שמו יתברך יתקדש בעיני הגוים בראותם את הנפלאות שעשה למען עמו ישראל.

יחזקאל פרק ל"ו פסוק ט"ז - פסוק ל"ו.

טז וַיְהִי דְבַר-יְהוָה אֵלַי לְאמֹר: **יְבֶן-אֶלֶם** אתה יחזקאל הנביא שמע את דברי,

הנה **בֵּית יִשְׂרָאֵל** אשר היו **יְשָׁבִים עַל-אֲדָמָתָם** בארץ ישראל בזמן בית שני

(מלבי"ם) **וַיִּטְמְאוּ אוֹתָהּ בְּדַרְכָּם וּבַעֲלִילוֹתָם** ובמעשיהם (ת"י) **כְּטִמְאַתְ**

הַנְּזִדָּה [א] **הִיְתָה דַרְכָּם לְפָנַי** הרחקתי אותם מעלי כאשר נדה המרוחקת מבעלה (מ"ד),

ובכל זאת לא גרשתי אותם לגמרי רק כטומאת נדה שעוד מעט תטהר לבעלה (רד"ק) ואני מצפה שיטהרו מטומאתם

(מלבי"ם): **יִחַ וְאֶשְׁפֹּךְ חֲמָתִי עֲלֵיהֶם עַל-הַדָּם** בעבור הדם הנקי **אֲשֶׁר-שָׁפְכוּ**

עַל-הָאָרֶץ וגם בעבור (מ"ד) **וּבַגְלוּלֵיהֶם** בע"ז (ע"פ ת"י) **טִמְאֹהָ** את ארץ ישראל, והנה

עיונים והארות

כך אלו נמשלו ישראל לטומאת מת אתה אומר אין השכינה חוזרת עליהם לעולם, אבל בנדה כשם שהכהן עמה בבית ואינו חושש, כך השכינה שורה על ישראל אף על פי שהם טמאים, שנאמר השוכן אתם בתוך טומאותם (תנחומא).

א. כטומאת הנדה - מזה נדה זו מטמאה ומטהרה, כך עתיד הקב"ה לטהר את ישראל, שנאמר וזרקתי עליכם מים טהורים וגו'. דבר אחר - כטומאת הנדה ולא כטומאת המת, מת בבית אין כהן גדול נכנס לשם, אבל נדה נכנס עמה בבית ויושב עמה על האצטבא ובלבד שלא תהא מנודנת

על שתי עבירות הללו מקיאה הארץ את יושביה (מלבי"ם) ולכן: **יט וְאֶפְיֵץ** ופירתי **אתם בְּגוֹיִם**
וַיִּזְרוּ בְּאַרְצוֹת וּמִן הַגּוֹיִים פִּזְרוּ בְּאַרְצוֹת רְחוֹקוֹת **בְּדַרְכָּם וּכְעִלּוֹתָם** וכמעשיהם
שִׁפְטֵי־תִים אף שהגלתים לא סילקתי השגחתי מהם לגמרי אלא נתתי להם ענשם כמידת עוונותיהם (מלבי"ם):
כ וַיָּבֹאוּ אֶל־הַגּוֹיִם הַקְּבִ"ה בא עמם בגולה **אֲשֶׁר־בָּאוּ שָׁם** לבבל, **וַיַּחֲלִלּוּ**
אֶת־שֵׁם קְדֹשֵׁי [נ] הַשְּׁפִילוּ את כבודי, ומהו החילול **בְּאָמַר לָהֶם** כי הקב"ה כביכול הטח
אזנו לשמוע מה היו אומרים השבאים, ושמע איך הגויים ההם אומרים על עם ישראל הנה **עַם־יְהוָה**
אֵלֶּה וּמֵאֲרָצוֹ יֵצְאוּ ואין ח"ו בידו יכולת להצילן ולא יכול להשאירם בארצו (רש"י):
כא וַאֲחֻמּוֹל חסתי (ת"י) **עַל־שֵׁם קְדֹשֵׁי אֲשֶׁר חָלְלוּהוּ** אשר נתחלל על ידי **בֵּית**
יִשְׂרָאֵל (מ"ד) עקב מעשיהם הרעים שגרמו לגלות ולחילול שמי (מלבי"ם) **בְּגוֹיִם אֲשֶׁר־בָּאוּ**
שָׁמָּה: כב לָכֵן אָמַר לְבֵית־יִשְׂרָאֵל כֹּה אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה לֹא
לְמַעַנְכֶם אֲנִי עֹשֶׂה התשועה שאושיעכם (רש"י) **בֵּית יִשְׂרָאֵל** להוציאכם מארץ העמים

עיונים והארות

מקבל מקרה מגרמיים השמים הוא עלול לאותו חטא ויש לו מעט התנצלות בזה היות הרשות נתונה. וגם יש ארץ שממנה יצא רשע ע"פ המזל הממונה עליה. אולם ישראל הם למעלה מן המזל וארץ הקדושה איננה מושפעת מן המזל דעיני ה' דורש אותה ואין לישראל התנצלות כלל על חטאם ומחללין את שם קדשו באמור להם עם ה' אלה ואין נשפעין מן המזל ומארצ' יצאו דגם א"י היא למעלה מן המזל וק"ל (אהבת יהונתן).

ב. ויחללו את שם קדשי וכ"ו- הענין חילול השם הוא מפני שהם מתביישין לומר שגלו עבור חטאם מארץ טובה אל ארץ אחרת. אולם אם הם נותנין סיבה לזה כי הארץ איננה טובה ולכך הוצרכו ליישב בארץ אחרת ומחללין את ארץ הקדושה אשר עיני ה' דורש אותה. או יאמר דמחללין את השם באופן שהם טועים אחר תאות הגופניות וידוע דהם יותר מחללין את השם בחטא משאר או"ה. דענין החוטא הוא אם

וּלְהֵבִיא אֶתְכֶם לָאֲרֶצְכֶם (מ"ד) **כִּי אִם-לְשֵׁם-קָדְשִׁי אֲשֶׁר חָלַלְתֶּם בְּגוֹיִם**
אֲשֶׁר-בְּאַתֶּם שָׁם: כַּ וְקַדְשִׁיתִי מעתה אקדש (מ"ד) אֶת-שְׁמִי הַגָּדוֹל
הַמְּחַלֵּל בְּגוֹיִם אֲשֶׁר חָלַלְתֶּם בְּתוֹכָם על ידי שאביא אתכם אל אדמתכם (ע"פ
וַיִּדְעוּ הַגּוֹיִם כִּי-אֲנִי יְהוָה נְאֻם יְהוָה בְּהַקְדִּישִׁי בְּכֶם רש"י)
לְעֵינֵיהֶם וזה על ידי שאכוף אתכם לחזור בתשובה (מלבי"ם): כד ומה הקידוש (מ"ד) וְלִקְחֹתִי
אֶתְכֶם מִן-הַגּוֹיִם וְקִבַּצְתִּי אֶתְכֶם מִכָּל-הָאָרְצוֹת וְהִבֵּאתִי
אֶתְכֶם אֶל-אֲדַמְתְּכֶם [ואפילו שארץ ישראל נתכווצה אחרי גלות ישראל, עתה תחזיק את כל
יִשְׂרָאֵל]: כַּ וְזָרַקְתִּי עֲלֵיכֶם מִיַּם טְהוֹרִים מי אפר פרה אדומה (רש"י ומ"ד), ומי התורה
וַיְטַהְרְתֶם [ג] מִכָּל טְמֵאוֹתֵיכֶם מכל התאוות ומטומאת הנפש וּמִכָּל-גְּלוּלֵיכֶם

עיונים והארות

עליכם מים וטהרתם מכל טומאותכם אשר נטמאתם למטה ומכל גולוכם למעלה במקום אחיזת נשמתכם אטהר אתכם. וכאשר בתועבתי הסט"א דכא היצר הטוב שבכם ונפשכם, לז"א ונתתי לכם לב חדש ורוח חדש כלומר דאחדש יצר טוב והרוח המדוכאים ויתחדשו מנוערים מחלאת זוהמת היצר הרע והסט"א ויהיו נראים חדשים, והסירותי את לב האבן הוא היצר הרע וכו' ואחר השבח הזה ונתתי רוחי רוח קדוש גדול יתר מאד מאשר היה לכם וז"ש ואת רוחי אתן בקרבכם וכו' והושעתי אתכם מכל טומאותיכם הם המקטרגים אשר נבראו מהעונות המה יאבדו ואתה תעמוד (החיד"א).

ג. וזרקתי עליכם - א"ר עקיבא אשריכם ישראל, מי מטהר אתכם ולפני מי אתם מטהרים, אביכם שבשמים, שנאמר וזרקתי עליכם מים טהורים וטהרתם, ואומר מקוה ישראל ה', מה מקוה מטהר את הטמאים אף הקב"ה מטהר את ישראל (יומא ע"ה).

וזרקתי עליכם מים טהורים וכו' - לכאורה הכתובים הללו נראין כפולים ומכופלים ואפשר לפרש דכבר נודע דע"י העונות הסט"א נכנסת בקרב איש ודוחה הקדושה ומגיע הלכלוך גם למעלה בשרשי אחיזת התפשטות נשמתו בכל הדרכים אשר היה השפע קדוש יורד לנפשו וכמ"ש הרב החסיד מהר"א גאלנטי זלה"ה על פסוק נחפשה דרכינו ונחקורה ע"ש באריכות וז"ש וזרקתי

שהוא חטא ע"ז **אַטְהָר אֶתְכֶם: כּוּ וּנְתַתִּי לָכֶם לֵב חָזָשׁ** יצר שנתחדש לטובה

(רש"י) שיהיה נוטה רק לטוב **וְרוּחַ חֲדָשָׁה** לקבל דברי השי"ת באהבה **אֶתֶּן בְּקִרְבְּכֶם**

וְהִסְרֹתִי אֶת-לֵב הָאֶבֶן [ד] לֵב קָשָׁה כִּאֲבֵן וְכִבְד שֵׁאִינוּ רוּצֵה לְשִׁמוּעַ וְלִהְבִּין מִבְּשָׂרְכֶם

עיונים והארות

ברעיון יפול בו הספק וכמו שמצינו במנשה מלך יהודה שהיה דורש דרשות של דופי על כל התורה כולה וכן אמר לרב אשי בחלמא אי הוית התם הות נקיטא בשיפולי גלימא ורהיטת אבתריה דמתון שהיה חכם גדול יבקש לדעת יותר ויוסיף דעת יוסיף מכאוב. ואין תרופה לזה המוכה אלא תשובה וזהו מי חטאת שישב בדד ויתחרט על המרי אשר עשה וזהו ענין מבואר בתורה דכתיב זאת חקת התורה אדם כי ימות באוהל הרצון אדם היא הנשמה הנקראת אדם וכי ימות באוהל שרעיונו יעלה למעלה והציץ ומת כמ"ד בן עזאי הציץ ומת. הוא יתחטא בו במי חטאת ולא בענין אחר. וכן אמרי' בגמ' דאם לא יחזרו ישראל בתשובה הקב"ה מעמיד להם מלך כהמן ויחזרו למוטב ובזה יטהרו מכל פשעיהם. וז"ש וזרקתי אליכם מים טהורים זהו התורה דהיא מים חיים ממעיין הטהור וטהרתם מכל טומאותיכם דהתורה מטהרת את הטמאין בנפש מענין שאר עבירות ולא מענין ע"ז. ואולם מכל גלוליתם היינו עון ע"ז שמגואל ומשוקץ ומטונף אטרה אתכם היינו שהוא מעמיד מלך כהמן ויחזרו למוטב ובזה יטהרו וק"ל (אהבת יונתן).

ד. לֵב הָאֶבֶן - דרש ר' עירא ואי תימא רי יהושע בן לוי שבעה שמות יש לו ליצר הרע, הקב"ה קראו רע, כי יצר לב האדם רע... יחזקאל קראו אבן, שנאמר והסירותי את לב האבן מבשרכם (סוכה נ"ב).

וזרקתי עליכם מים טהורים וכו' - יש לפרש ידוע כי הקב"ה אומר שובה ישראל וישראל אומרים השיבנו ה' אליך כדאיתא במדרש היינו שקשה לנו לעשות תשובה שלימה ובפרט מאהבה בלתי סיוע מהקב"ה לכן ישראל אומרים שהקב"ה יחזירם בתשובה תחלה והקב"ה אומר שישראל יתחילו תחלה בתשובה והנה באמת מלמעלה באים הרהורי תשובה ואח"כ צריכים אנחנו להתאמץ בתשובה בכל יכולתינו ומה שאינו בכוחינו לשוב בתשובה שלימה מאהבה לזה הקב"ה יסייע לנו משלו וזה אשריכם ישראל לפני מי אתם מטהרים ומי מטהר אתכם אביכם שבשמים שנא' וזרקתי עליכם מים טהורים רק זריקה כעלמא כמי שזורק איזה טפים וזה התעוררות תשובה שבא מלמעלה ואח"כ וטהרתם אתם בעצמיכם בכל יכולתכם ואח"כ הקב"ה יסייע לגמר התשובה שלימה וזה מכל טומאותיכם וגילוליתם אטרה אתכם וק"ל (תורת משה לחת"ס).

וזרקתי עליכם מים טהורים וכו' - יש ליישב כפל לשון טהרה והענין הוא דכל חטא בני אדם יכול לטהר בתורה כענין שנאמר הוי כל צמא לכו למים ואין מים אלא תורה והתורה מטהרת מכל חטא ועון כמו דאמרי' אם פגע בך מנוול זה משכהו לבה"מ דבד' אמות של הלכה אין מקום ליצה"ר. ואולם חטא עבודה זרה אין התורה מטהרת אותו כי אם הוא מטמא עצמו

וְנָתַתִּי לָכֶם לֵב בְּשׂוֹר כַּנֶּנֶק וּרְךְ כַּבֶּשֶׂר (מ"ד): כו וְאֶת־רוּחִי רוח קודשי (ר"ק) ורוח
הנבואה (מ"ד) אֶתֶּן בְּקִרְבְּכֶם ואז על ידי השראת השכינה ורוח"ק תקבלו טבע אחר מצד הטוב (מלבי"ם)
[ה] וְעָשִׂיתִי אֶת אֲשֶׁר־בְּחַקִּי תֵלְכוּ ולא תעשו עוד את הרע וּמִשְׁפָּטֵי
תִשְׁמְרוּ וְעָשִׂיתֶם: כח וְיִשְׁבְּתֶם בְּאֶרֶץ ולא תגלו עוד מן הארץ אֲשֶׁר נָתַתִּי
לְאֲבֹתֵיכֶם וְהֵייתֶם לִי לְעָם להאמין בי ולשמור מצותי וְאֲנֹכִי אֶהְיֶה לָכֶם
לְאֱלֹהִים לעזור לכם ולהושיע אתכם (מ"ד): כט וְהוֹשַׁעְתִּי אֶרְחִיק אֶתְכֶם מִכָּל
טְמוֹאוֹתֵיכֶם [ז] שַׁעַד עֵתָה הֵייתֶם רְגִילִים בהם, ועתה אני יעיד את לבבכם להיות נזהרים מהם
וְקִרְאתִי ואצוה אֶל־הַדָּגָן וְהָרִבִּיתִי אֹתוֹ שיפרה וירבה (מ"ד) וכן שיחיה בו טעם טוב
(ע"פ מלבי"ם) וְלֹא־אֶתֶּן עֲלֵיכֶם רָעַב: לו וְהָרִבִּיתִי אֶת־פְּרֵי הָעֵץ ולא
תצטרכו לָצֵבֵא מחוץ לארץ וְתִגְנוּבַת הַשָּׁדָה [ז] הצמחים ופירות השדה לְמַעַן אֲשֶׁר
לֹא תִקְחוּ תִסְבְּלוּ עוֹד חֶרְפַּת רָעַב בְּגוֹיִם ולא תצטרכו לצאת לחו"ל בעבור חרפת

עיונים והארות

על פי מה שאמרו רבותינו ז"ל (והובאו דבריהם בשער הקדושה), שאין הפירות באים לידי הרקבה אלא על ידי מעשיהם הרעים. וזהו שאומר הכתוב: "והושעת אתכם מכל טומאותיכם", דהיינו לאחר שתחזרו בתשובה, אז יקויים: "וקראתי אל הדגן והרביתי אותו", שהפירות יהיו בשפע (תנופה חיים).

ז. עייני רש"י ואבן עזרא דברים פרק לב (פס' יג).

ה. ואת רוחי אתן בקרבכם, - רבי חייא בר אבא אמר ואת רוחי אתן בקרבכם, בעולם הזה היא נבזקת באחד מאבריה, אבל לעתיד לבא היא נבזקת בכל הגוף. בעולם הזה ויפח באפיו נשמת חיים, אבל לעתיד לבא בנשימה, ואת רוחי אתן בקרבכם (ב"ר כ"ו)

ו. והושעת אתכם מכל טומאותיכם וקראתי אל הדגן והרביתי אותו - אפשר לפרש את הפסוק

רעב: לא וזכרתם כאשר תזכרו את דרכיכם הרעים ומעלליכם ומעשיכם
 אשר לא טובים ונקטתם בפניכם [ח] תתחרטו ותאמרו בדיון הכרתנו ה' (מ"ד)
 על עונתיכם ועל תועבתיכם מעשים רעים שעשיתם מעיוות השכל: לב לא
 למענכם אני עשה את הגאולה הזאת נאם אדני יהוה יודע לכם יהיה
 ידוע לכם שאין הגאולה למענכם (מ"ד), ואדרבה בושו אתם מעצמכם והפלמו על ידי אחרים (מלבי"ם)
 מן דרכיכם אשר לא טובים בית ישראל: לג פה אמר אדני
 יהוה ביום מִהְרֵי שאכפר אתכם מפל עונותיכם והושבתי
 את הערים להיות מיושבות באנשים (מ"ד) ונגנו הערים החרבות שהיו חרבנות:
 לד והארץ הנשמה השוממה תעבר אז בחרישה וזרעה (מ"ד) תחת אשר
 היתה שממה ריקה לעיני כל עובר: לה ואמרו העוברים דרך שם יתמהו
 ויאמרו הארץ חלווה הזאת הנשמה השוממה היתה עתה בגן הנטועה ב ערן

עיונים והארות

להתודות על השגות. וידוע דתשובה מיראה עבירות נעשות כשגגות וז"ש וזכרתם את דרכיכם וכו' היינו דיתודו על חטאים לפי דכבר בארנו לעיל שהאל יתב' יטהר אותן היינו באופן שיעמיד להם מלך כהמן וישונו ואולם זה התשובה היא מיראה וא"כ עבירות נעשין כשגגות לכך מבאר דיתודו עליהם אף אח"כ וא"ש וק"ל (אהבת יהונתן).

ה. וזכרתם את דרכיכם וכו' ונקטתם בפניכם על עונותיכם ועל תועבותיכם - פירוש דיתודו על עונם. ויובן עפ"י מאמר הגמ' חטאים שהתודה עליהם יוה"כ זה אין מתודה עליהם ביוה"כ אחר וחד אמר שמתודה עליהם ואמ"ו דפלוגתייהו תליא בהאי פלוגתא ח"א עבירה נעשות כזכיות א"כ אינו מתודה עליהם ביוה"כ אחר דלמה לו להזכיר הלא הם נעשים כזכיות וחד אמר דנעשים כשגגו' וא"כ יש להתודות עליהם כי צריך

וְהָעָרִים הַחֲרֻבּוֹת שְׁהִיוּ חֲרֻבּוֹת וְהַנְּשֻׁמּוֹת וְהַשּׁוֹמְמוֹת וְהַנְּהָרָסוֹת עַכְשָׁיו
 בְּצוּרֹת יֵשְׁבוּ נְתִישְׁבוּ בְּאֲנָשִׁים בְּמַגְדָּלִים וּבְחֻמוֹת (רש"י, מ"ד) : כִּי וַיִּדְעוּ הַגּוֹיִם אֲשֶׁר
 יִשְׁאַרְוּ סְבִיבוֹתֵיכֶם יִכִּירוּ לַדַּעַת כִּי אֲנִי יְהוָה בְּנִיתִי הַנְּהָרָסוֹת
 נִטְעַתִּי הַנְּשֻׁמָּה וְלֹא נַעֲשֶׂה הַדָּבָר בְּמִקְרָה אֲנִי יְהוָה דְּבַרְתִּי אֲנִי הַמְדַבֵּר שֶׁכֵּן יִהְיֶה
 וְעֲשִׂיתִי וְאֲנִי הוּא הָעוֹשֶׂה (מ"ד) :

שאלות ברש"י על הפרשה

- א. מה הוא הכיור וכנו? והיכן שם אותו? ואיך היה מקדש ידיו ורגליו ממנו?
 תשובה
- ב. האם רק המשמש במזבח טעון קידוש ידים ורגלים? או גם אפי' נכנס להיכל?
 תשובה
- ג. איך עשו את שמן המשחה? ומה הם הסממנים ששמו בתוך השמן?
 תשובה
- ד. הסבר: כל הנוגע בהם יקדש.
 תשובה
- ה. הסבר: שמן משחת קודש יהיה זה לי לדורותיכם.
 תשובה
- ו. על בשר אדם לא יסך ובמתכונתו לא תעשו לכם - מי חייב, הרוקח או הסך ממנו?
 תשובה
- ז. הסבר הפסוק כולו: קח לך סמים וכו'.
 תשובה

שאלות מספר בן איש חי שנה א'

א. רשום כמה טעמים שאומר רבנו שכל אחד צריך לומר את כל הווידוי למרות שיש דברים שאין בו.

תשובה

ב. מה פירוש: חטאנו אנחנו ואבותינו?

תשובה

ג. איך מכים על הלב בעת הווידוי? והיכן נמצא הלב? ומדוע מכים על הלב?

תשובה

ד. מה אומרים מיד אחרי הווידוי לפי רבנו? ומה יוצא מזה לגבי הנוסח שאנחנו אומרים אחרי הווידוי: אל ארך אפיים אתה וכו'?

תשובה

מה דעת רבנו עובדיה יוסף ע"ה לגבי מה אומרים אחר הווידוי בשני וחמישי?

תשובה

ה. מה צריך לעשות כשאומר את ה"ג מדות? ומה יאמר אחר ה"ג מדות?

תשובה

ומה דעת רבנו עובדיה יוסף ע"ה לגבי מניין י"ג מדות באצבעותיו?

תשובה

ו. מה נעשה בזמן אמירת הווידוי, בזמן אמירת ה"ג מדות, ובזמן אמירת נפילת אפיים?

תשובה

ז. האם היחיד יכול לומר י"ג מידות? ומדוע? ומה יעשה אם רוצה לאומרם? ומה יעשה בי"ג מדות שבתחנונים של שני וחמישי?

תשובה

ח. איך ינהג כשאומר ויעבור?

תשובה

ט. למה צריך לשים לב בין ה' ה' ומדוע?

תשובה

י. מתי טוב לומר י"ג מדות של רחמים חוץ מהתפילה?

תשובה

יא. האם צריך לשים הפנים על זרועו השמאלית כשאומר נפילת אפיים? ואיך היה המנהג בבגדד?

תשובה

יב. האם אפשר לומר נפילת אפיים גם במקום שאין ספר תורה? ומה הדין האם יאמרו י"ג מדות ונפילת אפיים אם עבר קריאת המוג'רוב?

תשובה

ומה דעת רבנו עובדיה יוסף ע"ה לגבי סוף הזמן לאמירת י"ג מדות ונפילת אפיים?

תשובה

י"ג. מה צריך לכוון כשאומר ובא לציון גואל וכו'?

תשובה

י"ד. איך נקראת קדושת ובא לציון? ומדוע? ומה היה העניין שבעקבותיו תיקנו אותה?

תשובה

ט"ו. מתי חולצים את הציצית ואת התפילין? ומה צריכים לכוון בפסוק והיה ה' למלך על כל הארץ ביום ההוא

יהיה ה' אחד ושמו אחד?

תשובה

